

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАДИМА ГЕТЬМАНА**

**Факультет міжнародної економіки і менеджменту
Кафедра міжнародного менеджменту**

Освітньо-професійна програма «Міжнародний бізнес»

Галузь знань 07 «Управління та адміністрування»

Спеціальність 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»

Спеціалізація «Міжнародний бізнес»

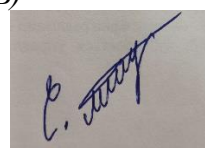
Форма навчання: денна

КВАЛІФІКАЦІЙНА МАГІСТЕРСЬКА РОБОТА

**На тему: Ефективність інвестиційної діяльності міжнародних компаній
в Україні (на прикладі «POSCO»)**

**здобувача Яремчука Дениса-Івана Васильовича
(ПІБ, підпис)**

**Науковий керівник: к.е.н., доцент Петько Станіслав Михайлович
(науковий ступінь, учене звання, ПІБ)**

(підпис)

**Робота допущена до захисту перед екзаменаційною комісією з атестації
здобувачів вищої освіти (ЕК)**

Завідувач кафедри: к.е.н., доцент Бурмака М.О.

(підпис)

Київ 2024

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАДИМА ГЕТЬМАНА

Факультет міжнародної економіки і менеджменту
Кафедра міжнародного менеджменту

Освітньо-професійна програма	«Міжнародний бізнес»
галузь знань	07 «Управління та адміністрування»
Спеціальність	076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»
Спеціалізація	«Міжнародний бізнес»

ПОГОДЖЕНО

Керівник проектної групи (гарант)
освітньо-професійної програми

_____ П.І.Б.
(підпис)

« ____ » _____ 2024 р.

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри

_____ М.О.Бурмака
(підпис)

« ____ » _____ 2024 р.

ІНДИВІДУАЛЬНЕ ЗАВДАННЯ

здобувачу вищої освіти Яремчуку Денису-Івану Васильовичу
денної форми навчання

на підготовку кваліфікаційної магістерської роботи

на тему: «Ефективність інвестиційної діяльності міжнародних компаній в Україні» (на
прикладі компанії POSCO)

Тему затверджено наказом ректора Університету від «12» вересня 2023 р. № 1519-ст

Кваліфікаційна магістерська робота виконується на матеріалах

План кваліфікаційної магістерської роботи

Розділ 1	Розділ 1. Становлення глобального інвестиційного ринку та місце ПП в ньому
Розділ 2	Розділ 2. Оцінка українського ринку ПП під час повномасштабної війни
Розділ 3	Розділ 3. Інвестиційна діяльність південнокорейської корпорації «POSCO» під час повномасштабної війни в Україні

Об'єкт дослідження:

процеси розвитку глобального ринку інвестицій та тренди
інвестиційної діяльності ТНК в Україні під час повномасштабної
війни.

Предмет дослідження:	визначення мотивів, умов, динаміки ПІІ, основних суб'єктів глобального інвестиційного ринку та ефективності інвестиційної діяльності південнокорейської корпорації «POSCO» в Україні.
Мета кваліфікаційної магістерської роботи:	полягає в комплексному аналізі глобального інвестиційного ринку, визначення перспективних галузей інвестування в Україні та участі південнокорейської корпорації «POSCO» у післявоєнному відновленні нашої країни.

Конкретні завдання, які студент повинен виконати для досягнення поставленої мети:

У розділі 1	– визначити закономірності становлення глобального ринку інвестицій та теоретичних підходів до аналізу ПІІ; – характеристики мотиваційних факторів здійснення прямого іноземного інвестування основними суб'єктами бізнесу; – оцінці масштабів та трендів ПІІ корпораціями в глобальній економіці;
У розділі 2	– аналіз динаміки ПІІ в українську економіку; – описанні факторів стримання надходження ПІІ в економіку України; – характеристика механізмів підвищення інвестиційної привабливості України для іноземних інвесторів у військовий час;
У розділі 3	– аналізі основних фінансових показників та організаційного профілю південнокорейської корпорації POSCO; – інвестиційна діяльність корпорації POSCO в Україні; – участі корпорації POSCO у післявоєнному відновленні України з визначенням пріоритетних галузей для потенційного інвестування

**Завдання підготував
науковий керівник**

_____ (підпис)

_____ (ініціали, прізвище)

« ____ » _____ 2024 р.

Завдання одержав студент

_____ (підпис)

_____ (ініціали, прізвище)

« ____ » _____ 2024 р.

РЕФЕРАТ

Кваліфікаційна магістерська робота містить 94 сторінок, 8 рисунків, 16 таблиць, список використаних джерел зі 49 найменувань, 2 додатки.

Ефективність інвестиційної діяльності міжнародних компаній в Україні (на прикладі компанії «POSCO»)

Об'єктом дослідження магістерської роботи є процеси розвитку глобального ринку інвестицій та тренди інвестиційної діяльності ТНК в Україні під час повномасштабної війни.

Предметом дослідження є визначення мотивів, умов, динаміки ПІІ, основних суб'єктів глобального інвестиційного ринку та ефективності інвестиційної діяльності південнокорейської корпорації «POSCO» в Україні.

Мета дослідження полягає в комплексному аналізі глобального інвестиційного ринку, визначення перспективних галузей інвестування в Україні та участі південнокорейської корпорації «POSCO» у післявоєнному відновленні нашої країни. **Основні завдання в дослідженні** полягають:

- визначенні закономірностей становлення глобального ринку інвестицій та теоретичних підходів до аналізу ПІІ;
- характеристиці мотиваційних факторів здійснення прямого іноземного інвестування основними суб'єктами бізнесу;
- оцінці масштабів та трендів ПІІ корпораціями в глобальній економіці;
- аналізі динаміки ПІІ в українську економіку;
- описанні факторів стримання надходження ПІІ в економіку України;
- характеристика механізмів підвищення інвестиційної привабливості України для іноземних інвесторів у військовий час;
- аналізі основних фінансових показників та організаційного профілю південнокорейської корпорації «POSCO»;
- інвестиційна діяльність корпорації «POSCO» в Україні;

– участі корпорації «POSCO» у післявоєнному відновленні України з визначенням пріоритетних галузей для потенційного інвестування.

Теоретична, методична та практична значущість отриманих результатів може бути використана державними організаціями, основна спеціалізація яких полягає у залученні прямих іноземних інвестицій в українську економіку.

Рік виконання кваліфікаційної магістерської роботи – 2024 рік.

Рік захисту роботи – 2024 рік.

Ключові слова: прямі іноземні інвестиції, глобальний ринок інвестицій, злиття та поглинання, чеболі, глобальна економіка, Республіка Корея, інтернаціоналізація, виробництво, транснаціоналізація.

ВІДГУК

про кваліфікаційну магістерську роботу
здобувача факультету міжнародної економіки і менеджменту
освітньої програми «Міжнародний бізнес»
Яремчука Дениса-Івана Васильовича

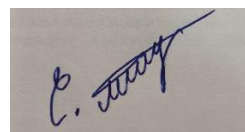
**На тему: Ефективність інвестиційної діяльності міжнародних компаній
в Україні (на прикладі компанії «POSCO»)**

1. Обрана здобувачем тема кваліфікаційної магістерської роботи є актуальною та відповідає сучасним трендам розвитку глобальної економіки; структурний зміст роботи повністю відповідає затвердженому плану; якісно витримано логічний зв'язок теми, об'єкту, предмету, мети, завдання та висновків; розділи та підрозділи логічно пов'язані та відповідають запропонованій автором структури виконання **(10 балів)**.
2. Теоретико практична значущість в роботі знаходиться на високому рівні, порушена проблематика залучення прямих іноземних інвестицій є вкрай актуальною для майбутнього післявоєнного відновлення України. Термінологічний концепт дослідження абсолютно відповідає предметній галузі. Автором глибоко проаналізовані бібліографічні джерела зарубіжних та українських науковців. **(8 балів)**.
3. Запропоновані у кваліфікаційній магістерській роботі наукові дослідження характеризуються високим рівнем якості виконання. На високому науковому рівні виконано компаративний аналіз найбільших глобальних ТНК/ТНБ, південнокорейських чеболей, визначено місце корпорації POSCO у післявоєнному відновленні країни та ефективність її інвестицій до повномасштабної війни. Методи дослідження відповідають поставленій меті та завданням **(15 балів)**.
4. Результати дослідження мають високу практичну цінність. В роботі запропоновані механізми для активізації іноземної інвестиційної діяльності в Україні в умовах повномасштабної війни **(15 балів)**.
5. Запропоновані автором висновки та пропозиції можуть бути використані державними організаціями, які займаються залученням прямих іноземних інвестицій в економіку України **(10 балів)**.
6. Магістерська кваліфікаційна робота оформлена якісно та згідно заявлених вимог кафедри міжнародного менеджменту. Подання роботи на кафедру міжнародного менеджменту з усією супровідною інформацією зроблено з дотриманням заявленого дедлайну **(10 балів)**.
7. Акцентовано увагу на важливості залучення прямих іноземних інвестицій в економіку України, що на думку автора забезпечить довгострокове економічне зростання для країни. Для української економіки важлива активізація інвестиційної діяльності компанії POSCO та інших корпорацій.
8. Суттєвих недоліків робота не містить.

Загальна оцінка кваліфікаційної роботи: **68 балів**

Допущення КМР до захисту перед ЕК: **допущено**

Науковий керівник: к.е.н., доцент кафедри міжнародного менеджменту

Дата: 26 січня 2024 р.

Петько С.М.

Зовнішня рецензія
на кваліфікаційну магістерську роботу
здобувача вищої освіти Яремчука Дениса-Івана Васильовича
на тему: «Ефективність іноземної інвестиційної діяльності в Україні» (на прикладі POSCO)

Актуальність теми. Кваліфікаційна магістерська робота здобувача Яремчука Дениса-Івана Васильовича є змістовним та самостійним науковим доробком. Автор акцентує увагу, що навіть під час повномасштабної війни для України вкрай гостро постає питання залучення прямих іноземних інвестицій в економіку, а також використання практичного досвіду спеціалістів з високорозвинутих країн для реалізації спільних довгострокових інвестиційних проєктів на базі українських підприємств. У післявоєнному відновленні України для уряду постає актуальним питання щодо пошуку іноземних партнерів (особливо технологічних та будівельних компаній) для реалізації сумісних інвестиційних проєктів по відбудові країни. Для того щоб іноземні компанії відновили свою інвестиційну діяльність в нашій країні, уряд має зробити з України «бренд» інвестиційно-привабливого хабу для потенційних інвесторів не тільки з Республіки Корея, а й для інших інвесторів з високорозвинутих країн.

Запропоновані у кваліфікаційній магістерській роботі наукові дослідження характеризуються високим рівнем якості виконання. На високому науковому рівні виконано компаративний аналіз найбільших глобальних ТНК/ТНБ, південнокорейських чеболей, визначено місце корпорації POSCO у післявоєнному відновленні країни та ефективність її інвестицій до повномасштабної війни. Методи дослідження відповідають поставленій меті та завданням. Кваліфікаційна магістерська кваліфікаційна робота оформлена якісно та згідно заявлених вимог кафедри міжнародного менеджменту. Подання роботи на кафедру міжнародного менеджменту з усією супровідною інформацією зроблено з дотриманням заявленого дедлайну. Суттєвих недоліків у дипломній роботі не виявлено.

Практичне значення дослідження полягає в авторських рекомендаціях для уряду України та урядових організацій щодо створення привабливого інвестиційного середовища в Україні; реалізації сумісних інвестиційних проєктів між українськими підприємствами та іноземними партнерами під час післявоєнного відновлення країни; покращенні інвестиційного клімату в Україні; подоланні стримуючих факторів залучення ПІІ в українську економіку; забезпеченні конкурентоспроможності українських підприємств на глобальних ринках модернізуючи виробничі потужності при використанні іноземного інвестиційного капіталу

Кваліфікаційна робота здобувача Яремчука Дениса-Івана Васильовича може бути рекомендована до захисту відповідно визначених вимог кафедрою міжнародного менеджменту. Магістерська робота здобувача рекомендована на високу оцінку.

Рецензент:

д.е.н., професор кафедри міжнародної економіки
 Київський національний економічний університет
 імені Вадима Гетьмана

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ	3
ВСТУП	4
Розділ 1. Становлення глобального інвестиційного ринку та місце ПІІ в ньому	7
1.1. Закономірності становлення глобального ринку інвестицій та теоретичні підходи до аналізу ПІІ	7
1.2. Мотивація здійснення прямого іноземного інвестування основними суб'єктами бізнесу	17
1.3. Масштаби та тренди ПІІ корпораціями в глобальній економіці	27
Розділ 2. Оцінка українського ринку ПІІ під час повномасштабної війни	40
2.1. Динаміка ПІІ в українську економіку	40
2.2. Фактори стримання надходження ПІІ в економіку України	48
2.3. Механізми підвищення інвестиційної привабливості України для іноземних інвесторів у військовий час	56
Розділ 3. Інвестиційна діяльність південнокорейської корпорації «POSCO» під час повномасштабної війни в Україні	61
3.1. Аналіз основних фінансових показників та організаційний профіль корпорації «POSCO»	61
3.2. Інвестиційна діяльність корпорації «POSCO» в Україні	70
3.3. Участь корпорації «POSCO» у післявоєнному відновленні України. Пріоритетні галузі для потенційного інвестування	75
ВИСНОВКИ	80
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	83
ДОДАТКИ	88

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ

АСЕАН – Асоціація країн Південно-Східної Азії

БК – Банк Кореї

ВВП – Валовий внутрішній продукт

ВЕФ – Всесвітній економічний форум

ДФКУ – Державна інноваційна фінансова-кредитна установа

ЄБРР – Європейський банк реконструкції та розвитку

ЄІБ – Європейський інвестиційний банк

ЄЦБ – Європейський центральний банк

МВФ – Міжнародний валютний фонд

МФК – Міжнародна фінансова корпорація

НБУ – Національний банк України

НТР – Науково-технічний розвиток

ОЕСР – Організація економічного співробітництва та розвитку

ПІІ – Прямі іноземні інвестиції

РК – Республіка Корея

СБ – Світовий банк

СПЗ – Спеціальні права запозичення

ТНК – Транснаціональна корпорація

ТНБ – Транснаціональний банк

ФРС – Федеральна резервна система

ІК – Invest Korea

KITA – Korea International Trade Association

KOICA – Korea International Cooperation Agency

KOTRA – Korea Trade-Investment Promotion Agency

M&A – Mergers and Acquisitions

UNCTAD – United Nations Conference on Trade and Development

ВСТУП

Актуальність теми. У сьогоднішній для України вкрай гостро постає питання залучення ПІІ в економіку, а також використання практичного досвіду спеціалістів з високорозвинутих країн для реалізації спільних інвестиційних проектів на базі українських об'єктів інвестування. Повномасштабна війна яку веде РФ проти України починаючи з 24 лютого 2022 року, дуже негативно вплинула на динаміку надходжень ПІІ в економіку нашої країни протягом останніх двох років. Через що, глобальні інвестори та ТНК поки що побоюються вкладати свій інвестиційний капітал в українську економіку. Після закінчення війни український Уряд повинен буде докласти значні зусилля для «брендингу» України на глобальному ринку інвестицій, де залучення ПІІ з практичним досвідом реалізації сумісних інвестиційних проектів з партнерами стане запорукою «нового перезапуску» української економіки, що дозволить їй в довгостроковій перспективі досягти конкурентних позицій на глобальній арені.

Проблематику сучасних трендів глобального інвестування висвітлено в наукових працях таких українських та зарубіжних вчених, як: І. Ансофф, Л. Антонюк, Дж. Даннінг, Д. Ільницький, П. Кругман, Д. Лук'яненко, О. Лук'яненко, З. Луцишин, О. Мозговий, Т. Мусієць, Т. Орехова, А. Поручник, О. Рогач, Л. Руденко-Сударєва, П. Самуельсон, Р. Солоу, С. Сіденко, Дж. Стігліц, Я. Столярчук, І. Фішер, М. Фрідман, Т. Фролова, О. Швиданенко.

Звичайно, що під час повномасштабної війни дуже важко говорити про ефективність іноземної інвестиційної діяльності в Україні, бо ніхто з точністю не може сказати, як новини з фронтів вплинуть на загальноекономічну ситуацію в країні. Але для швидкого післявоєнного відновлення, велику роль відіграватиме залучення закордонних ТНК в проекти, що забезпечить безпрецедентний прилив ПІІ в економіку України. Південнокорейські ТНК мають в своєму арсеналі практичний досвід реалізації інвестиційних проектів в Україні, передові технології (як в фінансовій так і нефінансовій сферах) та вільний інвестиційний капітал. Співробітництво з південнокорейськими

компаніями неабияк зможе покращити конкурентоспроможність українського бізнесу, а й покращити життя простим українцям, де мова йде про сумісну реалізацію проєктів-відновлення у сферах інфраструктури, екології та енергетики – побудова лікарень, Smart парковок, заводів Biogas та Biomas, альтернативних джерел енергії, автомобільних доріг, реконструкція української енергосистеми від постійних обстрілів, сміттєпереробних заводів та інших необхідних проєктів. І це стосується не тільки залучення південнокорейських ТНК до відбудови України, а й інших технологічних корпорацій з високорозвинутих країн світу.

Мета дослідження полягає в комплексному аналізі глобального інвестиційного ринку, визначення перспективних галузей інвестування в Україні та участі південнокорейської корпорації «POSCO» у післявоєнному відновленні нашої країни. **Основні завдання в дослідженні** полягають:

- визначенні закономірностей становлення глобального ринку інвестицій та теоретичних підходів до аналізу ПІІ;
- характеристиці мотиваційних факторів здійснення прямого іноземного інвестування основними суб'єктами бізнесу;
- оцінці масштабів та трендів ПІІ корпораціями в глобальній економіці;
- аналізі динаміки ПІІ в українську економіку;
- описанні факторів стримання надходження ПІІ в економіку України;
- характеристика механізмів підвищення інвестиційної привабливості України для іноземних інвесторів у військовий час;
- аналізі основних фінансових показників та організаційного профілю південнокорейської корпорації «POSCO»;
- інвестиційна діяльність корпорації «POSCO» в Україні;
- участі корпорації «POSCO» у післявоєнному відновленні України з визначенням пріоритетних галузей для потенційного інвестування.

Об'єктом дослідження магістерської роботи є процеси розвитку глобального ринку інвестицій та тренди інвестиційної діяльності ТНК в Україні під час повномасштабної війни.

Предметом дослідження є визначення мотивів, умов, динаміки ПІІ, основних суб'єктів глобального інвестиційного ринку та ефективності інвестиційної діяльності південнокорейської корпорації «POSCO» в Україні.

Під час написання магістерської дипломної роботи були **використані такі наукові методи**, як метод аналогій та порівняння, метод аналізу та синтезу, системний метод, графічний метод. **Практичне значення** дослідження полягає в авторських рекомендаціях для уряду України та урядових організацій щодо створення привабливого інвестиційного середовища в Україні; реалізації сумісних інвестиційних проєктів між українськими підприємствами та іноземними партнерами під час післявоєнного відновлення країни; покращенні інвестиційного клімату в Україні; подоланні стримуючих факторів залучення ПІІ в українську економіку; забезпеченні конкурентоспроможності українських підприємств на глобальних ринках модернізуючи виробничі потужності при використанні іноземного інвестиційного капіталу.

Інформаційна основа дослідження включає в себе наукові праці українських та іноземних вчених в глобальній інвестиційній сфері; загальнодоступні дані провідної української державної організації, яка займається питанням залучення прямих іноземних інвестицій в економіку України – Державна інноваційна фінансова-кредитна установа; статистичної бази Державної служби статистики України; аналітичні матеріали Національного банку України, Міністерства економіки України, Міністерства фінансів України, Міністерства закордонних справ України, Групи Світового банку, МВФ, UNCTAD, ОЕСР, ЄБРР, ЄІБ. Неабиякий внесок в написанні роботи зробили відкриті джерела провідних південнокорейських організацій, як от KOTRA, Invest Korea, KOICA, Посольство Республіки Корея в Україні, Банку Кореї, Міністерство економіки та фінансів Республіки Корея, Міністерство закордонних справ Республіки Корея. Річні фінансові звіти південнокорейської корпорації POSCO використовувались в написанні третього розділу магістерської роботи, а також наукові результати, безпосередньо отримані самостійно автором під час дослідження.

Розділ 1. Становлення глобального інвестиційного ринку та тренди його розвитку

1.1. Закономірності становлення глобального ринку інвестицій та теоретичні підходи до аналізу ПП

Підвищення благополуччя населення та конкурентоспроможності української економіки безпрецедентно залежить від надходження ПП, які в сучасних умовах глобального розвитку перетворились на одну з основних рушійних сил довгострокового економічного зростання. Глобальний світ розвивається дуже динамічно, і швидкість змін в різних сферах життєдіяльності суспільства постійно зростає що видозмінює існуючі системи. Все це обумовлює необхідність пошуку альтернативних механізмів адекватної адаптації до умов, які постійно змінюються, і насамперед в економічній сфері діяльності. Активізація інвестиційних процесів, у свою чергу приводить до інституційних трансформацій, які відбуваються на глобальному, регіональному та національному рівнях.

У другій половині ХХ ст. почали формуватися передумови становлення глобального інвестиційного ринку, що обумовлювалось дією сприятливих політичних, економічних, інституціональних, науково-технологічних та інформаційних факторів, кожен з яких може становити предмет окремих досліджень. Вільний інвестиційний капітал долучається до постійного кругообігу, об'єднується у глобальний світовий грошовий потік, синтезуючи національну та інтернаціональну виробничо-інвестиційну діяльність з діяльністю у світовій валютно-фінансовій сфері.

На думку Д. Лук'яненка, глобальний інвестиційний ринок, який інтегрує національні та регіональні ринки, може трактуватися, по-перше, як сегмент глобального ринку, що мобілізує природні, матеріальні, фінансові та людські ресурси розвитку (рис. 1.1). По-друге, глобальний ринок інвестицій функціонує як самовідтворювальний механізм акумуляції та перерозподілу інвестиційного капіталу, коли відбувається врівноваження їх глобального попиту та пропозиції. Важливою в науковій площині і в практичному плані

особливо з регулятивного погляду є структурна ідентифікація глобального інвестиційного ринку і це є досить складною проблемою. З одного боку, цей ринок інтегрує сегменти не тільки грошового і кредитного ринків, але й ринків продукції, послуг, землі, природних ресурсів перш за все диверсифікації та диференціації інвестиційних інструментів у процесі зростаючої сек'юритизації. З іншого боку, важливе значення має адекватне сучасним реаліям і перспективам розвитку макроекономічне позиціонування глобального інвестиційного ринку, оскільки процеси глобального інвестування вирішальним чином впливають на секторальну структуру глобальної економіки [26, с. 99].

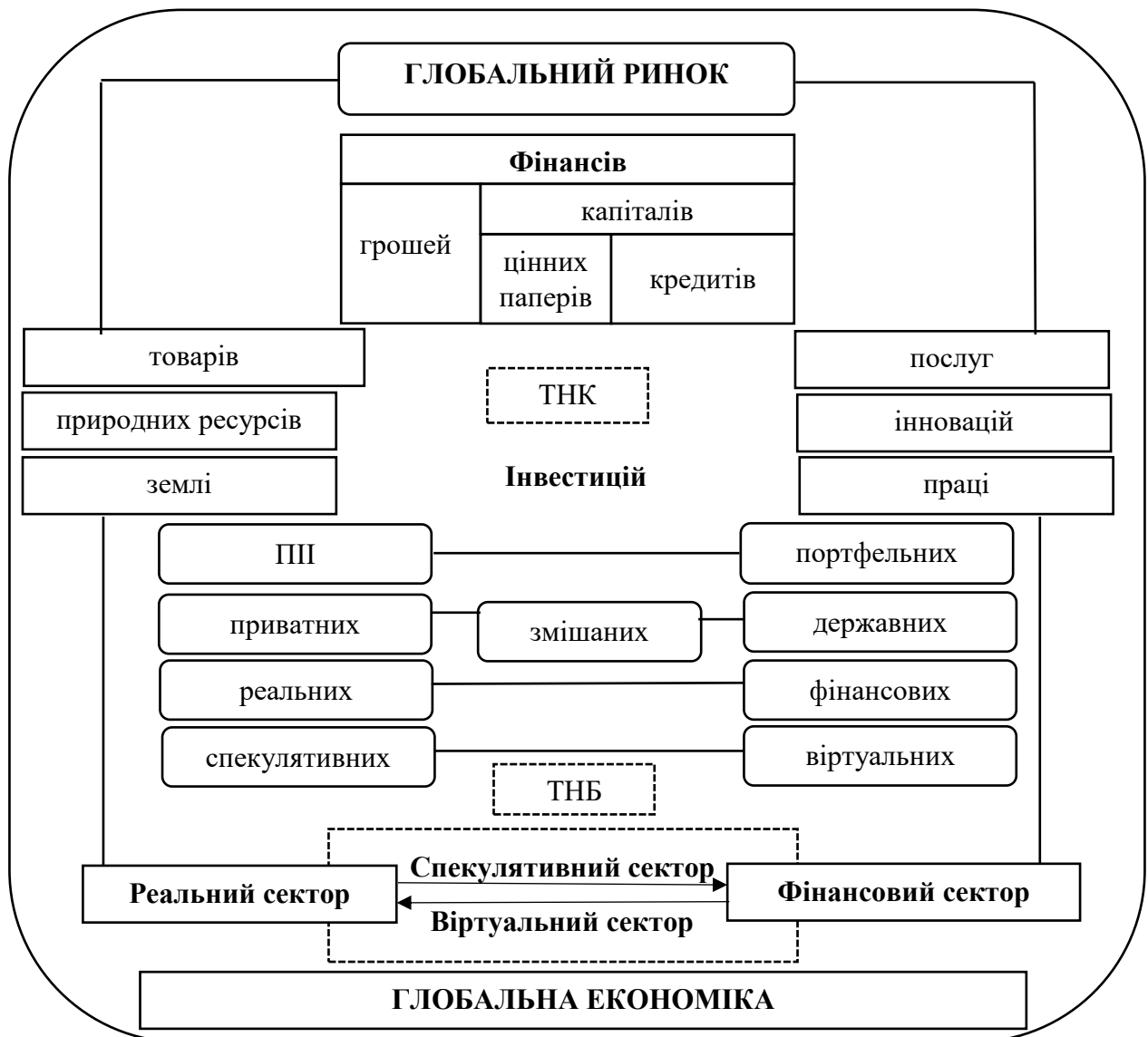

Рис. 1.1. Позиціонування інвестиційного ринку в глобальній економічній системі

Джерело: складено автором на основі [26, с. 99]

На країновому рівні важливе значення мають політико-економічні (політична стабільність та міра втручання уряду в економічні процеси в країні, наявність і додержання дво- і багатосторонніх міжнародних угод), ресурсно-економічні (наявність або брак природних ресурсів, демографічна ситуація, географічне положення) та загальноекономічні фактори (рівень та динаміка макроекономічних показників). На глобальні інвестиційні процеси впливають стан розвитку глобальної економіки, глобальної валютної системи, розвиток глобальної інвестиційної структури, відсоткова політика центральних банків високорозвинутих країни світу (ФРС, ЄЦБ та ін.) та зовнішня ринкова кон'юнктура [26, с. 96].

3. Луцишин зазначає, що інтернаціоналізація світової економіки проявилась у двох основних напрямках – регіоналізації та глобалізації. Матеріальною основою зазначених процесів можна вважати міжнародний рух іноземних капіталів, зокрема ПІІ. Динамічне зростання процесів інтернаціоналізації виробництва і капіталу та їхнього впливу на сфери світового господарства найбільш чітко проявляються в активізації закордонної інвестиційної діяльності найбільших та найпотужніших ТНК та ТНБ [6, с. 150].

Прямі іноземні інвестиції та спекулятивні портфельні інвестиції стали основним експансійним фактором завоювання глобальних ринків та потужною фінансовою зброєю наднаціональних ТНК та ТНБ у кінці ХХ століття. Визначальною особливістю ТНК у другій половині 1980-х років став глобальний інвестиційний бум, який проявився в різкому збільшенні вивозу (експорту) прямих іноземних інвестицій з високорозвинутих країн до країн, що розвиваються. Міжнародна економічна інтеграція стимулює прилив і швидке нагромадження ПІІ у країни по двох каналах. По першому каналі відбувається інтенсивне транскордонне переміщення інвестиційних потоків країн-членів інтеграційних угруповань завдяки розмитості та широкій відкритості економічних кордонів утворюючи іноді зустрічні або навіть паралельні потоки; по другому каналі інвестиції рухаються з «третіх країн», оминаючи митні бар'єри [6, с. 151].

Пряме іноземне інвестування є процесом переміщення виробничих й інших активів за межі національних кордонів, який розвивається досить динамічно особливо у високорозвинутих країнах, які є основними фінансовими центрами в сучасному світовому господарстві. До таких країн можна віднести США, Китай, Японію, країни ЄС, Республіку Корея, Канаду, Швейцарію, Великобританію. Значення експорту інвестиційного капіталу для подальшого економічного розвитку високорозвинутих країн зростає з кожним роком, що безпрецедентно відображається в зміні співвідношення між вартістю продукції виробленої в закордонних філіях, і вартістю продукції внутрішнього виробництва. Воно постійно змінюється на користь закордонного виробництва філіалами в країнах, що розвиваються, що стало характерним явищем для високорозвинутих країн.

Н. Навроцька виокремлює, що основний вплив чинників на трансформацію глобального інвестиційного ринку, інвестиційну діяльність основних суб'єктів та інвестиційні процеси характеризується наступними аспектами [16, с. 85-86]:

- випереджувальним зростанням руху капіталу у порівнянні з динамікою глобального виробництва;
- набуттям інвестиціями рис «глобальних інвестиційних ресурсів», які зазвичай не мають конкретної суб'єктної прив'язки.
- розвитком третинного сектору економіки, здебільшого сфери послуг та фінансового сектору, який посилив певну самостійність глобальних інвестиційних потоків;
- посиленням міжнародної виробничої кооперації та збільшенням кількості закордонних виробничих підрозділів, що супроводжується імпортом обладнання, технологій, раціональним використанням робочої сили й ресурсів;
- зміною структури глобальної економіки в її інвестиційному просторі, зростанням ролі країн, що розвиваються, та країн з перехідною економікою – як учасників світових інвестиційних процесів;

– ускладнення форм і методів регулювання інвестиційного процесу, що являє собою поєднання форм, методів та інструментів національного, міжнародного й корпоративного регулювання ПІІ з метою наближення економічних інтересів потенційних інвесторів і країн-реципієнтів у процесі їх розміщення або залучення [16, с. 86].

Зазначені вище тенденції і фактори впливають на розвиток видів і форм інвестицій та визначають складний характер існуючої видової класифікації, яка відрізняється суперечливістю у підходах. Для дослідження інвестиційного процесу класифікація інвестицій повинна охоплювати основні й допоміжні критерії поділу, залежно від ступеня їхнього впливу на процес суспільного відтворення.

В умовах глобалізації підвищується значення іноземного інвестиційного капіталу в національних інвестиційних процесах. Тому важливою виступає класифікація інвестицій за їх національною приналежністю на внутрішні та іноземні. Внутрішні інвестиції стосуються вкладень юридичних і фізичних осіб однієї держави, які використовуються ними на території своєї країни. У широкому розумінні іноземними інвестиціями є ті інвестиції, реалізація яких передбачає взаємодію учасників, які належать різним державам (резидентів та нерезидентів стосовно конкретно взятої країни) та глобальних фінансових організацій.

У процесі управління інвестиційною діяльністю важливе значення має класифікація інвестицій, що дає змогу цілеспрямовано впливати на об'єкт управління і здійснювати оптимальний вибір управлінського інструментарію відповідно до вирізнених у ньому ознак. Так, поділ інвестицій на окремі класифікаційні групи надає можливість менеджерам передчасно оцінити орієнтовний обсяг передінвестиційних досліджень (тізерів), а також правильно сформулювати цільові настанови, необхідні для ранжування чисельних альтернативних проєктів за мірою їх значущості в процесі створення інвестиційного бюджету на довгострокову перспективу [10, с. 243].

Класифікація інвестицій проводиться на різних засадах, що визначаються цілями і завданнями управління. Найбільшою в економічній літературі є класифікація інвестицій за національною приналежністю, за

формами власності, за характером використання, за механізмом реалізації, за функціональними категоріями (таблиця 1.1).

Таблиця 1.1. Класифікація інвестицій за основними критеріями та їх видами

№	Класифікаційні критерії	Види інвестицій	Зміст видів
1.	За національною приналежністю	1.1. національні (внутрішні)	вкладення капіталу резидентами даної країни в об'єкти інвестування на її території;
		1.2. іноземні	вкладення капіталу нерезидентами і міжнародними фінансовими інститутами в об'єкти інвестування даної країни;
2.	За формами власності	2.1. державні	вкладення державними структурами;
		2.2. приватні	вкладення нагромаджень приватного сектора;
		2.3. іноземні	вкладення нерезидентів;
		2.4. змішані	спільні вкладення державним і приватними секторами;
3.	За характером використання	3.1. підприємницькі	вкладення в об'єкти підприємницької діяльності з метою збільшення капіталу зі збереженням права власності на вкладені ресурси за інвестором;
		3.2. позичкові	надання позик, кредитів, безкоштовної допомоги з переходом права власності на надані фінансові ресурси на реципієнта;
4.	За механізмом реалізації	4.1. реальні	вкладення коштів у реальний капітал: матеріальні (будівлі, споруди, обладнання, приріст матеріально-виробничих запасів) та нематеріальні активи (ліцензії, патенти та ін.);
		4.2. фінансові	вкладення капіталу у будь-які фінансові інструменти, головним чином у купівлю акцій, облігацій та інших цінних паперів різних підприємств і установ, випущених державою або приватними юридичними особами;
		4.3. інтелектуальні	вкладення в науку, культуру, НТП;
5.	За функціональними категоріями	5.1. прямі іноземні інвестиції (ПІІ)	вкладення суб'єкта який є резидентом однієї країни відносно компанії з іншої країни з метою встановлення контролю над капіталом, що становить не менш ніж 10% у статутному (приватному/акціонерному) капіталі, що надає змогу управляти компанією
		5.2. портфельні інвестиції	вкладення переважно спекулятивного капіталу у фінансові інструменти у формі цінних паперів, що забезпечують участь у капіталі і боргові цінні папери, які звичайно обертаються на організованих ринках;
		5.3. інші інвестиції	включають залишки й операції крім тих, які відносяться до прямих і портфельних інвестицій, похідних фінансових інструментів і опціонів на акції і резервних інших активів

Джерело: складено автором на основі [16, с. 87-88]

Значення поділу інвестицій на національні (внутрішні) та іноземні, що виступало раніше найважливішим по своїй економічній суті, у даний час знижується, оскільки інвестиційний капітал, який має різне національне походження переплітається і взаємодіє між собою. У поєднанні вони утворюють фінансові потоки, які переростають в глобальний інвестиційний капітал, який функціонує у глобальному інвестиційному просторі [16, с. 91].

Велику увагу приділено визначенню методології ПІІ та термінології серед сучасних науковців. Для обліку ПІІ запропоновані чіткі кількісні критерії й правила їхнього використання, що дозволяє формалізувати процес статистичного обліку даної функціональної категорії, знизивши, тим самим, імовірність помилки. Як перспективний напрям розвитку інвестиційної статистики, додатково до самої статистики ПІІ, провідними фінансовими організаціями ведеться статистика діяльності ТНК та ТНБ, у рамках якої формуються показники, які описують, крім транскордонної фінансової діяльності, створену корпораціями та банками додану вартість, кількість зайнятих співробітників, внутрішньофірмову торгівлю, витрати на НДДКР та ін.

Проблематиці визначення поняття ПІІ та їхньому емпіричному дослідженню присвячено велика кількість наукових публікацій. Проте, досі у світовій економічній літературі не склалося єдиного методологічного підходу до визначення та кількісного виміру ПІІ. Деякі вчені інколи ототожнюють поняття ПІІ та портфельних інвестицій, не проводячи чіткого розмежування між цими кардинально різними за своєю економічною сутністю термінами. Взагалі, визначень терміну ПІІ, як і класифікацій їх форм та видів, запропоновано чимало серед українських та зарубіжних науковців. Але серед них прослідковується одна спільна риса, яка виділяє ПІІ. Саме пряме іноземне інвестування є характерною ознакою для транснаціонального бізнесу, що оцінює рівень транснаціоналізації економіки окремо взятої країни, бо ПІІ зазвичай ототожнюють з володінням материнськими компаніями філіалів, представництв, спільних підприємств, які розташовані за кордоном (таблиця 1.2).

Таблиця 1.2. Термінологічне визначення поняття «ППІ» серед наукового кола

№	Науковці	Визначення ППІ
1.	Д. Г. Лук'яненко [26, с. 100]	ППІ – це детерміновані у часі транскордонні фінансові ресурси, масштаби яких насамперед залежать від процесів транснаціоналізації, оскільки виникнення і діяльність ТНК/ТНБ базуються на прямому іноземному інвестуванні з метою створення дочірніх компаній, спільних підприємств з іноземним капіталом. Саме це визначає масштаби і динаміку глобальних інвестиційних трендів і процесів активізації глобального виробництва.
2.	О.І. Рогач [9, с. 350]	ППІ – це вкладення капіталу з метою отримання довгострокового економічного інтересу (прибутку) в країні-реципієнті, яке забезпечує контроль прямого іноземного інвестора над об'єктом розміщення інвестиційного капіталу.
3.	О.М. Мозговий [10, с. 264]	ППІ крім фінансових активів містять технології та інтелектуальний капітал, вони цілісніші та менш замінні, не переростають у тягар зовнішнього боргу країни, а навпаки сприяють їх погашенню, є основним каналом передачі передових технологій в країну-реципієнта інвестицій.
4.	Л.В. Руденко-Сударєва [10, с. 248]	ППІ – це своєрідне розміщення капіталу в промисловість, виробничі сектори, торгівлю, сферу послуг, безпосередньо в реальний сектор економіки приймаючої країни. ППІ здійснюються з метою придбання в повну власність або контрольного пакету акцій іноземного економічного об'єкта через створення нових підприємств і компаній або поглинання наявних.
5.	Н.А. Навроцька [16, с. 92]	ППІ – це категорія трансграничних інвестицій, при якій резидент однієї країни здійснює контроль або має значний ступінь впливу на управління підприємством, що є резидентом іншої країни, включаючи інвестиції в підприємства, які перебувають під непрямым контролем або впливом, інвестиції в сестринські підприємства, боргові зобов'язання.
6.	З.О. Луцишин [6, с. 150]	ППІ є основним компонентом транскордонного руху капіталу, який проявляється в довгостроковому його вкладенні у закордонні підприємства, які безпосередньо контролюються іноземними інвесторами, основним мотивом чого є отримання максимальних прибутків від вкладеного капіталу.

Джерело: складено автором на основі [6; 9; 10; 16; 26]

Як видно з таблиці 1.2, ППІ є широким поняттям серед наукового кола, яке охоплює процес руху транскордонного та поєднання матеріальних і фінансових ресурсів з метою отримання прибутків, що сприяє довгостроковому економічному розвитку країни-реципієнта. Проте, слід не забувати про те, що ППІ можуть витіснити національний капітал внаслідок зростання конкуренції на ринках. Слід додати, що внесок у збільшення економічного зростання можливий лише за наявності зв'язку між ППІ і рівнем кваліфікації трудових ресурсів.

О. Рогач спираючись на наукові праці зарубіжних вчених систематизує низку теорій, які намагаються пояснити феномен ПП та їх транскордонний рух в поєднанні з глобалізацією [9, с. 352]. Науковець зазначає, що у світовій літературі склалася низка теорій, які з різних позицій намагаються пояснити рух ПП. Основні теоретичні концепції транскордонного руху та регулювання ПП можна класифікувати на 5 груп:

- 1) гіпотези, які припускають існування досконалих ринків: про різницю в розмірах доходу, портфельна, про обсяги продажу/випуску та розміри ринку;
- 2) гіпотези про схильність до інвестування: про ліквідність, про валютні зони та інші визначальні фактори;
- 3) гіпотези факторного впливу на ПП: політична нестабільність, дешева робоча сила, стимули, заборгованість та загроза суверенітету;
- 4) гіпотези, які базуються на недосконалості ринків: біхевіористська, про життєвий цикл продукту, про олігополістичну реакцію та інтернаціоналізацію.
- 5) еkleктична парадигма Дж. Даннінга.

Серед наукових праць, у яких досліджуються загальні й часткові проблеми руху й регулювання ПП, необхідно виділити дослідження зарубіжних учених К. Іверсена, Г. Ройбера, Ф. Рута, А. Северна, Б. Сітумеанга – вони виходять із припущення про існування досконалої або майже досконалої конкуренції на національних ринках факторів або продуктів виробництва; Я. Ахароні, Р. Вернона, Дж. Даннінга, П. Джуля, Х. Шерера, які визнають ринкову недосконалість і припускають, що фірми, які інвестують у інші країни, мають певні порівняльні переваги перед своїми конкурентами на ринках країн-реципієнтів; С. Александера та Д. Мерфі, Р. Алібера, Ф. Модільяні та М. Міллера, Т. Хорста – їх праці присвячені аналізу схильності країн, галузей та компаній до здійсненні ПП; Е. Барлоу та І. Вендера, Я. Ітона та А. Тамури, Р. Робінсона, Ц. Волоса, які концентрують увагу на проблемах факторного впливу на надходження ПП; Я. Агарвал, С. Брайнарда, П. Брентона, Е. Грехема, Е. Гундлаха та П. Нунненкампа, Х. Ліннемана, Д. Маркусена, які присвятили свої роботи аналізу взаємопов'язаності інтеграційних процесів і

руху ПП та регулюванню деяких його аспектів у межах окремих регіонів та країн світу [9, с. 352-353].

Кожна з названих гіпотез (теорій) тільки частково пояснює природу ПП. Навіть найбільш відому «еклектичну теорію інтернаціонального виробництва» Дж. Даннінга не можна визначити як загальну теорію, яка визначає феномен ПП.

Феномен ПП є досить важливим для вивчення серед українського наукового кола, бо саме закордонне інвестування є ключем для подальшого економічного зростання економіки України, особливо у післявоєнному відновленні країни. Разом з ПП, в Україну прийдуть іноземні технології, передові технології «Індустрії 4:0» які необхідні для відновлення економіки в концепті цифровізації, створення цифрової інфраструктури та безпрецедентної розбудови цифрової економіки в нашій країні.

1.2. Мотивація здійснення прямого іноземного інвестування основними суб'єктами бізнесу.

Формування глобального ринку інвестицій супроводжується стрімким зростанням світових фінансових інвестиційних потоків та обсягів міжкраїнного переливу капіталів, збільшенням ролі ТНК та ТНБ в глобальному інвестуванні, розширенням регіональних фінансових ринків та їх сегментів. Глобалізація це економічний процес, який відбувається в торговельній, господарській та в фінансовій сферах, тобто на світовому фінансовому ринку у структуру якого входить глобальний інвестиційний ринок. На глобалізаційні процеси у сфері інвестиційного ринку впливає світова фінансова кон'юнктура, військово-політична стабільність, зосередження виробничих потужностей в регіонах та демографія. Цей процес являє собою інтенсивний розвиток і зміну інституційної структури глобального інвестиційного ринку, який безпосередньо впливає на економічну стабільність окремих країн-реципієнтів та цілих регіонів.

Характеризуючи діяльність основних суб'єктів глобального ринку інвестицій, можна сказати, що вона відображається наступними показниками, як: обсяги ПІІ, обсяги прямих портфельних інвестицій, обсяг торгівлі похідними фінансовими інструментами. За суб'єктами інвестування вирізняють такі найпоширеніші групи прямих іноземних інвесторів [10, с. 245]:

- Приватні інвестори-підприємці;
- Транснаціональні корпорації (ТНК) та транснаціональні банки (ТНБ);
- Інституціональні інвестори (переважно регіональні фінансові організації, такі як ЄБРР, ЄІБ, МФК та ін.);
- Інвестиційні компанії (до них відносяться компанії типу «Vanguard Group», «BlackRock», «Dragon Capital», «InVenture» та ін.).

Приватні інвестори-підприємці – найризикованіша та найактивніша у вкладанні інвестицій група. У своїх інтересах вони використовують недоліки в законодавстві, галузі чи підприємстві тієї чи іншої країни. У виборі суб'єктів

інвестування віддають перевагу малим та середнім підприємствам, діяльність яких легко контролювати. Головною метою таких інвесторів є отримання швидких і ризикових прибутків. Причиною такої поведінки є висока вартість використовуваного капіталу та його обмеженість. Близько 80% від загальної кількості, здійснених приватними інвесторами-підприємцями становлять інвестиції в негрошовій формі. Цей вид інвесторів імпортує до країни-реципієнта своє обладнання і технології виробництва, віддаючи перевагу створенню нового підприємства, а не купівлі вже наявного.

Транснаціональна корпорації є багатонаціональними бізнес-структурами, до яких входить материнська компанія, її дочірні компанії та спільні підприємства за кордоном. Іноземна дочірня компанія – це компанія, де інвестор, що є резидентом іншої країни, володіє вагомою часткою капіталу, яка дає йому змогу тривалий час впливати на управління цією компанією. Як доводить світова практика, ТНК є довгостроковими інвесторами, які мають власні технології на значний інвестиційний капітал. Здійснюючи інвестування в країну, ТНК ставлять за мету здобути новий ринок для своєї продукції, отримати доступ до ресурсів, досягти більшої ефективності виробництва. ТНК віддає перевагу інвестуванню тривалих проєктів із залученням великого науково-дослідного потенціалу, що зумовлено легким доступом до капіталу та має передові стандарти ведення транснаціонального бізнесу [10, с. 245].

Інституціональні інвестори – це фінансові установи, діяльність яких у рамках глобального середовища полягає головним чином у забезпеченні процесів координації та регулювання інвестиційного ринку (ЄІБ, ЄБРР, МФК). Саме зазначені фінансові установи сприяють зростанню регіонального інвестування, підвищують економічне зростання в країнах-реципієнтах, слугують позитивним сигналом для інших інвесторів та стимулюють інвестиційну діяльність серед країн-членів [29, с. 352].

Транснаціональні банки – репрезентують еліту глобального банківського бізнесу, які з метою отримання надприбутків від тимчасово вільного інвестиційного капіталу вкладають власні фінансові ресурси у фінансові або

виробничі бізнес-структури закордоном. У разі, якщо на глобальному фінансовому ринку виникає додаткова потреба позичити капітал, то саме ТНБ впливають на проведення операцій, які пов'язані з рухом капіталів, а іноді й на стан цілих економік. Дуже часто ТНБ використовують свій капітал в спекуляціях на глобальному фінансовому ринку [29, с. 353].

Інвестиційні компанії – це бізнес структури, які переважно займаються управлінням активами, надають інвестиційні послуги та здійснюють колективні інвестиції в різні матеріальні та нематеріальні активи. Основними функціями інвестиційних компаній є диверсифікація інвестиційного портфелю, залучення інвестицій, продаж бізнесів та активна участь в угодах М&А. В деяких випадках інвестиційні компанії надають банківські послуги для своїх клієнтів.

Для отримання ліцензії на здійснення інвестиційної діяльності та надання інвестиційних послуг, інвестиційна компанія повинна відповідати вимогам до формування статутного капіталу та вимогам до її керівників і акціонерів (власників значних часток в капіталі).

Наприклад, для інвестиційних компаній, які оперують на єдиному ринку ЄС у ст. 12 Директиви 2004/39/ЄС встановлена вимога до статутного капіталу інвестиційної компанії: він залежить від характеру інвестиційної діяльності і повинен відповідати рівню, який було встановлено Директивою 93/6/ЄС про достатність капіталу (яка була надалі замінена Директивою 2006/49/ЄС). Існує також пільговий режим мінімального статутного капіталу для інвестиційних компаній в порівнянні з кредитними установами, які здійснюють інвестиційну діяльність. В той же час, нормативно-правовий режим достатності капіталу суб'єктів надання інвестиційних послуг в ЄС повинен бути переглянутий унаслідок ухвалення Другої Базельської Угоди. Але, до внесення відповідних змін до Директиви, мінімальний статутний капітал більшості інвестиційних компаній не повинен бути нижчим ніж 50 тисяч євро, або їх професійна відповідальність повинна бути застрахована не менше ніж на 1,5 млн. євро в рік і 1 млн. євро по одному позову. Інвестиційні компанії можуть також

одночасно підтримувати мінімальний рівень регулятивного капіталу і застрахувати свою професійну відповідальність [5, с. 132].

До інвесторів, які працюють на глобальному інвестиційному ринку в умовах глобальної економіки, висуваються такі вимоги:

1) Інвестори, які працюють на глобалізованих фінансових ринках, мають бути конкурентоспроможними в рамках таких ринків. Високі стандарти виділяються в порівняльному галузевому аналізі в відносно якості продуктів і інформаційної звітності. Тиск конкуренції та виробничих витрат при підвищенні якості продукції є великим.

2) Інвестори на глобальному ринку в даний час повинні обирати між необмеженою кількістю ринків, фінансових продуктів, валютами і ризиками. Глобалізовані акціонерні товариства знаходять на глобальних фінансових ринках нових інвесторів. Активні інвестори одержують додатковий обсяг ринків, продуктів, потоків капіталу. Вплив конкуренції змушує впроваджувати нові фінансові інновації. Цифрові фінансові продукти глобального інвестиційного ринку характеризуються поліпшенням ліквідності, особливо на офіційно організованих ринках.

3) У зв'язку із впровадженням нових фінансових інновацій та комп'ютерної торгівлі базисними фінансовими активами на глобальному інвестиційному ринку, інвестори повинні оптимізувати ризики шляхом їх оцінки, обмеження і нарешті, можливої ліквідації. Ризики мають бути переведеними туди, де вони можуть бути ідентифікованими і контрольованими.

4) Інвестори та інвестори-позичальники, які працюють з кредитним плечем повинні знаходити взаєморозуміння на ринку за допомогою ефективного розподілу інвестиційного капіталу. Цьому сприяють існування глобалізаційних та інформаційних технологій, а також процеси сек'юритизації, які дали можливість для більш ефективного розподілу інвестиційного капіталу. Фінансова глобалізація передбачає існування таких ринків інвестицій, на яких відбувається процес розподілу та перерозподілу

інвестиційних капіталів для найефективнішої можливості отримання основними суб'єктами інвестування прибутків від інвестованих ресурсів [28, с. 355].

Будучи основними суб'єктами глобального бізнесу, ТНК є однією з найефективніших організаційних форм інтернаціоналізації світогосподарського життя, які знаходяться в центрі історичного процесу інтегрування глобальної економіки. Глобальна конкуренція між ТНК примушує їх розглядати світ як величезний цілісний ринок. Незважаючи на олігополістичний характер структури багатьох суб'єктів інвестиційного ринку, тут відбувається постійна зміна співвідношення між присутніми агентами економічної діяльності внаслідок змін, перш за все, в перевагах власності, а також еволюції переваг інтерналізації і розміщення виробничих системи. ТНК – найдинамічніший структурний елемент глобальної економіки. За мобільністю, здатністю до трансформації зв'язків і організаційних структур, швидкістю реакції на імпульси НТР вони значно перевершують національні або регіональні форми господарських утворень. На відміну від них ТНК не прив'язані до тієї чи іншої території, а відтак здатні поєднати фактори виробництва різної державної належності і брати участь в освоєнні ринків у будь-якій частині світу [29, с. 316].

Організаційна і управлінська здатність ТНК інтегрувати фактори та умови виробництва у всесвітньому масштабі і реалізувати переваги власності, інтерналізації і розміщення, роблять їх високоефективним агентом економічної діяльності. З погляду ефективності поєднання факторів виробництва сучасні ТНК, очевидно, не мають альтернативи в глобальній економіці. Така ефективність, звичайно, розглядається ТНК з точки зору їх інтересу в одержанні стабільних прибутків. Стратегія максимізації загально корпоративного прибутку і лежить в основі оптимізації ТНК форм і напрямків їх господарської діяльності, внутрішньо корпоративних та міжкорпоративних взаємозв'язків. Діяльність ТНК значною мірою визначає не тільки конкурентоспроможність галузей або країн, а й визначає майбутній розвиток глобальної економіки [45].

Інтернаціоналізація веде до посилення взаємозв'язків усіх складових частин світового господарства, що реалізується в глобалізації економічного розвитку. ТНК виступають основною рушійною силою цього процесу. До початку 1990-х років практично не залишилось жодної країни в світі, не охопленої їх виробничо-інвестиційними операціями. Формуючи тісні коопераційні взаємозв'язки між підконтрольними компаніями на базі одиничного поділу праці, ТНК закладають міцний фундамент цілісності і взаємозалежності глобальної економіки [29, с. 317].

Довгострокові інвестиції, до яких відносяться ПІІ мають свої переваги та недоліки. Вони можуть використовуватися як стратегія не всіма типами інвесторів, а лише тими, у яких в наявності є значний вільний інвестиційний капітал. Проте у разі правильного використання стратегії довгострокового інвестування, такий підхід може принести вигоди *трьом ключовим групам* учасників:

1) ТНК та ТНБ, які можуть дозволити собі реалізовувати стратегічні проєкти з довгостроковим потенціалом і великими початковими витратами;

2) інвесторам, які потенційно розраховують на отримання більших доходів за рахунок підвищеної «премії за ризик», зокрема премії за ризик ліквідності, та уникнення витрат, які пов'язані з використанням короткострокових інвестиційних стратегій (упереджена поведінка інвесторів, підвищені транзакційні витрати, вимушені продажі та ін.);

3) суспільству, яке може виграти від стабілізації фінансових ринків антициклічними інвесторами та спрямуванням капіталів до проєктів, за якими віддача генерується протягом триваліших часових горизонтів [1, с. 291].

Від довгострокових інвестицій виграють не тільки інвестори, але й нефінансові ТНК, які є реципієнтами коштів. *По-перше*, ТНК мають в наявності довгострокові фінансові ресурси для здійснення проєктів з тривалим терміном окупності, що приводять до позитивних структурних змін в активах. *По-друге*, довгострокові фінансові ресурси дозволяють їм забезпечувати фінансову стійкість за рахунок кращого управління активами і пасивами в аспекті збалансування активів і пасивів за термінами, що ведуть до зниження

ризиків. *По-третє*, наявність довгострокових фінансових ресурсів дозволяє ТНК спрямовувати частину коштів на НДДКР і розробку інноваційної продукції, що в майбутньому сприятиме зростанню валового доходу та доданої вартості. *По-четверте*, довгострокові джерела фінансування дозволяють реалізовувати проєкти зі сталого розвитку, що потребують тривалих горизонтів інвестування, у межах відповідної стратегії ТНК. *По-п'яте*, дозволяють зосередитися на довгострокових чинниках і потенціалі створення доданої вартості [1, с. 291].

Ухвалюючи інвестиційні рішення й обираючи країну для реалізації інвестиційного проєкту, ТНК беруть до уваги цілу низку факторів. У сучасній науковій літературі поширене пояснення феномена глобалізації корпорацій, уперше запропоноване відомим вченим Дж. Даннінгом. На думку вченого компанія ухвалює рішення про здійснення прямої інвестиції за кордоном при наявності наступних трьох факторів [9, с. 355]:

1) Специфічні конкурентні переваги (переваги власності) від створення власного виробництва мають переважати витрати на його розгортання за кордоном (ownership specific advantages);

2) Країна-реципієнт має приваблювати інвестора своїми перевагами розміщення (location specific variables);

3) Самостійна реалізація зазначених двох переваг має бути для інвестора більш вигідною, ніж їх використання через місцеві підприємства (наприклад, шляхом надання їм відповідних ліцензій), тобто має існувати перевага інтерналізації (internalization incentive advantages).

Це пояснення стало відомим під назвою правила OLI. Перша та третя умови пояснюють здійснення ПІІ специфічними характеристиками та конкурентоспроможністю окремої компанії. Друга умова прив'язує корпоративну глобалізацію до географічного фактору і враховує особливості макроекономічного середовища, в якому функціонує компанія.

Аби бути здатною до здійснення закордонного ПІІ, ТНК має:

1) Володіти відносними перевагами, які є результатом доступу ТНК до засобів виробництва, інформації та фінансових ресурсів, володіння новітніми

технологіями у сфері виробництва, організації, управління і збуту, а також всесвітньо відомою торговою маркою;

2) Бути спроможною використовувати переваги розміщення в країні-реципієнті;

3) Мати змогу протистояти негативним наслідкам коливань економічної кон'юнктури, здійснюючи більш швидку структурну трансформацію існуючих філіалів у різних країнах;

4) Мати можливість використовувати у своїх інтересах національні відмінності в рівні відносних цін факторів виробництва;

5) Зберігати монопольне право щодо збуту або придбання товарів та послуг.

Розглянемо основні мотиви здійснення ПІІ в глобальній економіці. *Першим і основним мотивом* здійснення ПІІ закордоном є прагнення до найприбутковішого вкладення інвестиційного капіталу, що досягається через виробництво товарів та послуг в країні-реципієнті. На це і спрямовуються значні обсяги ПІІ. Другим мотивом є економіко-технологічна причина. Частина ПІІ спрямовується на створення закордоном власної інфраструктури зовнішньоекономічних зв'язків (складських приміщень, транспортних компаній, страхових фірм, торговельно-збутових філіалів та ін.), тобто товарно та послуго супроводжувальної мережі для забезпечення збуту. *Третім мотивом* є економічна та політична нестабільність у країні походження ТНК, високий податковий тягар, необхідність офшоризації бізнесу. Дуже активно транснаціональний капітал перетікає в так звані «офшорні центри» з пільговим режимом оподаткування ТНК, які там реєструються, але здійснюють свою бізнес-діяльність за межами таких країн та територій [9, с. 356].

Зазначені основні три мотиви прямого іноземного інвестування ТНК конкретизуються залежно від компанії, галузі, країни-реципієнта інвестиційного капіталу, коли ухвалюється рішення в головному офісі материнської ТНК про початок здійснення ПІІ при виході на закордонний ринок.

Цікавим фактором на глобальному фінансовому ринку є те, що додаткова грошова маса, яка утворюється в результаті експансії ТНБ, використовується як інвестиційний капітал та спрямовується ТНК на розвиток виробництва, що

забезпечує реальне зростання пропозиції товарів та послуг. За своєю природою такий інвестиційний капітал не є інфляційним, бо він вкладається в реальний сектор економіки у формі ПІІ. Навпаки, додаткова грошова маса, яка трансформується в інвестиційний капітал виконує дефляційну функцію і в такому випадку сприяє зростанню купівельної спроможності грошей [2, с. 225].

Треба додати, що в епоху високих відсоткових ставок (особливо період 2021-2023 років) від провідних центробанків світу (ФРС, ЄЦБ) основною ланкою, яка впливає на реальне інвестування в ту чи іншу економіку країни є ставка банківського відсотку країни-реципієнта. Якщо вплив відсоткової ставки на величину чистого прибутку є визначальним, то ПІІ знаходяться у безпосередній залежності від величини відсоткової ставки. При цьому мається на увазі, що норма відсотка є екзогенною величиною, яка регулюється державою, тобто Центральним банком приймаючої країни. Тобто, якщо норма очікуваного прибутку від інвестованого капіталу складає 10% то зрозуміло, що інвестор буде здійснювати капіталовкладення лише тоді, коли ставка відсотка буде нижчою ніж 10% враховуючи усі інвестиційні ризики. Але треба враховувати, не лише це, а й очікувані темпи інфляції в країні-інвестування та можливі зміни відсоткової ставки в майбутньому.

Таблиця 1.3. Відсоткові ставки провідних центральних банків у січні 2024 року

Країна/союз	Центральний банк	Ставка	Валюта
США	ФРС	5.50%	Долар США
ЄС	ЄЦБ	4.50%	Євро
Великобританія	Банк Англії	5.25%	Британський фунт стерлінгів
Швейцарія	Банк Швейцарії	1.75%	Швейцарський франк
Австралія	Резервний банк Австралії	4.35%	Австралійський долар
Канада	Банк Канади	5.00%	Канадський долар
Японія	Банк Японії	-0.10%	Японська єна
Індія	Резервний банк Індії	6.50%	Індійська рупія
Китай	Народний банк Китаю	3.45%	Китайський юань
Республіка Корея	Банк Кореї	3.5%	Південнокорейська вона
Туреччина	Центральний банк Туреччини	42.50%	Турецька ліра
Польща	Національний банк Польщі	5.75%	Польський злотий
Україна	НБУ	15.00%	Українська гривня

Джерело: складено автором на основі [37]

Треба враховувати, що й те, що інвестиційна активність в умовах ринкової економіки доволі гнучка стосовно впливу і зовнішніх чинників – очікувань політичної дестабілізації, паніки, переоцінки перспектив розвитку зовнішньополітичних відносин, можливих технічних нововведень та ін. Однак, для ПП і взагалі для інвестування нижньою граничною межею інвестицій є ставка банківського відсотку в країні-реципієнті та серед провідних Центральних банків світу. Інвестування не є ефективним, коли очікувана прибутковість від інвестицій є меншою від відсоткової банківської ставки. Тому величина ставки банківського відсотку виступає як засіб безпрецедентного впливу грошового фактору на динаміку інвестування і далі – на розвиток усього комплексу макроекономічних процесів в країні.

1.3. Масштаби та тренди ППІ корпораціями в глобальній економіці

Транснаціоналізація являє собою процес посилення глобальної інтеграції в результаті транскордонних ППІ транснаціональними корпораціями та транснаціональними банками. Транснаціоналізація виступає як об'єктивний процес, обумовлений міжнародним одиничним поділом праці і породжує транснаціональні форми кооперації. Вважається, що транснаціоналізація є якісно новим етапом інтернаціоналізації світогосподарського життя, який характеризується різким зростанням ролі зовнішніх факторів розвитку всіх держав і створенням транснаціонального інвестиційного капталу.

Транснаціоналізація призвела до надзвичайно високого рівня взаємозалежності між країнами у фінансово-банківській та виробничій сферах глобальної економіки. Виступаючи центрами координації і локомотивами глобального виробництва, розподілу та перерозподілу фінансових ресурсів, транснаціональні корпорації разом з транснаціональними банками сформували усередині своїх комплексів мережу відносин, які виходять за межі національних держав. Еволюціонувавши з одногалузевих елементів національних господарських систем, сучасні ТНК та ТНБ перетворились на планетарні міжгалузеві внутрішньо диверсифіковані комплекси з інтернаціональним масштабом операцій, діалектично заперечуючи, таким чином свою первинну природу.

Вимірюючи масштаби діяльності ТНК та ТНБ, слід неодмінно зауважити, що фінансові показники найбільших з них перевищують річні розміри ВВП окремих країн і сьогодні не виникає сумнівів, що показник зростання ТНК перевищує показник багатьох економік світу (таблиця 1.4 та таблиця 1.5).

Як бачимо з таблиці 1.4., найбільші 10 глобальних ТНК представляють США. На першому місці в списку розташувалась нафтова ТНК з Саудівської Аравії Saudi Aramco з чистим прибутком у приблизно 590 млрд. дол. США. Далі йдуть американські технологічні ТНК, такі як Alphabet з чистим

прибутком у 58.6 млрд. дол. США, Microsoft - 69.1 млрд. дол. США, Apple - 94.3 млрд. дол. США. Американські нафтові ТНК Exxon Mobil та Chevron знаходяться в десятці найбільших ТНК з показниками чистого прибутку 61.7 млрд. дол. США та 35.7 млрд. дол. США відповідно. В списку найбільших ТНК за 2023 рік присутні 2 потужні нафтові ТНК з Великобританії – Shell з чистим прибутком у 43.5 млрд. дол. США та British Petroleum – 25.9 млрд. дол. США. В списку найбільших ТНК світу присутні 2 всесвітньо відомі виробники автомобілів, які представляють Японію та Німеччину. Так, німецький автомобільний концерн Volkswagen Group в 2023 році отримав 15.6 млрд. дол. США, а японська автомобільна компанія Toyota Motor – 18.5 млрд. дол. США.

Таблиця 1.4. Основні фінансові показники найбільших глобальних ТНК в 2023 році (млрд. дол. США)

№	Назва компанії	Країна	Продажі	Прибуток	Активи	Ринкова капіталізація
1	Saudi Aramco	Саудівська Аравія	589.5	156.4	660.9	2,055.2
2	Alphabet	США	282.9	58.6	369.5	1,340.5
3	Exxon Mobil	США	393.2	61.7	369.4	439.4
4	Microsoft	США	207.6	69.1	380.1	2,309.8
5	Apple	США	385.1	94.3	332.2	2,746.2
6	Shell	Великобританія	365.9	43.5	429.2	205.5
7	Toyota Motor	Японія	270.5	18.5	542.5	188.2
8	Samsung Electronics	Республіка Корея	220.1	34.5	348.8	334.3
9	Chevron	США	232.1	35.7	255.9	303.5
10	PetroChina	Китай	457.4	22.2	384.6	122.9
11	Total Energies	Франція	257.6	21.1	293.0	151.6
12	Verizon Communications	США	136.2	21.6	377.7	159.0
13	Walmart	США	611.3	11.7	243.2	409.1
14	British Petroleum	Великобританія	248.1	25.9	278.7	108.3
15	Volkswagen Group	Німеччина	293.5	15.6	633.8	70.2
16	META Platforms	США	117.4	21.4	184.5	599.8
17	Sinopec	Китай	453.6	9.9	283.3	114.3
18	Allianz	Німеччина	134.3	7.1	1,139.5	95.5
19	Pfizer	США	92.9	29.1	197.2	216.3
20	Johnson & Johnson	США	96.3	12.7	196.0	422.8

Джерело: складено автором на основі [32]

З таблиці 1.5. видно, що найбільші ТНБ представляють США (6) та Китай (9). В першу п'ятірку найбільших ТНБ входить американський JP Morgan Chase з чистим прибутком приблизно у 42 млрд. дол. США та Bank of America – 28.6 млрд. дол. США. Далі йдуть китайські ТНБ, такі як: ICBC – 52.5 млрд. дол. США, China Construction Bank – 48.3 млрд. дол. США та Agricultural Bank of China – 37.9 млрд. дол. відповідно. По одному найбільшому ТНБ представлені такі країни, як Великобританія (HSBC Holdings – 22.2 млрд. дол. США), Франція (BNP Paribas Group – 10.1 млрд. дол. США) та Іспанія (Santander – 10.1 млрд. дол. США). Канаду представляють два ТНБ: Royal Bank of Canada – 11.4 млрд. дол. США та TD Bank Group – 11.7 млрд. дол. США.

Таблиця 1.5. Основні фінансові показники найбільших глобальних ТНБ в 2023 році (млрд. дол. США)

№	Назва компанії	Країна	Продажі	Прибуток	Активи	Ринкова капіталізація
1	JP Morgan Chase	США	179.9	41.8	3,744.3	399.6
2	ICBC	Китай	216.8	52.5	6,116.8	203.1
3	China Construction Bank	Китай	203.1	48.3	4,977.5	172.9
4	Agricultural Bank of China	Китай	186.1	37.9	5,356.9	141.8
5	Bank of America	США	133.8	28.6	3,194.7	220.8
6	Bank of China	Китай	158.2	33.2	4,421.8	122.7
7	Wells Fargo	США	108.9	14.5	1,886.4	142.4
8	HSBC Holdings	Великобританія	73.9	22.2	2,989.7	151.19
9	Citigroup	США	120.4	15.0	2,455.1	90.1
10	China Merchant Bank	Китай	72.44	20.6	1,458.5	129.9
11	Morgan Stanley	США	74.2	10.3	1,199.9	141.8
12	BNP Paribas	Франція	99.5	10.1	2,845.7	78.6
13	Goldman Sachs	США	79.5	10.6	1,538.4	108.7
14	Tencent Holdings	Китай	82.4	27.3	227.0	415.4
15	Royal Bank Canada	Канада	60.2	11.4	1,448.7	135.2
16	TD Bank Group	Канада	56.7	11.7	1,445.1	112.9
17	Santander	Іспанія	87.8	10.1	1,900.7	56.2
18	Bank of Communications	Китай	78.3	12.9	1,868.9	51.6
19	Industrial Bank of China	Китай	124.4	4.9	754.9	55.8
20	CITIC	Китай	98.5	9.6	1,511.1	38.4

Джерело: складено автором на основі [32]

Додамо, що в Україні функціонує УКРСИББАНК, який входить в структуру глобальної BNP Paribas Group, яка представлена в списку

найбільших ТНБ. Контрольний пакет акцій УКРСИББАНКУ у розмірі 60% належить саме BNP Paribas Group, а інші 40% - Європейському банку реконструкції та розвитку. Банк увійшов в десятку найбільших фінансово-банківських структур в Україні за 2023 рік, який налічував 200 працюючих відділень та 700 банкоматів по усій території України.

Масштаби та динаміка ПІІ залежать насамперед від процесів транснаціоналізації, оскільки виникнення і діяльність ТНК та ТНБ базується на прямому іноземному інвестуванні з метою створення дочірніх компаній, спільних підприємств з іноземним капіталом, представництв. Саме це і визначає масштаби і динаміку глобальних ПІІ, інвестиційних трендів та процесів активізації глобального виробництва.

Після стрімкого падіння у 2020 році та значного відновлення у 2021 році глобальні ПІІ у 2022 році скоротились на 12% до 1.3 трлн. дол. США. Таке падіння було зумовлене: початком повномасштабної війни в Україні, високими цінами на продовольство та енергоносії, борговою кризою у високорозвинутих країнах. На глобальне фінансування проєктів та транскордонні М&А негативно вплинуло підвищення відсоткових ставок провідними центральними банками, невизначеність на ринках капіталу та жорсткіші умови фінансування порівняно з минулими роками. Глобальне середовище для міжнародного бізнесу та транскордонних інвестицій залишається складним в 2023 році. UNCTAD очікує, що в 2023 році тиск на глобальні ПІІ продовжуватиметься, а показники ПІІ за перший квартал 2023 року демонструють слабкі інвестиційні тенденції в міжнародному проєктному фінансуванні та М&А [46].

Зменшення кількості фінансових операцій ТНК у високорозвинутих країнах вплинули на глобальні потоки ПІІ в 2022 році, при якому ПІІ впали на 37%, тобто 378 млрд. дол. США в грошовому еквіваленті. У країнах, що розвиваються, ПІІ зросли на 4%, тобто до рекордних 916 млрд. дол. США або 70% глобальних потоків, що є рекордною часткою. Кількість нових інвестиційних проєктів, які були оголошені в країнах, що розвиваються, збільшилось на 37%, а їх

вартість зросла більш ніж удвічі. Основною причиною такого зростання в країнах, що розвиваються був початок реалізації мегапроектів в секторі відновлювальної енергетики. Це є доволі позитивним сигналом для інвестиційних перспектив у промислових та інфраструктурних проєктах (таблиця 1.6).

Таблиця 1.6. Аналіз показників ПІІ в угодах М&А, «проектах з 0», міжнародному проєктному фінансуванні по групам економік (млрд. дол. США)

Група економік	Тип ПІІ	2021 (млрд.)	2022 (млрд.)	Зріст або падіння, у %	Кількість угод		Зріст або падіння, у%
					2021	2022	
<i>Розвинуті країни</i>	Проекти з 0	465	639	37	10342	10790	4
	Міжнародне проєктне фінансування	774	665	-14	1413	1549	10
	Угоди М&А	624	599	-4	7610	6710	-12
<i>Країни, що розвиваються</i>	Проекти з 0	274	573	110	4976	6808	37
	Міжнародне проєктне фінансування	609	379	-38	970	1015	5
	Угоди М&А	113	107	-5	961	1053	10

Джерело: складено автором на основі [46]

Додамо, що ПІІ в країнах, що розвиваються у 2022 році розподілились нерівномірно. Значна частка ПІІ осіла в декількох великих економіках країн, що розвиваються. Прилив ПІІ в азійські країни, що розвиваються залишився на рівні 662 млрд. дол. США, що перевищує половину глобальних потоків ПІІ. Найбільше ПІІ в 2022 році осіло в Індії та деяких країнах-членах АСЕАН (Індонезії, Тайланді, Малайзія, В'єтнамі та ін.). В Індії ПІІ в 2022 році порівняно з 2021 році в середньорічному еквіваленті зросли на 10%, а в країнах-членах АСЕАН в середньому по кожній країні на 5%. У 2022 році Китай став другою приймаючою країною ПІІ, приріст яких відбувся на рівні 5% порівняно з попереднім роком.

Якщо брати статистику притоку та відтоку ПІІ серед регіонів світу, можна сказати, що саме 2021 рік був самим сприятливим в розрізі транскордонних інвестиційних потоків, що склало приблизно 1.48 трлн. дол. США. Порівнюючи з пандемічним 2020 роком, в 2021 році притік ПІІ збільшився на 520 млрд. дол. США в грошовому еквіваленті. В 2022 році зазначений показник склав приблизно 1.3 трлн. дол. США (таблиця 1.7).

Таблиця 1.7. Транскордонні потоки ПІІ за регіонами світу (млрд. дол. США)

Регіон	притік ПІІ			відтік ПІІ		
	2020	2021	2022	2020	2021	2022
СВІТ	962	1 478	1 295	732	1 729	1 490
<i>Розвинуті країни</i>	315	597	378	350	1 244	1 031
Європа	133	51	-107	-38	573	224
ЄС	116	152	-125	64	477	96
Інші країни Європи	17	-102	18	-102	97	128
Північна Америка	123	453	338	247	447	452
Інші розвинуті країни	60	93	147	141	224	354
<i>Країни, що розвиваються</i>	647	881	916	382	485	459
Африка	39	80	45	1	3	6
Азія	516	662	662	383	445	396
Центральна Азія	7	7	10	-2	1	-2
Східна Азія	285	334	324	267	290	269
Південна Азія	71	53	57	11	18	16
Південно-Східна Азія	119	213	223	69	81	86
Західна Азія	35	56	48	38	55	27
Латинська Америка та Кариби	90	138	208	-0,100	38	59
Океанія	0,100	0,130	0,120	-0,090	-0,160	-0,210
Малі економіки, слабозрозвинуті країни	38	43	41	0,020	0,220	0,100

Джерело: складено автором на основі [46]

З таблиці 1.7. можна зробити висновок, що за календарний 2022 рік азійський регіон став найбільш привабливим в розрізі притоку ПІІ з показником у 622 млрд. дол. США. Північноамериканський регіон став другим після азійського по привабливості ПІІ з показником притоку інвестицій у 338 млрд. дол. США. Європейський регіон (включаючи ЄС) у 2022 році став найменш привабливим регіоном для ПІІ, бо саме в зазначеному році дезінвестиції склали 107 млрд. дол. США. Таке падіння та подальший вивід

інвестованого капіталу з європейських країн пов'язане з початком повномасштабної війни в Україні та санкцій проти РФ від країн-членів ЄС та інших країн континентальної Європи. В 2022 році США залишились країною з найбільшою кількістю анонсованих інвестиційних проєктів, але потоки ПІІ в цьому ж році скоротились на 26% до 285 млрд. дол. США завдяки скорочення вдвічі угод M&A на які припадає велика частка надходжень ПІІ (рисунок 1.1).

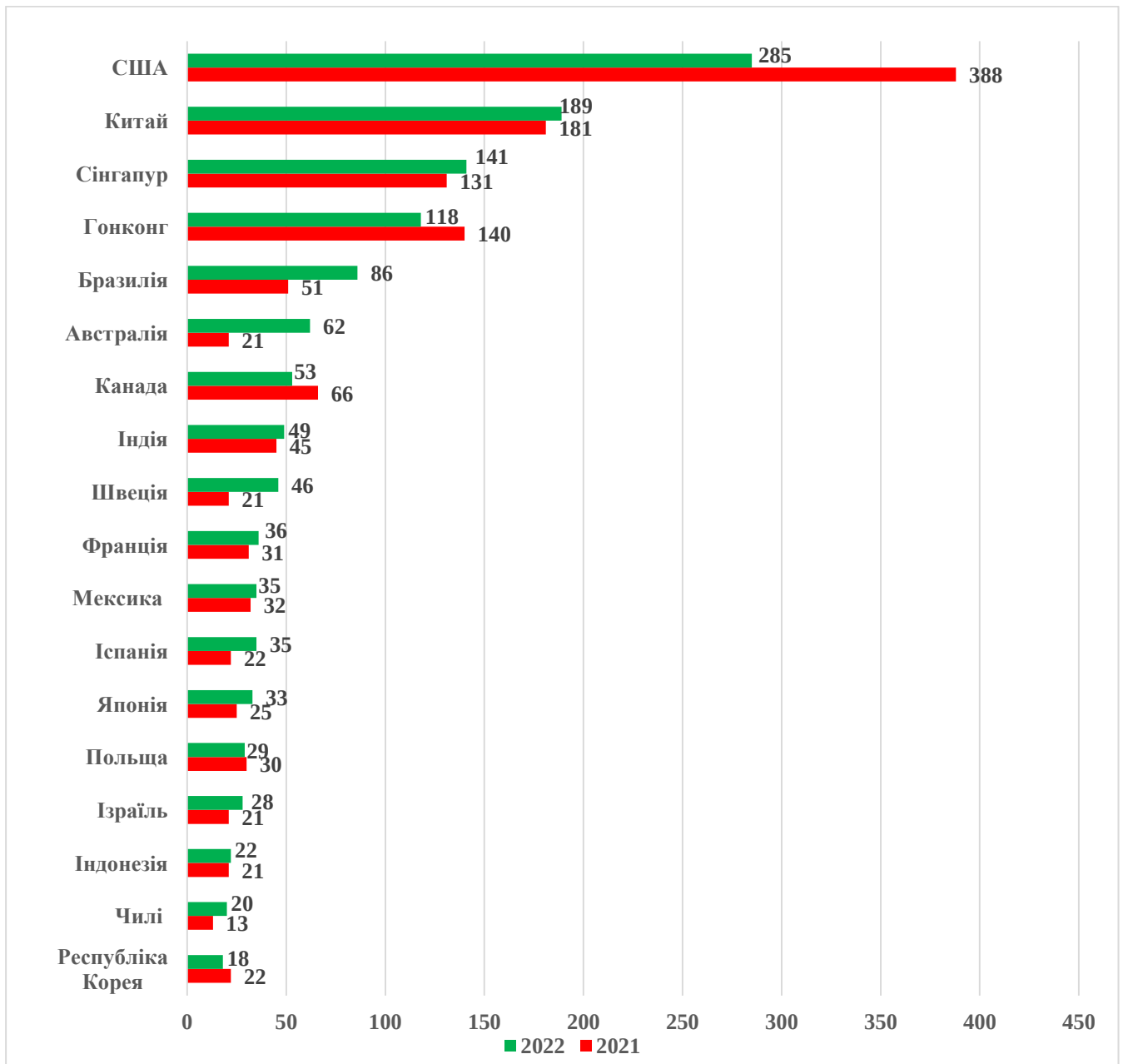

Рис. 1.1. Притік ПІІ серед найбільших приймаючих країн у 2021-2022р.
(млрд. дол. США)

Джерело: складено автором на основі [46]

З рисунку 1.1. можна зробити висновок, що серед країн, що розвиваються, найбільший притік ПІІ трапився в економіку Бразилії, що зросло приблизно на 59% і склали 86 млрд. дол. США в 2022 році. Будучи високорозвинутою країною, в Австралійську економіку притік ПІІ збільшився майже втричі та склав 62 млрд. дол. США. В економіку Швеції притік ПІІ збільшився більш ніж вдвічі і склав 46 млрд. дол. США, що було найбільшим зростанням серед країн ЄС.

У 2022 році ТНК з розвинутих країн скоротили свої ПІІ закордон на 17%, що в грошовому виразі налічувало 1 трлн. дол. США. Частка економік розвинутих країн у глобальних ПІІ залишилась стабільною, на рівні 2/3 від усіх економік (рисунк 1.2).

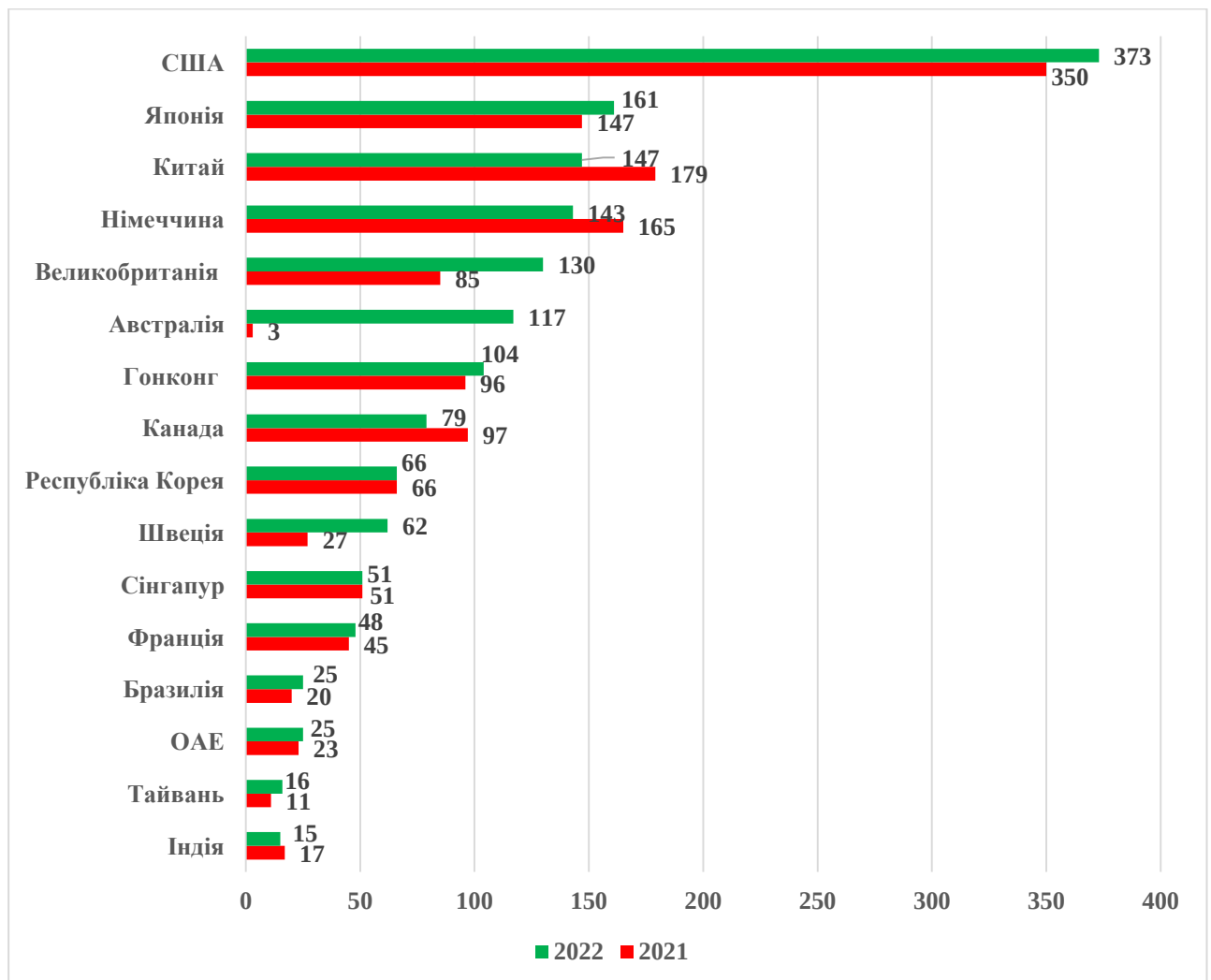

Рис. 1.2. Відтік ПІІ серед найбільших країн донорів у 2021-2022р. (млрд. дол. США)

Джерело: складено автором на основі [46]

З рисунку 1.2, можна зробити висновок, що у 2022 році сукупні ПІІ від європейських ТНК впали на 61% до 224 млрд. дол. США з 573 млрд. дол. США у 2021 році. ПІІ від німецьких ТНК скоротились на 13%, але інвестуючи 143 млрд. дол. США в інші країни, Німеччина займає 3 місце серед глобальних країн-інвесторів. ПІІ шведськими ТНК зросли втричі і сягнули 62 млрд. дол. США, що дозволяє стверджувати про зростання транскордонних М&А. ТНК зі США збільшили свої ПІІ на 7%, які сягнули 373 млрд. дол. США. Транскордонні М&А у США зросли на 21% та сягнули рекордної позначки у 273 млрд. дол. США. Японські та австралійські ТНК також збільшили свої інвестиції закордон. Відтік ПІІ з Японії зріс на 10% та сягнув 161 млрд. дол. США, що зробило її другою за величиною країною (після США) глобальним інвестором серед розвинутих країн. Оголошені японським урядом нові інвестиційні «проекти з нуля» зросли на 47% порівняно з 2021 роком, що еквівалентно 44 млрд. дол. США, тоді як транскордонні угоди М&А знизались з 60 млрд. дол. США до 6,2 млрд. дол. США. Відтік ПІІ з Австралії з 3 млрд. дол. США у 2021 році зріс до 117 млрд. дол. США у 2022 році. Протягом 2022 року закордонні інвестиції південнокорейських ТНК залишились на тому ж рівні, що і в 2021 році – 66 млрд. дол. США [46].

Щодо ТНК з країн, що розвиваються, то їхня інвестиційна діяльність в середньому знизилась на 5% і становила 459 млрд. дол. США в 2022 році. Інвестиційні потоки з азійських ТНК впали на 11%, але все ж таки регіон залишився важливим джерелом інвестицій на який припадало чверть глобальних ПІІ. В 2022 році ПІІ з Китаю впали на 18%, що становило 147 млрд. дол. США.

У 2022 році вартість нових «проектів з нуля» зросла на 64% та сягнула 1.2 трлн. дол. США в грошовому еквіваленті. Це був другий найвищий рівень, який зафіксований після 2008 року. ПІІ в «проекти з нуля» збільшились вдвічі (573 млрд. дол. США) серед економік країн, що розвиваються, а в розвинутих країнах лише на 37%. Розподіл серед провідних індустрій нових «проектів з нуля», які були анонсовані в 2022 року ілюструє ключові тренди транскордонного ПІІ. З 10 найбільших в 2022 році анонсованих інвестиційних

«проектів з нуля», 3 з них стосувались виробництва напівпровідників (у відповідь на глобальний дефіцит напівпровідникової продукції та диверсифікації ланцюгів поставок), а 5 інших – у відновлювальних джерелах енергії (таблиця 1.8).

Таблиця 1.8. ПП в «проекти з нуля» серед провідних індустрій за 2021-2022 роках

Індустрії	млрд. дол. США		зріст, у %	кількість проєктів		зріст, у%
	2021	2022	2021-2022	2021	2022	2021-2022
Загалом	739	1213	64	15 318	17 598	15
Виробництво	320	437	37	5 934	5 970	1
Послуги	406	679	68	9 281	11 510	24
Первинний сектор	13	97	618	103	118	15
<i>Провідні індустрії в 2021-2022 роках</i>						
Енергетика, постачання енергоресурсів	141	362	157	518	556	7
Електроніка та обладнання	138	181	31	1 100	1 167	6
ІКТ	106	120	14	3 887	5 024	29
Добуток	12	95	718	59	89	51
Будівництво	49	62	27	332	211	-36
Автомобілебудування	39	59	53	718	694	-3
Транспортування та складські прим.	36	56	58	765	978	28
Сировина та металургійна продукція	12	43	249	228	225	-1
Хімія	23	26	12	456	474	4
Фінанси та страхування	15	22	46	727	1 032	42

Джерело: складено автором на основі [46]

Як бачимо з таблиці 1.8, через енергетичну кризу та початок війни в Україні, відбулось збільшення у вісім разів нових «проектів з нуля» у первинному секторі глобальної економіки – добувних галузях. Кількість таких проєктів зросла на 15%, де найдорожчий проєкт був від американської ТНК ExxonMobil з видобутку нафти біля узбережжя Гайани. Також, розширення нафтовидобувної діяльності в Туркменістані від Emirates National Oil Company (ENOC, OAE) нарахувало 7.5 млрд. дол. США. Саудівська ТНК Saudi Aramco планує інвестувати 7 млрд. дол. США сумісно з південнокорейської державною корпорацією KNOC (Korea National Oil Corporation) в проєкти

нафтопереробки та виробництва нафтопродуктів на базі портової інфраструктури в південнокорейському місті Ульсан. Інвестиційні «проекти з нуля» у виробничих індустріях зросли на 37% і склали 437 млрд. дол. США в 2022 році. В індустрії послуг зростання склало 68%, що відповідає 679 млрд. дол. США в грошовому еквіваленті.

Статистику щодо угод міжнародного проєктного фінансування в провідних індустріях можна побачити в таблиці 1.9. Кількість анонсованих проєктів зросла на 8%, але у вартісному вираженні вони впали на 25%, що налічує трохи більше 1 трлн. дол. США. Протягом 2022 року, найбільше угод міжнародного проєктного фінансування було в індустрії відновлювальних джерел енергії (368 млрд. дол. США), промисловій нерухомості (188 млрд. дол. США) та енергетиці (120 млрд. дол. США).

Таблиця 1.9. Угоди міжнародного проєктного фінансування в провідних індустріях за 2021-2022 р.р.

Індустрії	млрд. дол. США		зріст, у %	кількість проєктів		зріст, у%
	2021	2022	2021-2022	2021	2022	2021-2022
Загалом	1 384	1 044	-25	2 383	2 564	8
<i>Провідні індустрії в 2021-2022 роках</i>						
Відновлювальні джерела енергії	521	368	-29	1 274	1 293	1
Промислова нерухомість	184	188	2	181	270	49
Комерційна нерухомість	42	48	14	190	223	17
Енергетика	222	120	-46	152	178	17
Телекомунікації	84	78	-8	95	118	24
Нафтогазова	152	67	-56	126	105	-17
Транспортна інфраструктура	53	44	-17	98	93	-5
Добуток	42	42	-1	126	78	-38
Нафтохімія	55	54	-2	62	73	18
Переробка відходів	3	8	124	16	38	138

Джерело: складено автором на основі [46]

Найдорожчими угодами проєктного фінансування були інвестиційні проєкти по будівництву відновлювальних джерел енергії: сумісний проєкт на

15 млрд. дол. США по будівництву плавучих вітрових станцій в Італії (узбережжя острова Сардинія) від італійської Falck Renewables та іспанської Blueflot Energy; будівництво американською AES Corporation у В'єтнамі (провінція Бінътхуан) вітряної станції потужністю 4000 мегават вартістю у понад 13 млрд. дол. США.

У 2022 році транскордонні угоди М&А сягнули 707 млрд. дол. США, які знизились на 4% порівняно з 2021 роком (таблиця 1.10). У виробництві транскордонні М&А впали на 42% до 142 млрд. дол. США, в індустрії послуг угоди М&А знизились лише на 5% що становило 442 млрд. дол. США в грошовому еквіваленті. Більш за все у 2022 році, угоди М&А простежувались в індустрії ІКТ, добутку природних ресурсів, фінансах та страхуванні [46].

Таблиця 1.10. Транскордонні угоди М&А в провідних індустріях за 2021-2022 р.

Індустрії	млрд. дол. США		зріст, у %	кількість проєктів		зріст, у%
	2021	2022	2021-2022	2021	2022	2021-2022
Загалом	737	707	-4	8 571	7 763	-9
Виробництво	246	142	-42	1 608	1 406	-13
Послуги	465	442	-5	6 340	5 968	-6
Первинний сектор	27	122	357	623	389	-38
Провідні індустрії в 2021-2022 роках						
ІКТ	135	166	23	2 045	1 799	-12
Добуток	25	121	387	420	216	-49
Фінанси та страхування	75	88	17	714	602	-16
Транспортування та складські прим.	53	41	-23	313	297	-5
Фармацевтика	73	36	-51	218	169	-22
Електроніка та обладнання	39	29	-27	299	243	-19
Торгівля	64	27	-58	643	592	-8
Професійні послуги	38	23	-39	666	730	10
Їжа, напої та тютюн	10	21	116	197	157	-20
Нерухомість	34	20	-42	409	336	-18

Джерело: складено автором на основі [46]

Як не дивно, найдорожчими M&A були саме угоди в фармацевтичній індустрії: поглинання за 11,7 млрд. дол. США швейцарської Vifor Pharma австралійською CSL Behring; придбання за 3,3 млрд. дол. США американської Viatis індійською Biocon Biologics, які спеціалізуються на фармацевтичному біосимулярному бізнесі [46].

Розділ 2. Оцінка українського ринку ПІІ під час повномасштабної війни

2.1. Динаміка ПІІ в українську економіку

Повномасштабна війна з РФ, яка почалась в лютому 2022 року дуже негативно вплинула на динаміку ПІІ в українську економіку. Але навіть до повномасштабної війни 2022 року пряме іноземне інвестування в українську економіку було на мізерному рівні порівняно з іншими країнами, що розвиваються. Згідно UNCTAD, позиція України в рейтингу притоку ПІІ серед країн Центральної та Східної Європи в 2022 році залишається на доволі не високому рівні та розташовується поруч з економіками Словачії, Словенії, Болгарії, Латвії, Литви, Молдови, Албанії, Північної Македонії.

За прогнозами експертів з UNCTAD, значне скорочення притоку ПІІ в країни, що розвиваються протягом 2022-2023 років (до яких відноситься економіка України) пояснюється початком широкомасштабної війни в Україні; руйнуванням ланцюгів поставок; початком антитерористичної операції Ізраїльською армією в Секторі Газа (жовтень 2023 року); політикою високих відсоткових ставок провідними центральними банками; зниженням показників корпоративного інвестування серед ТНК/ТНБ високорозвинутих країн; високою інфляцією; підняттям цін на сировину; нестабільністю національних валют країн, що розвиваються до твердих валют; невизначена політична ситуація між Китаєм та Тайванем; мілітаризація диктаторських режимів. Все це негативно впливає на глобальну інвестиційну кон'юнктуру.

Для України важко переоцінити роль впливу ПІІ від іноземних інвесторів для підвищення її економічного рівня та майбутнього післявоєнного відновлення. ПІІ від іноземних інвесторів (особливо від ТНК/ТНБ) слугують не тільки каталізатором економічного зростання, а й вказують на правильність урядової економічної політики країни-реципієнта для глобального бізнесу. Це свідчить про перспективу до транснаціоналізації національної економіки, що потім переходить в інтеграцію економіки такої країни на глобальний рівень [20; 23; 34].

Притік ПІІ в Україну означає не тільки отримання додаткових фінансових ресурсів, а отримання унікального поєднання інвестиційного капіталу, технологій, управлінського досвіду, доступу на глобальні ринки сировини, збуту, капіталів, які вже має транснаціональна корпорація-інвестор. Таке поєднання є імперативом для забезпечення та підвищення конкурентоспроможності національної економіки в умовах глобалізації та цифровізації бізнес-середовища. Для подальшого розуміння реального стану інвестицій в економіку України, пропонуємо розглянути таблицю 2.1, в якій наведені основні показники загальної динаміки ПІІ в Україну (з економіки України) протягом 2005-2022 років.

Таблиця 2.1. Динаміка прямих іноземних інвестицій в економіку України протягом 2005-2022 років (млн. дол. США)

Роки	ПІІ в Україну	Зміна	ПІІ з України	Зміна
2005	7 808	-	275	-
2006	5 604	-2 204	-133	-408
2007	9 891	+4 287	673	+806
2008	10 913	+1 022	1 010	+337
2009	4 816	+6 097	162	-848
2010	6 495	+1 679	736	+574
2011	7 207	+712	192	-544
2012	8 175	+968	980	+799
2013	4 509	-3 666	430	-550
2014	847	-3 662	548	+118
2015	3 050	+2 203	38	-510
2016	3 336	+286	173	-135
2017	3 727	+391	281	+108
2018	4 732	+1 005	-127	-408
2019	6 017	+1 285	842	+969
2020	-36	+6 053	22	-820
2021	7 320	+7 284	-198	-220
2022	848	-6 472	344	+542
2023 (2-й кв.)	1 627			

Джерело: складено автором на основі [14]

З таблиці 2.1. видно, що найбільший обсяг залучених ПІІ склав у 2008 році, що становило приблизно 11 млрд. дол. США. Після початку глобальної фінансової кризи 2008 році, обсяг ПІІ в економіку України впав більш ніж удвічі та склав 4.8 млрд. дол. США. Починаючи з 2009 року, надходження ПІІ в економіку України постійно зростали і в 2012 році сягнули приблизно 8.2 млрд. дол. США. В 2014 році, після Революції гідності, окупації Криму та початку Антитерористичної операції на Сході України, надходження ПІІ в українську економіку впало до 847 млн. дол. США. Починаючи з 2015 року, обсяги надходження ПІІ почали поступово відновлюватись і в 2019 році склали трохи більше 6 млрд. дол. США. В 2020 році, зазначений показник скоротився до -36 млн. дол. США, де основним фактором такого стрімкого падіння ПІІ була глобальна пандемія COVID-19. В 2021 році показник ПІІ стрімко відновився і сягнув 7.3 млрд. дол. США. В 2022 році, після початку повномасштабного вторгнення РФ на територію суверенної України, ПІІ стрімко впали до 848 млн. дол. США, а вже за другий квартал 2023 року, показник склав трохи більше 1.6 млрд. дол. США, що свідчить про поступове відновлення надходження ПІІ в економіку України.

З таблиці 2.1 можна стверджувати, що Україна не є інвестуючою країною (донором інвестицій), бо фінансові показники відливу ПІІ з української економіки знаходяться на мінімальному рівні протягом 2005-2022 років. Низький рівень іноземного інвестування українськими корпораціями свідчить про неналежний рівень транснаціоналізації економіки України, що відповідає низькому рівню індексу транснаціоналізації українських компаній. Після завершення війни, політика українського уряду має бути спрямована на формування ТНК/ТНБ українського походження, що може бути пришвидшено завдяки впровадженню таких заходів:

– Використовуючи досвід провідних країн світу (Японія, Республіка Корея, Тайвань, Малайзія, Китай) урядова політика має сфокусувати свою увагу на фінансовій підтримці українських SMEs, збут яких орієнтований на зарубіжні ринки. Для місцевих SMEs неабияк потрібне співробітництво з

потужними закордонними ТНК, бо саме воно забезпечить прилив ПІІ в українські компанії та забезпечить обмін технологіями;

– Реалізація спільних інвестиційних проєктів із закордонними ТНК, що вплине на підняття загального технологічного рівня українських компаній;

– Початкову експансію українських компаній потрібно починати в слаборозвинутих країнах та країнах, що розвиваються, де українська продукція буде більш-менш конкурентоздатною. На початковому етапі експансії потрібно забути про ринки збуту в розвинутих країнах.

Зауважимо, що значний обсяг інвестицій в українську економіку перерозподіляється через офшорні зони і країни, які мають особливі пільгові режими на транснаціональний бізнес згідно свого чинного законодавства (рисунок 2.1).

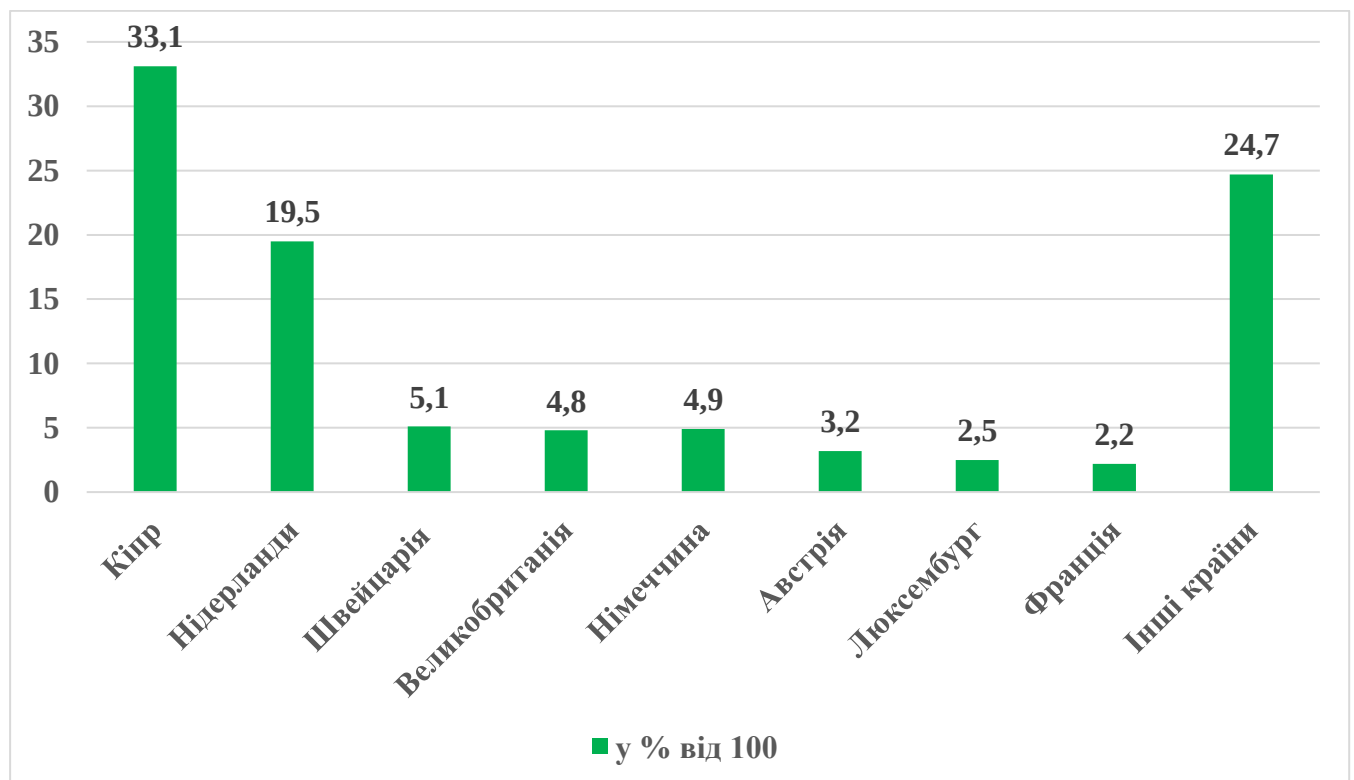

Рисунок 2.1. Основні країни-інвестори в Україну за 2022 рік (у % від 100).

Джерело: складено автором на основі [11]

Яскравим прикладом такого тренду в українському інвестиційному середовищі є ПІІ з таких офшорних країн, як Кіпр (33,1%), Нідерланди (19,5%) та Швейцарія (5,1%). Протягом останніх 20 років, саме ПІІ з Кіпру займали

першу сходинку серед усіх інших надходжень. Це свідчить про офшоризацію бізнесу в Україні та непрозорість української економіки.

Щодо розподілу ППІ в серед областей та міст України, то в 2022 році найбільше інвестицій припало на м. Київ, Дніпропетровську область, Полтавську, Львівську та Вінницьку області (рисунок 2.2). У загальній статистиці не надана інформація по українським областям, де ведуться активні бойові дії: Донецькій області, Херсонській, Луганській та окупованого Криму.

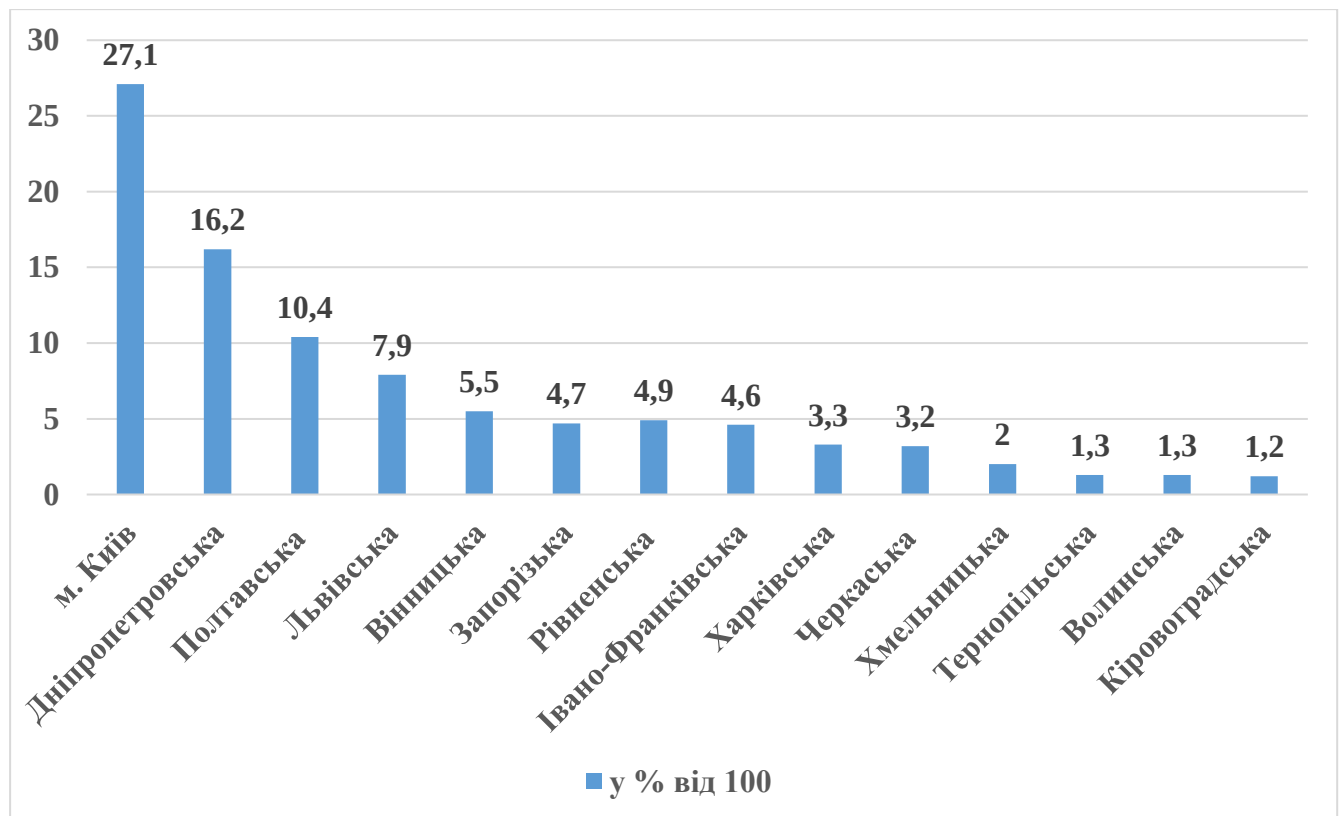

Рисунок 2.2. Регіональний розподіл ППІ за 2022 рік в Україні (у% від 100)

Джерело: складено автором на основі [17]

Додамо, що інші області у яких загальний обсяг надходження ППІ є мінімальним не представлені на рисунку 2.2. До таких областей відносяться Чернігівська, Чернівецька, Київська, Житомирська, Миколаївська, Одеська та Сумська область, у яких загальний обсяг ППІ менше 1% від загального. В таких областях, як Київська, Чернігівська, Сумська та Миколаївська такий мінімальний показник спричинений окупацією російськими військами навесні 2022 року. Одеська область знаходиться під постійним обстрілом російських військ.

Щодо надходження ПП в основні українські індустрії станом на кінець 2022 року, то лідерами є галузь важкої промисловості – 17,1%, фінансової та страхової діяльності – 15,6% та переробної промисловості – 11,9%. Інші індустрії становлять 18,6% від загального обсягу надходжень ПП (рисунок 2.3).

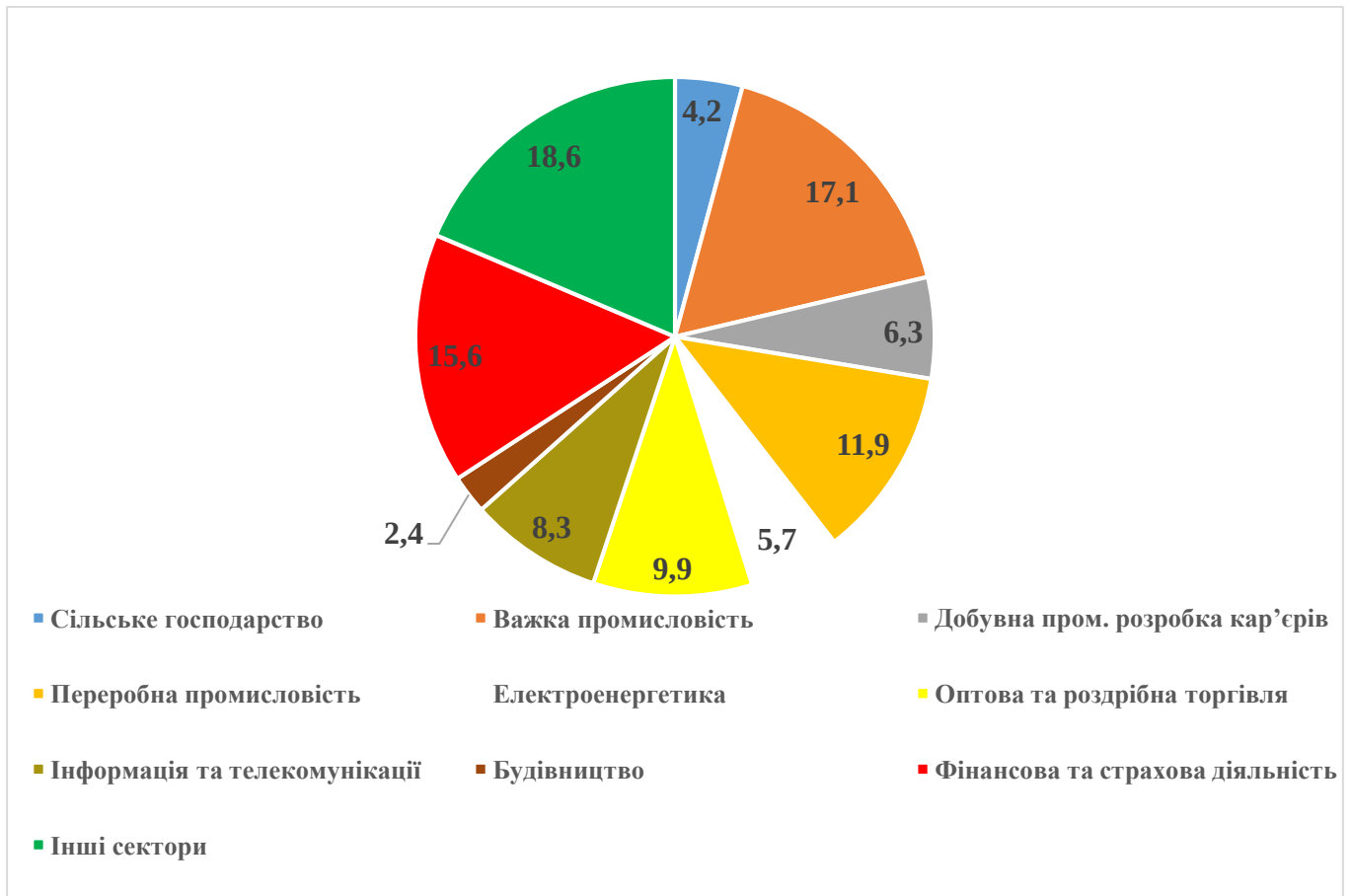

Рисунок 2.3., Надходження ПП в основні українські індустрії станом на календарний 2022 рік (у % від 100)

Джерело: складено автором на основі [17]

Згідно рисунку 2.3, надходження ПП в оптову та роздрібну торгівлю були на рівні 9,9%; інформація та телекомунікації – 8,3%; добувна промисловість та розроблення кар'єрів – 6,3%; електроенергетика – 5,7%; сільське господарство – 4,2%; будівництво – 2,4%.

ТНК та ТНБ є основними суб'єктами руху ПП в економіку будь-якої країни. Навіть під час війни на українському ринку представлена велика кількість ТНК та ТНБ. Незважаючи на повномасштабну війну Україна таки залишається привабливим ринком для закордонних корпорацій (таблиця 2.2).

Таблиця 2.2. Найбільші ТНК/ТНБ платники податків в Україні за 2022 рік

Назва ТНК/ТНБ	Країна	Спеціалізація	в Україні
Cargill	США	Сільське господарство, харч. промисловість	1993
McDonald's	США	Харчова промисловість, громадське харчування	1997
Coca-Cola	США	Харчова промисловість	1992
Nestle	Швейцарія	Харчова промисловість	1994
PepsoCo	США	Харчова промисловість	1992
Danone	Франція	Харчова промисловість, молочна продукція	1998
Bayer	Німеччина	Фармацевтика, хімічна промисловість	1992
Unilever	Великобританія	Товари повсякденного вжитку	2016
Royal Dutch Shell	Великобританія Нідерланди	Видобуток нафти/газу; мережа АЗС в Україні, оптово-роздрібна торгівля	1992
Bunge	США	Сільське господарство, виробництво олії	2002
Mondelez Ukraine	США	Харчова промисловість	1994
Raiffeisen Bank Aval Ukraine	Австрія	Банківські послуги	2005
Credit Agricole Bank	Франція	Банківські послуги	1993
BNP Paribas / Укрсиббанк	Франція	Банківські послуги	2006
Rehau	Німеччина	Будівельні матеріали, комерційна техніка	1997
Karcher	Німеччина	Побутова техніка, будівельні матеріали	2006
Anheuser-Busch/ІраТ Абінбев	Бельгія	Харчова промисловість	1996
Amway Ukraine	США	Товари повсякденного вжитку	2003
Carlsberg Ukraine	Данія	Харчова промисловість	1993
Socar Energy	Азербайджан	Видобуток нафти/газу; мережа АЗС в Україні, оптово-роздрібна торгівля	2009
Philip Morris Ukraine	США	Тютюнова промисловість	1994
British American Tobacco	Великобританія	Тютюнова промисловість	1993
KFC	США	Харчова промисловість, громадське харчування	2012
Bosch	Німеччина	Промислова та побутова техніка, запчастини	1993
Zeppelin Caterpillar Ukraine	США	Комерційна техніка, запчастини	1996
JCB-CML Ukraine	Великобританія	Комерційна техніка, запчастини	2003
Samsung Electronics	Республіка Корея	Електроніка, ІТ-обладнання	2008
LG Electronics	Республіка Корея	Електроніка, ІТ-обладнання	1998
POSCO International	Республіка Корея	Металургія, сільське господарство	2017
Imperial Tobacco	Великобританія	Тютюнова промисловість	1994

Джерело: самостійна розробка автора

З рисунку 2.2. видно, що в основному на українському ринку представлені корпорації з високорозвинутих країн, як США, Великобританія, Республіка Корея, Швейцарія та країн-членів Європейського Союзу. Зазначимо, що інтереси глобальних корпорацій не завжди співпадають з політикою місцевого уряду і дуже часто входять у суперництво з національним капіталом місцевих компаній. До основних моментів негативного впливу ТНК на національну економіку та економіку країн, що розвиваються (до яких відносить економіку України) можна віднести:

- вільний перетік транснаціонального капіталу може підірвати стабільність національних валют, що призведе до фінансово-економічної кризи в країні;
- глобальні корпорації утворюють потужну конкуренцію для місцевих підприємств та тіснять їх на внутрішньому ринку, що не дає їм технологічно розвиватись та бути фінансово незалежними;
- ТНК можуть проникати в індустрії, які тісно пов'язані з національною безпекою та обороною, що в кінцевому випадку може повністю підірвати обороноздатність країни та викликати невдоволення серед місцевого населення.
- глобальний бізнес, захищаючи свої інтереси може створювати потужний політичний тиск на уряди приймаючих країн, якщо вектор його розвитку не співпадає з урядовою політикою та національними інтересами певної країни.

2.2. Фактори стримання надходження ПІ в економіку України

Інвестиційні відносини є складною частиною зовнішньоекономічних зв'язків між Україною та іноземними партнерами на які безпосередньо впливає зовнішня кон'юнктура на фінансових ринках, внутрішня валютно-фінансова політика яку проводить НБУ, а починаючи з 2014 року і військовий фактор.

Згідно класифікації МВФ [35], Україна відноситься до країн, що розвиваються з мало розвинутою банківською системою, своєю чергою, національній грошовій одиниці – українській гривні – характерна девальвація до «резервних» валют (долар США, євро, канадський долар, швейцарський франк). Додамо, що негативний вплив на курс гривні має імпортоємкість та доларизація української економіки: імпорт перевищує експорт та недовіра населення національній валюті. Хоча українська гривня є національною валютою, але вся зовнішня торгівля проходить у «резервних» валютах. Це означає, що на внутрішньому ринку продавці прив'язують свій товар або послугу до міжбанківського валютного курсу долара США та інших «резервних» валют [18].

Зазначимо, що з початком повномасштабної військової агресії РФ на територію суверенної України, яка почалась 24 лютого 2022 року, валютні коливання лише посилились, а НБУ з першого дня війни заморозив офіційний міжбанківський курс української гривні до долара США на рівні 29,25 гривні за 1 долар США. На сьогодні йде вже майже другий рік війни й американську валюту можуть купити на міжбанку лише ті компанії, які займаються критичним імпортом, від якого залежить майбутнє функціонування української економіки. За неповні 2 роки повномасштабної війни, українська гривня девальвувала до долара США приблизно на 70%, де середньорічний курс за 2023 рік становив приблизно 38.1-38.2 гривні за 1 долар США [17].

Також негативного тренду набуло розходження між офіційним курсом долара США від НБУ та чорним ринком валют. Цей тренд не новий, бо починаючи з 2014 року, коли РФ окупувала Кримський півострів та почала

військовим шляхом підтримувати «самопроголошені» республіки на Донбасі, українці та бізнес спостерігали розходження між офіційним курсом від НБУ та чорним ринком валют. На початку 2015 р., коли військові дії на Донбасі набули максимальної напруги, офіційний курс гривні до долара США відхилявся від чорного ринку приблизно на 25–30% у бік його збільшення. На неповний другий рік повномасштабної війни з рф, офіційний курс гривні до долара США відхиляється приблизно на 5-10% від чорного ринку [21].

На січень 2024 року НБУ, на чолі з Андрієм Пишним, планує стабілізувати банківський сектор та валютний ринок шляхом переходу з фіксованого валютного курсу на плаваючий. За його словами, влада пішла на «заморозку» валютного курсу з метою запобігання спекуляціям на валютному ринку та уникнення різкої девальвації національної валюти. Багато що залежить від фінансової допомоги партнерів під час повномасштабної війни, бо за 2023 рік, половина українського бюджету – це кредити та інша пряма макрофінансова іноземна допомога від фінансово-кредитних організацій та країн-партнерів [17].

Тому можна виокремити основні фактори зовнішньої та внутрішньої кон'юнктури, які безпрецедентно вплинули протягом 2014-2023 років на транскордонні потоки ПІІ в економіку України незважаючи на початок повномасштабної війни в лютому 2022 року.

Антитерористична операція на Сході України (починаючи з квітня 2014 – лютий 2022 року). Повномасштабне російське вторгнення в 2022 році. Після анексії рф Криму (2014) та подальших бойових дій на Сході України в Донецькій та Луганській областях велика кількість іноземних корпорацій, що вели бізнес діяльність закрили свій бізнес. Інвестори бояться вкладати свої гроші та відкривати бізнес в Україні, тому що і на початок 2024 р. військовий конфлікт не є вирішеним і в будь-який момент може зрости ескалація конфлікту. Увесь світ побачив що на початку лютого 2022 року усі Дипломатичні місії країн США, Канади, Японії, Республіки Кореї, Ізраїлю, Нідерландів евакуювали з Києва своїх співробітників до безпечних країн ЄС,

що стало дуже негативним явищем для інвесторів [21]. Через 2 тижні почалося повномасштабне вторгнення РФ в Україну.

Через повномасштабну військову агресію РФ, яка вдарилася по ключовим областям України (постійне бомбардування критичної інфраструктури, закриття морських портів та авіасполучення), які приносять нашій країні великий внесок у збільшенні загальнонаціонального ВВП, зупинилися надходження валютної виручки з експортної діяльності, що дуже сильно б'є по міжбанківському валютному ринку та золотовалютним резервам України. Хоча золотовалютні резерви України на кінець 2023 року знаходяться на максимумі, але серед кола провідних українських фінансових аналітиків відбуваються побоювання, що західні партнери припинять макрофінансову допомогу для України, що дуже негативно вплине на економічну ситуацію в країні. З приводу цього аналітики МВФ додають, що зростання ВВП України у 2023 р. через продовження активних бойових дій буде лише на рівні 3-5% [35].

Глобальна пандемія COVID-19 значно вплинула на динаміку прямого іноземного інвестування в Україну і взагалі на ведення глобального бізнесу протягом 2020-2021 років. Відбулась руйнація ланцюгів поставок, повне закриття економік «shut down» у 2020-2021 рр., перехід бізнесу в «online» режим, карантинні обмеження в портах та авіасполученні, втрата довгострокових контрактів глобальним бізнесом на основі побоювань та ризиків поширення нових штамів COVID-19, що безпрецедентно призведе до впровадження місцевими Урядами країн нових карантинних обмежень або закриття економік. Неабияк пандемія вплинула і на глобальне інвестиційне середовище [18].

Високі відсоткові ставки в провідних центральних банках. Політика низьких ставок та дешевих грошей від ФРС завершилась в 2022 році. Протягом 2023 р. керівник ФРС Дж. Пауелл підвищив відсоткову ставку 7 разів, яка на кінець поточного року склала 5.5%. [31]. Також під час пандемічних 2020–2021 рр. баланс ФРС зріс на 8 трлн. доларів США порівняно з 2019 р., що становить 9 трлн. дол. США. Це несе в собі негативні інфляційні процеси в резервних валютах для глобальної економіки. Україна не є винятком, бо вся

зовнішня торгівля ведеться у доларі США. Якщо ФРС проводить жорстку монетарну політику, своєю чергою іноземна валюта становиться «дорогою», відбувається відтік іноземного капіталу з країн, що розвиваються. Водночас в Україні зазвичай починає відбуватися девальвації української гривні до долара США. Тому, політика «дорогих грошей» від ФРС безпосередньо буде впливати на ціни та купівельну спроможність населення не лише в Україні, а й у глобальному масштабі. Можливо, в 2024 році ФРС все ж таки почне знижувати ключову ставку.

Інфляція гривні. Українська гривня відноситься до «сировинних» валют «країн, що розвиваються», яким характерна висока інфляція. За даними НБУ інфляція в Україні у 2022р. становила 26 % [17], що спричинило прямопропорційне зростання гривневих цін. Інфляційні процеси в Україні характерні протягом усього періоду незалежності. Згідно даних НБУ, особливо високою середньорічна інфляція в країні була у 2000 р. – 26 %, 2008 р. – 22 %; 2014 р. – 2 %; 2015 р. – 43 %. Відомо, що висока інфляція, яка тягне за собою підвищення цін на товари та послуги в національній валюті, знецінює активи країни в резервних валютах та є досить негативним явищем в українській економіці, що неабияк впливає на поведінку іноземних інвесторів [25].

Девальвація гривні до «резервних валют». Девальвація гривні до долара США несе за собою швидке та безпрецедентне підвищення гривневих цін на імпортні товари, які потрібні для реалізації інвестиційних проєктів. Особливо це торкається дорогих інфраструктурних інвестиційних проєктів. Економіка України є вкрай «доларизованою», імпорту перевищує показники експорту, а зовнішня торгівля ведеться в доларі США та інших твердих валютах. Іноземні інвестори, які отримали прибутки в гривні одразу йдуть на міжбанк або на готівковий валютний ринок та купляють тверду валюту, причому такий попит завжди створює додатковий девальваційний тиск на гривню. Найбільші періоди девальвації гривні були у 2008 р. – 53 % (глобальна фінансова криза), 2014 р. – 97,3 % (початок війни на Донбасі та окупація росією Кримського півострову), 2015 р. – 50,8 % (продовження активної фази

бойових дій на Донбасі); 2020 р. – 19,4 % (початок глобальної пандемії COVID-19); 2022 р – 73% (початок повномасштабного вторгнення РФ в Україну) [18].

Дорогий кредит. Ця проблема є характерною рисою для місцевих дрібних українських компаній, які прагнуть масштабувати свій бізнес з закордонними партнерами та не мають власного значного капіталу. Дешевий банківський кредит для бізнесу – це локомотив розвитку компанії та економіки для будь-якої країни. Нажаль, в Україні місцеві комерційні банки кредитують бізнес під дуже високі відсотки – від 20% до 30%. Офіційно, на грудень місяць 2023 р. відсоткова ставка НБУ склала 15%. Звичайно, українська банківська система не може конкурувати з банківськими системами провідних країн світу, таких як США, Канада, Швейцарія, Японія, Республіка Корея та Євросоюз. Навіть при жорсткій монетарній політиці протягом кінця 2022 та календарного 2023 року, Центральні банки високорозвинутих країн кредитують місцевий бізнес під низькі ставки порівняно з Україною: від 3% до 5.5% [31].

Мала кількість ТНБ в Україні. Якщо іноземна компанія все ж таки відкрила свій офіс в Україні, їй потрібно проводити відповідні фінансові транзакції зі своїми партнерами України. В залежності від виду фінансової транзакції та суми переказу комісійні в українських банках є доволі високими, через що відкриття філіалів ТНБ провідних країн світу в Україні суттєво знизило б комісійні витрати для іноземного бізнесу, що також дало б змогу отримувати пільгові кредити для українського бізнесу який прагне до партнерства з іноземними корпораціями [18].

Військові ОВДП. Починаючи з 2022 року, великого впливу на курс гривні до долара США мають іноземні фонди та спекулянти, які вкладають гроші у військові Облігації внутрішньої державної позики (ОВДП), де Уряд України пропонує найвищі у світі відсотки для фінансування армії та залаткування бюджетних дір. Проте, побачивши активізацію військових дій, або негативну зовнішню та внутрішню кон'юнктуру, іноземні спекулянти та фонди відразу

починають переводити свої капітали в долар США, припиняють купувати українські військові ОВДП та виводять свої капітали закордон [18].

Судова система. На жаль, протягом 30 років Незалежності України судова гілка влади є дотепер корупційною та не відповідає загальноприйнятим принципам верховенства права. Іноземний інвестор який веде свою бізнес діяльність в Україні, може опинитися в спорі з українськими партнерами. Навіть тоді, коли іноземний інвестор згідно українського законодавства веде у правовому вимірі свою бізнес діяльність, що через бюрократію та корупцію в судах не гарантує іноземному інвестору перемогу в суперечках із місцевою українською компанією-партнером [21].

Податковий тягар на бізнес. У чинному податковому законодавстві України для іноземних компаній-інвесторів немає жодних податкових пільг. Якщо іноземна компанія відкриває свій офіс (закордонне представництво), то сплачує загальноприйняті податки згідно «Податкового Кодексу України» за ведення її бізнес-діяльності на території України. Для того, щоб знизити податковий тягар на бізнес, багато іноземних ТНК та дрібних компаній відкривають свої офіси в офшорних центрах з дуже низькими податками (Кіпр, Панама, ОАЕ, Сінгапур, Гонконг, острів Мен та ін.). Відкриття офісів в офшорах характерно для великого бізнесу. Незважаючи на війну, з такими високими податками, які зараз існують в Україні, іноземний інвестиційний капітал буде й надалі обходити стороною нашу країну [21].

Двостороннє співробітництво на міждержавному рівні. Двостороннє співробітництво на урядовому рівні сприяє розвитку інвестиційних відносин між країнами. При зустрічах політиків найвищого рангу та згідно відповідних домовленостей можуть підписуватися торговельні угоди, анонсуватись інвестиційні проєкти, надаватись дешеві кредитні лінії та програми підтримки місцевого бізнесу. Тому, відповідальні українські відомства повинні постійно працювати з іноземними представниками державних організацій та політичних еліт з високорозвинутих країн пропонувати Україну, як

привабливу економіку для ПП. Особливо гострим зазначене питання постане в процесі післявоєнного відновлення України [21].

Державна фінансова підтримка бізнесу. На жаль, в Україні немає спеціальних гарантованих державою фінансово-інвестиційних програм, пільгових квот для іноземних компаній, які мають прагнення відкрити бізнес в нашій країні для стимулювання їхньої активності та мотивації. Гарантовані державою Україна фінансово-інвестиційні програми будуть сприяти покращенню бізнес відносин та укріплювати двосторонні зв'язки між місцевими українськими компаніями та іноземними партнерами [21].

Купівельна спроможність. Іноземний інвестор завжди аналізує купівельну спроможність населення, бо вона відіграє вирішальну роль при вкладанні капіталу в економіку будь-якої країни. Відмітимо, що купівельна спроможність українського населення була низькою в періодах 1991–1999 рр. (становлення молодого української держави після розпаду Радянського Союзу); 2008–2009 рр. (глобальна фінансова криза, девальвація гривні); 2014–2016 рр. (війна на Донбасі та російська окупація Криму, девальвація гривні); 2022-2023 рр. (повномасштабне вторгнення РФ, девальвація гривні). За даними МВФ у 2022 р. [17], ВВП на душу населення в Україні становило 4 600 доларів США. Для країн Європи це низький показник. Іноземним інвесторам, які планують інвестувати свої гроші у виробничі потужності в Україні з орієнтацією на місцевого споживача буде дуже складно продавати свою продукцію населенню з низькою купівельною спроможністю.

Трудова міграція в країни Європейського Союзу. Велика кількість кваліфікованих трудових ресурсів працювала в країнах Євросоюзу до початку повномасштабної війни в Україні. Після 24 лютого 2022 року цей тренд набув жахливих масштабів. Протягом лише одного 2022 військового року з України виїхало в країни Європи, США, Канаду та інші країни приблизно 10 млн. українців. Звичайно що така кількість біженців сильно вдарила по українському ринку праці. Навіть після завершення активних бойових дій, не факт, що велика кількість біженців повернуться назад в Україну. Тому, для

іноземної компанії з будь-якої країни дуже важко знайти кваліфіковані кадрові ресурси зі знанням іноземної мови для ведення своєї бізнес діяльності в Україні.

Корупція. Стосується в основному співробітництва іноземних компаній з українськими державними організаціями та підприємствами, які працюють на тендерній основі щодо реалізації інвестиційних проєктів та закупівлях. Характерна риса для великого бізнесу та державних монополій: жоден великий тендер в Україні неможливо виграти без корупційної компоненти. Це стосується майже усіх українських сфер економіки, але крім ІТ галузі [21].

Зміна уряду кожні 5 років – важливий фактор, який впливає на ієрархію влади в Україні. З новим Президентом, як правило приходить повністю «нова команда» до влади, яка просуває на місця в державному апараті «своїх» людей. Це стосується як законодавчої, виконавчої та судової гілок влади, тому важко знайти діалог між закордонним бізнесом та українськими чиновниками при таких швидких кадрових перестановках.

Світова практика показує, що одним з визначальних факторів приливу ПІІ в національну економіку будь-якої країни є побудова сприятливого інвестиційного клімату в країні. Інвестиційний клімат кваліфікується як важливий індикатор привабливості місцевого бізнес середовища для поєднання з іноземним інвестиційним капіталом. Країни, які трансформували та покращили свій інвестиційний клімат отримали за винагороду значне зростання протягом десятиліть своїх економік, яке безпрецедентно поєднане з активізацією транскордонної інвестиційної активності. До таких країн можна віднести США, країни ЄС, РК, Сінгапур, Катар, ОАЄ, Кіпр, Люксембург, Монако, Великобританію [34, с. 178].

Тому українському уряду після закінчення повномасштабної війни з РФ, потрібно працювати над формуванням прозорості економіки та створенням сприятливого інвестиційного клімату для закордонного капіталу. Без привабливого інвестиційного клімату та стабільної фінансово-банківської системи в Україні, жодна ТНК або дрібний іноземний інвестор ніколи не вкладе свої гроші в українську економіку.

2.3. Механізми підвищення інвестиційної привабливості України для іноземних інвесторів у військовий час

Навіть до повномасштабної війни інвестиційна привабливість економіки України була низькою порівнюючи з характеристиками та схожістю економік інших країн, що розвиваються. Повномасштабна війна, яка спричинила втрату 20% територій України та руйнування інфраструктури в південних, східних, північних регіонах лише погіршила стан інвестиційної привабливості України для іноземних інвесторів.

Незважаючи на повномасштабну війну, уряд України має працювати на покращення інвестиційної привабливості нашої країни, бо ті проблеми, які були до російського вторгнення так і залишились невирішеними. Для підвищення інвестиційної привабливості України для уряду мають бути в пріоритеті наступні механізми:

- закінчення повномасштабної війни на найбільш прийнятних умовах для України з гарантіями безпеки від великих держав – США, Великобританія, Китай, Франція, Німеччина.
- забезпечувати захист іноземних інвесторів та інвестований капітал через прозору українську судову систему;
- неупинно боротись з корупцією найжорсткішими методами та проводити люстрацію серед корупціонерів;
- зменшити залежність української економіки (наповнення бюджету) від макрофінансової допомоги західних країн-партнерів, провідних фінансово-кредитних установ;
- спростити процес відкриття юридичної особи для закордонного бізнесу;
- реформувати податкову систему України, шляхом зниження податкового навантаження на закордонний бізнес, внести чіткі правила в існуюче податкове законодавство, оптимізувати податкові ставки;

– уряд України має спиратись на успішний досвід країн, які побудували свою економіку з нуля за останні 30 років та застосовувати їх економічну політику в українські реалії. Це досвід таких країн, як Сінгапур, ОАЕ, Тайвань, Республіка Корея, Польща, Китай, Малайзія, В'єтнам;

– сприяти стабільності банківської системи та розбудови українського фондового ринку;

– спрощення процесу переказів та зниження оподаткування іноземного капіталу, який закордонний інвестор прагне інвестувати в Україні;

– забезпечення прозорої конкуренції на українському ринку;

– розвиток логістичної інфраструктури для бізнесу. Уряд має сприяти відбудові зруйнованих транспортних комунікацій, морських портів, аеропортів та будувати нові інфраструктурні проєкти для іноземних інвесторів;

Звичайно, закінчення війни в Україні, буде позитивним сигналом для іноземних інвесторів, але теж треба враховувати залежність української економіки від макрофінансової допомоги західних партнерів. Для прикладу в 2023 році, більш ніж половина українського бюджету, 1.5 трлн. гривень (стаття видатків) – це макрофінансова допомога країн-партнерів, МФВ, Групи Світового Банку та інших європейських кредитно-фінансових організацій. Якщо Україна втратить таку макрофінансову допомогу – важко буде спрогнозувати до яких негативних наслідків в економіці може призвести [13]. Для іноземних інвесторів співпраця країни з кредитно-фінансовими установами не є позитивним сигналом. При таких обставинах коли у країни є нагальна потреба у залученні кредитних ресурсів, інвестор міркує, що її економіка не є самодостатньою та існують проблеми в економіці. Економіки країн, що розвиваються та які активно використовують залучені кредитно-фінансові ресурси при постійній реструктуризації своїх існуючих боргів ніколи не будуть цікавими для іноземного довгострокового інвестиційного капіталу.

З початку військової агресії РФ в Україні завдяки залучення фінансових ресурсів від МВФ українському уряду вдалось стабілізувати макрофінансову ситуацію в Україні. За офіційними даними Міністерства закордонних справ України, зазначено, що фінансова допомога надавалась у рамках різних інструментів (Інструмент швидкого фінансування (Rapid Financing Instrument – RFI) та Механізм розширеного фінансування (Extended Fund Facility – EFF)), а також на пільговій та грантовій основі від зарубіжних партнерів використовуючи спеціально створений Адміністративний рахунок МВФ [12].

31 березня 2023 року Рада виконавчих директорів МВФ затвердила нову Програму використовуючи механізм розширеного фінансування (EFF) у розмірі 11,6 млрд СПЗ (еквівалент 15,6 млрд дол. США). Фінансова програма EFF є складовою пакету макрофінансової підтримки України, яка сягає 115 млрд дол. США. Програма EFF розрахована на 4 роки (48 місяців) і передбачає 11 переглядів (у т.ч. 2 перегляди у 2023 році – 15 червня та 13 жовтня) [12].

Якщо брати на рівні окремої української компанії, то реалізація стратегії залучення прямої іноземної інвестиції має ґрунтуватись на таких етапах:

- проведення аналізу стейк-холдерів, макросередовища мікросередовища, внутрішньо корпоративного дослідження перспектив, ризиків та ефективності залучення ПІІ;
- формулювання чітко визначених термінів та оснований на реалістичному прогнозі щодо повернення інвестованого капіталу іноземного інвестору з отриманим прибутком;
- використовуючи результати стратегічного аналізу компанії потрібно визначити сильні та слабкі сторони компанії, внутрішні та зовнішні ризики, ринкову кон'юнктуру, сприятливих можливостей, першочергово з позиції їх впливу на процес залучення іноземного інвестора;
- оцінка реалізації стратегії залучення інвестицій та формулювання основних цілей при її реалізації;

– розробка альтернативних стратегій для досягнення поставлених цілей, вибір найкращої стратегії залучення іноземного інвестора та визначення основних принципів співробітництва з ним.

Сформувати інвестиційну привабливість для української компанії можна за рахунок наступних факторів:

– інформувати зарубіжні корпорації про українську компанію та її продуктову лінійку шляхом експорту української продукції на зарубіжні ринки;

– участь української компанії у закордонних виставках та форумах;

– створити якісну та конкурентоспроможну продукцію, яка відповідає високим стандартам якості. З точки зору зарубіжної ТНК, місцеві українські компанії, які виробляють якісну продукцію є інвестиційно привабливими, бо ТНК зможе швидко та легко реалізувати якісну продукцію на ринках високорозвинутих країн;

– побудова прозорих партнерських відносин між зарубіжною ТНК та місцевою українською компанією. Українська компанія, яка використовуватиме не чесні правила гри та сумнівні методи ведення бізнесу може відштовхнути від себе зарубіжну ТНК-інвестора;

– підвищення обізнаності персоналу української компанії про корпоративну культуру, принципи ведення бізнесу, бізнес етикет зарубіжної ТНК. Це зможе легше та набагато швидше інтегрувати українську компанію в реалії ведення бізнесу та структуру ТНК.

Особливу увагу треба звернути на співробітництво між державними урядовими організаціями та місцевими українськими компаніями. Окремі державні урядові організації, які створені для стимулювання експортної діяльності та залученні ПІІ в економіку України повинні позиціонувати місцеві українські компанії в регіональному та глобальному масштабі. В Україні до таких організацій можна віднести ДІФКУ та Міністерство закордонних справ України, окремі департаменти яких займаються налагодженням економічних зв'язків з іноземними партнерами на

міждержавному рівні, презентацією українського бізнесу та їх продукції на глобальних виставках та форумах, визначенням пріоритетних галузей в економіці України для залучення ПІІ, пошуком іноземних корпорацій цікавих для українського бізнесу.

ДІФКУ, яка була заснована в 2000 році є єдиною державною установою в Україні, яка створена з метою фінансової підтримки малих українських компаній, стимулювання інноваційної діяльності та залучення ПІІ в пріоритетні українські індустрії. Можливості ДІФКУ полягають у: супроводженні іноземних інвесторів в реалізації інвестиційних проєктів в Україні; фінансуванні інвестиційних проєктів у розмірі 10% від вартості проєкту; освоєння продукції українських компаній на зарубіжних ринках; пошук закордоном потенційних партнерів для українських компаній; залучення фінансових ресурсів для інноваційної діяльності українських малих та середніх компаній; участь у заходах передінвестиційного характеру [4].

Для нинішнього уряду України та державних урядових організацій, які займаються залученням ПІІ в економіку нашої країни потрібно використовувати вищевикладені механізми та проводити політику формування прозорості економіки з мінімізацією урядового впливу на розвиток українських індустрій. Якщо не притримуватись вищезазначених механізмів, закордонні інвестори не будуть розглядати Україну як перспективне середовище для своїх капіталів.

Розділ 3. Інвестиційна діяльність південнокорейської корпорації «POSCO» під час повномасштабної війни в Україні

3.1. Аналіз основних фінансових показників та організаційний профіль корпорації «POSCO»

Починаючи з 1961 року під керівництвом генерала Пак Чон Хі (реформатор Республіки Корея, якому приписують в актив «економічне диво на річці Хан»), почали відбуватись перші реформи південнокорейської економіки та утворюватися експортоорієнтовані корпоративні бізнес-структури. Участь Республіки Корея в глобалізаційних процесах, транснаціоналізації економіки та подальша інтеграція економіки країни в глобальне економічне середовище зумовили швидкий зріст її економіки. Після швидкого виходу Республіки Корея з азійської валютно-фінансової кризи 1997-1998 років транснаціоналізація економіки досягла небувалого масштабу зробивши ставку на експорт своєї продукції в основні країни-партнери, такі як США, Китай та Японія. Урядова фінансова підтримка та виважена економічна політика створила за 20 років не тільки потужні південнокорейські ТНК, а й SMEs компанії, які розглядають світ як величезний ринок для збуту своєї продукції.

Саме уніфікація південнокорейського фінансового законодавства та його пом'якшення для транснаціонального бізнесу мало на меті привернути увагу корпорації з США, Японії та Західної Європи для відкриття своїх філіалів разом з місцевими південнокорейськими компаніями на території Республіки Корея. Це сприяло обміну технологіями між південнокорейськими та іноземними компаніями та початком надходження ІІІ в економіку Республіки Корея. Потужні ТНК з Японії, США та Західної Європи почали відкривати свої філіали в країні та переносити частки своїх технологічних виробництв в Республіку Корея [35; 49].

В 1960-1980-х роках минулого століття під чітко виваженою урядовою економічною політикою генерала Пак Чон Хі, в Республіці Корея почали створюватися державні компанії, які повинні були забезпечувати країну необхідною стратегічною продукцією для подальшого розвитку

індустріалізації економіки. Завдяки фінансовій підтримці та сприяння урядом, утворились стратегічні державні південнокорейські підприємства технологічно-інформаційного напрямку: POSCO, Korea Electric Power Corporation (KEPCO), Korea Telecom (KT). Небувалого розвитку завдяки державній фінансовій підтримці набула електротехнічна та автомобільна галузі, драйверами зростання якої були компанії: Samsung Electronics, LG Electronics SK, Hyundai, Kia Motors та ін.

В наш час, за оцінками авторитетних науковців, які займаються проблематикою дослідження розвитку економіки Республіки Корея, зазначають, що ядром південнокорейського нефінансового корпоративного сектору є технологічні, торгівельні та сервісно-орієнтовані цифрові компанії. За своєю організаційно-корпоративною структурою, усі найбільші південнокорейські фінансові та нефінансові корпорації відносяться до чеболів, тобто багатoproфільних холдингових структур власниками яких є сімейні клани і мають неабиякий вплив на уряд Республіки Корея. Протягом становлення південнокорейського корпоративного сектору, відбулась кардинальна зміна в організаційній структурі чеболей, бо материнська компанія-чеболь об'єднує в себе компанії доволі різної галузевої спеціалізації, які підпорядковані єдиній групі компаній [30; 33; 39; 43; 47].

Першочергово, основний товарний профіль POSCO було виробництво металургійної продукції, бо в Республіці Корея саме на початок 1960-х років не існувало жодного металургійного комбінату при чому індустріалізація південнокорейської економіки дуже потребувала продукцію чорної та кольорової металургії. Після подолання фінансової кризи в 1998 році, в Республіці Корея активно почали утворювались компанії-POSCO які входили в материнську компанію POSCO Group, спеціалізація яких кардинально відрізнялась від початкової – POSCO International (торгівля, сільське господарство, енергетика), POSCO ICT (інтернет та IT), POSCO Chemtech (хімічна промисловість), POSCO E&C (проектування та будівництво) [40]. Якщо подивитись на інші південнокорейські чеболі, то таку саму ситуацію яку ми описали вище з POSCO Group, ми можемо побачити і в таких усім відомим ТНК – Samsung Group, LG Group, SK Group, Lotte Group та ін. (таблиця 3.1).

Таблиця 3.1. Найбільші південнокорейські ТНК в 2023 році (млрд. дол. США)

Рік засн.	Назва корпорації	Спеціалізація	Продажі	Чистий прибуток	Активи	Ринкова капіталізац.
1938	Samsung Electronics	Електроніка	200.1	34.5	348.8	334.3
1967	Hyundai Motors	Автомобілебудування	114.5	7.1	203.1	38.9
1944	KIA Motors	Автомобілебудування	70.2	4.9	58.3	26.1
1963	KB Financial Group	Фінансові послуги	44.4	3.3	557.1	14.2
1983	SK Hynix	Напівпровідники	34.5	1.7	82.1	46.1
1968	POSCO Group	Металургія, торгівля	63.2	2.4	78.8	21.7
1982	Shinhan Financial Group	Фінансові послуги	33.4	3.5	534.5	13.9
1947	LG Chem	Хімія	41.8	1.4	53.76	43.3
2005	Hana Financial Group	Фінансові послуги	29.4	2.8	449.9	9.2
1977	Hyundai Mobis	Автокомплектуючі	40.2	1.9	43.8	15.1
1975	Samsung C&T	Будівництво, торгівля	32.8	1.7	46.6	13.6
1899	Woori Financial Group	Фінансові послуги	20.5	2.4	378.0	6.4
1957	Samsung Life Insurance	Страховання	23.2	1.2	249.5	9.1
1970	Samsung SDI	Дисплеї, літєві батареї	16.4	1.6	23.9	34.6
1953	SK	Енергетика, торгівля	104.6	0,850	153.8	6.7
1961	Industrial Bank of Korea	Фінансові послуги	15.9	2.2	341.6	6.1
1952	Hanwha	Фінансові послуги	48.2	1.1	167.0	1.5
1972	HD Hyundai	Суднобудування	50.2	0,965	51.9	3.1
1947	LG Electronics	Електроніка	63.3	0,337	44.2	14.9
1898	KEPCO	Енергетика	55.1	-18.9	185.7	9.2
1952	Samsung Fire & Marine	Страховання	16.5	0,991	68.4	7.3
1969	KOREAN Air	Авіапослуги	10.9	1.3	22.9	6.4
1953	Hyundai Steel	Металургія	20.4	0,580	29.1	3.5
1984	SK Telecom	Телекомунікації	13.4	0,695	24.8	7.9
2001	Hyundai Glovis	Логістика	20.6	0,902	11.2	4.7
1995	LG Display	Рідкокристалічні дисплеї	18.4	-3.2	28.2	3.9
1955	Hyundai Marine&Fire	Страховання	21.2	0,430	40.1	2.2
1985	Samsung SDS	IT, Індустрія 4:0	12.6	0,848	9.3	6.9

Джерело: складено автором на основі [32]

Як бачимо в таблиці 3.1, найбільші південнокорейські корпорації за чистим прибутком в 2023 році були: Samsung Electronics – 34.5 млрд. дол. США, Hyundai Motors – 7.1 млрд. дол. США, KIA Motors – 4.9 млрд. дол. США, KB Financial Group – 3.3 млрд. дол. США, Shinhan Financial Group – 3.5 млрд. дол. США, Hana Financial Group – 2.8 млрд. дол. США, POSCO Group – 2.4 млрд. дол. США, Woori Financial Group – 2.4 млрд. дол. США, Hyundai Mobis – 1.9 млрд. дол. США, SK Hynix – 1.7 млрд. дол. США. Усі південнокорейські корпорації, які подані в таблиці 3.1 є класичними чеболями. Як бачимо в таблиці, серед найбільших південнокорейських корпорацій за 2023 рік присутні Samsung Electronics, Samsung C&T, Samsung Life Insurance, Samsung SDI, Samsung Fire & Marine, Samsung SDS – усі дочірні компанії, які входять в єдину структуру чеболя Samsung Group. POSCO Group займає сьому сходинку серед найбільших південнокорейських компаній в 2023 році є теж чеболем, яка є материнською компанією для дрібніших компаній що входять у її структуру та не представлені в таблиці 3.1. Найбільшою компанією за фінансовими показниками, яка входить в структуру POSCO Group є POSCO International, філіал якої був урочисто відкритий в Україні у 2017 році.

POSCO International є однією з найбільших дочірніх компаній POSCO Group, яка займається зеленою металургією, зеленою енергетикою та агробізнесом. POSCO International була створена на основі збанкрутілої після азійської фінансової кризи 1997-1998 років Daewoo Group. В 1999 році, уряд Республіки Корея подрібнив Daewoo Group на окремі компанії, та дозволив їх викупити більш успішним південнокорейським компаніям, які пережили фінансову кризу 1997-1998 років. Офіційно, POSCO International була створена в 2000 році, коли POSCO Group офіційно придбала та погасила усі борги подрібненої Daewoo International перед її кредиторами та іноземними партнерами.

Згідно даних фінансової платформи Investing.com, розглядаючи окремо компанію POSCO International від материнської компанії POSCO Group, слід зазначити, що акції POSCO International входять до найбільшого південнокорейського фондового індексу KOSPI 200 та на січень 2024 року

котируються на рівні 50 500 південнокорейських вон (еквівалентно 38 доларів США, де за офіційним курсом 1 USD – 1340 південнокорейських вон) за 1 акцію компанії. Котирування акцій POSCO International на Сеульській фондовій біржі свідчить про стабільність компанії та довіру від інвесторів.

POSCO International є глобальною компанією, яка веде свою бізнес-діяльність в 45 країнах та має 77 відкритих функціонуючих офісів (представництв). Основний профіль діяльності POSCO International – це агробізнес, зелена енергетика, зелена металургія тоді як в материнської POSCO Group – металургія повного виробничого циклу. Місія POSCO International полягає у створенні, об'єднанні, реалізації бізнес-проектів, що забезпечить покращення та збагачення південнокорейської нації та світу в майбутньому. Стратегічний напрямок полягає в розвитку нових бізнесів на основі технологій Індустрії 4:0 (Smart agro, Smart Energy); розбудові інфраструктури компанії в глобальному масштабі; підвищення прибутковості компанії за рахунок впровадження зелених технологій в свій бізнес. Як і в POSCO Group, компанія розробила дорожню карту POSCO Net ZERO до 2050 року, в якій прописуються середньострокові та довгострокові стратегії розвитку компанії. Акцентується увага на повній декарбонізації виробництва групи компаній до 2050 року, особливо в металургії та енергетиці. Для підвищення конкурентоспроможності виробництва група компаній переходить на виробничі процеси з низькими викидами вуглецю в середовище та реорганізацією бізнесу на основі використання передових технологій Індустрії 4:0 [42].

CEO POSCO International містер Джеон Так (Jeong Tak) у своєму річному посланні до інвесторів, співробітників та клієнтів компанії акцентує увагу на важливості сталого розвитку, управлінням глобальними ланцюгами поставок та успішності загальноприйнятої корпоративної ESG стратегії. ESG стратегія сприятиме гармонічному розвитку, мінімізуватиме проблеми сталого розвитку в найближчому майбутньому та покращить партнерські ділові відносини серед усіх країн де розташовані представництва компанії.

Фінансовий стан компанії POSCO International в 2022 році знаходиться на належному рівні (таблиця 3.2). В 2022 році обсяг продажів сягнув 29.2 млрд. дол. США, що було рекордом за останні 5 років. Падіння продажів у 2020 році було спричинено COVID-19 та локдауну південнокорейської економіки. Незважаючи на COVID-19 в 2021 році відбулось значне зростання продажів, які сягнули 26.1 млрд. дол. США. За прогнозами фінансового департаменту компанії звертаючи увагу на глобальну інфляцію та зростання цін на сировину, загальні обсяги продажів компанії в 2023 році сягнуть 35 млрд. дол. США [42].

**Таблиця 3.2. Динаміка основних фінансових показників
південнокорейської корпорації POSCO International за 2018-2022 роки
(млрд. дол. США)**

Показник	2018	2019	2020	2021	2022
Продажі	19.4	18.8	16.5	26.1	29.2
Собівартість реалізованої продукції	18.7	17.9	15.8	25.2	28.1
Валовий прибуток	0,749	0,865	0,712	0,872	1.2
Операційний прибуток	0,364	0,465	0,365	0,450	0,694
Прибуток до сплати податків	0,135	0,254	0,252	0,376	0,571
Чистий прибуток	0,089	0,156	0,177	0,271	0,465
Загальні активи	6.7	5.9	5.5	7.0	7.1
Зобов'язання	4.6	3.7	3.2	4.6	4.5
Усього власного капіталу	2.2	2.2	2.3	2.4	2.6

Джерело: складено автором на основі [42].

Якщо брати до уваги такий показник, як чистий прибуток компанії, то починаючи з 2018 року він постійно зростає і склав в 2022 році 465 млн. дол. США (рисунок 3.1). Навіть в пандемічний 2020 рік, чистий прибуток компанії порівняно з попереднім роком не впав і склав 177 млн. дол. США. Порівняно з 2020 роком, в 2021 році чистий прибуток компанії зріс на 65% і сягнув 271

млн. дол. США. Така фінансова інформація свідчить про стабільне зростання компанії незважаючи на кризові явища в глобальній економіці та несприятливій зовнішній економічній кон'юнктури.

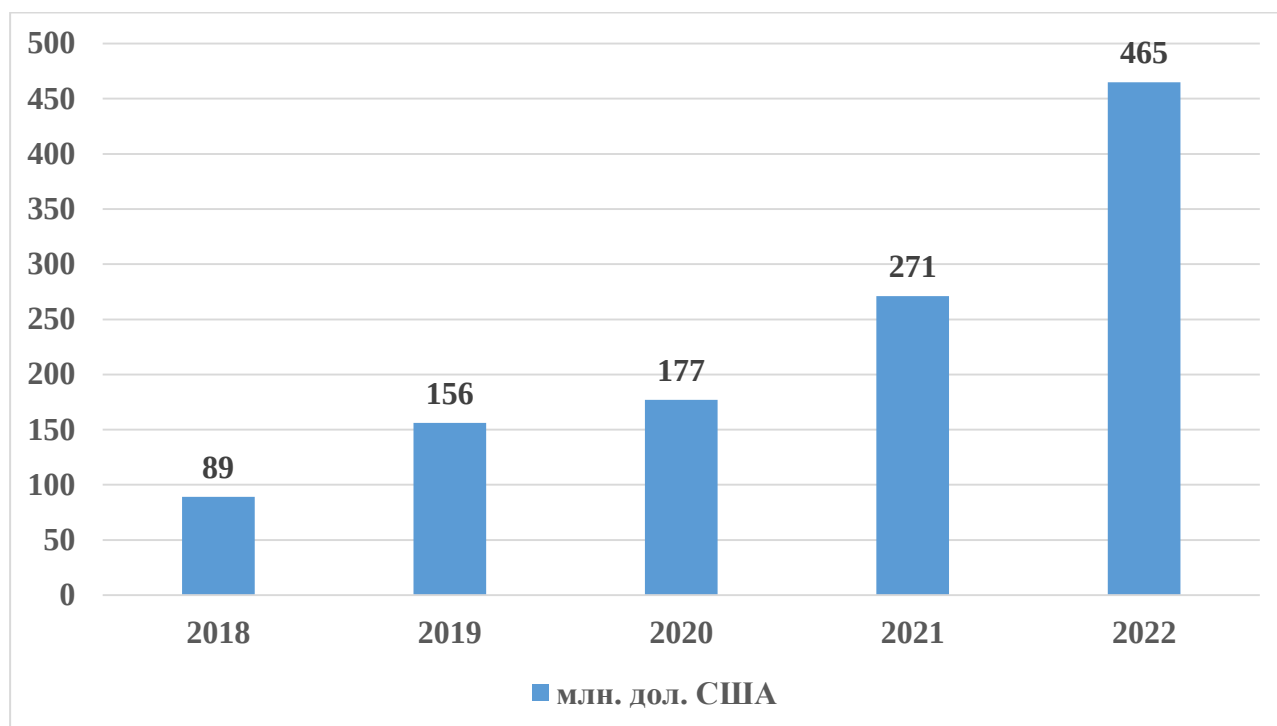

Рисунок 3.1. Динаміка чистого прибутку компанії POSCO International за 2018-2022 роки (млн. дол. США)

Джерело: складено автором на основі [42].

Як ми зазначали вище, за організаційною структурою компанія POSCO Group є класичним південнокорейським чеболем який об'єднує різнопрофільні дочірні компанії у свою загальну структуру, яким управляє сімейний клан. За своїми фінансовими показниками, саме POSCO International є найбільшою серед усіх інших компаній, які входять в структуру чеболя. POSCO International поділена на структурні дивізіони (агробізнес та біотехнології, зелена енергетика, зелена металургія), яким характерний централізація в прийнятті стратегічних рішень, структурний поділ на основі виробляємих товарів та існуючих географічних ринків; передача та перерозподіл операційних рішень серед структурних підрозділів [40].

В організаційній структурі POSCO International присутній відділ корпоративного аудиту, правовий відділ, відділ комунікацій, бюро

корпоративного громадянства, які підпорядковуються віце-президенту компанії. Основна бізнес діяльність компанії поділяється на 2 підрозділи: підрозділ глобального бізнесу та підрозділ енергетичного бізнесу. До підрозділу глобального бізнесу відносяться менші структурні одиниці: група стратегічного бізнесу; група стратегії розвитку та управління; металургійна група; група розвитку зеленої промисловості; група агробізнесу та біотехнологій (рисунок 3.2).

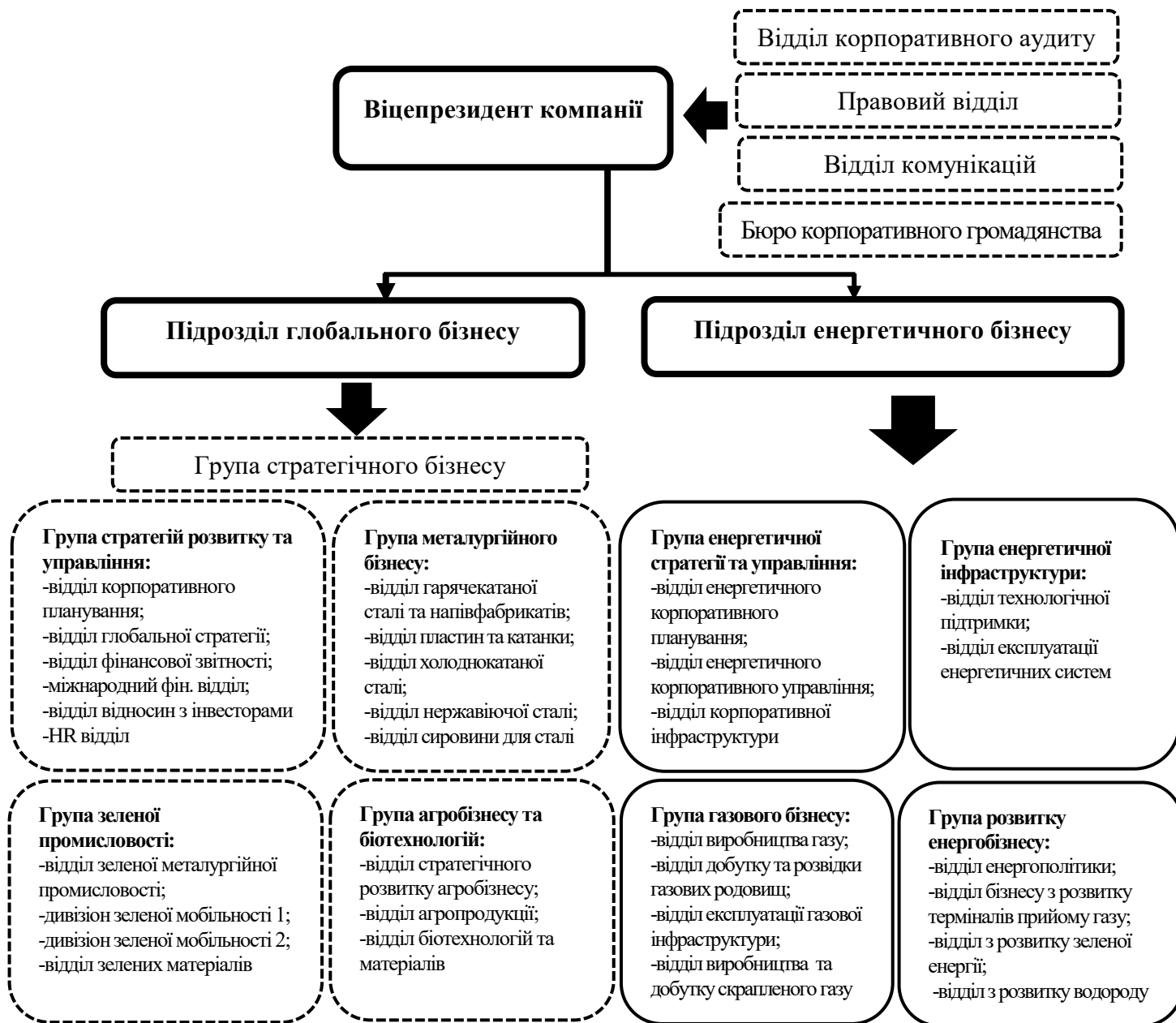

Рисунок 3.2. Організаційна структура та основні бізнес-напрямки компанії POSCO International

Джерело: складено автором на основі [42].

Додамо, що для України активізація напрямку агробізнесу POSCO International є вкрай сприятливим, бо саме в 2017 році компанія зробила ставку на розвиток агробізнесу в Україні почавши пілотний проєкт по реконструкції зернового терміналу в Миколаївській області разом з українською компанією Orehim Group. Повна реконструкція зернового терміналу в Миколаївській області була завершена у вересні 2019 року, а протягом 2017-2022 року (до початку повномасштабного вторгнення рф) компанія POSCO International вклала приблизно 40 мільйонів доларів в індустрію українського сільського господарства. Серйозність намірів POSCO International підтверджується тим, що в травні 2019 року компанія повністю завершила будівництво двох рисо переробних фабрик в М'янмі із загальною сумою інвестицій у 75 млн. дол. США протягом 2011-2019 років.

3.2. Інвестиційна діяльність корпорації «POSCO» в Україні

Повномасштабна російська агресія на територію України, починаючи з лютого 2022 року, серйозно вплинула на розвиток українського ринку інвестицій в реальні сектори економіки. Через російське військове вторгнення, що триває і в 2023 році, в українській економіці відбулися такі негативні явища: 1) значне падіння прямих іноземних інвестицій в реальний сектор економіки; 2) руйнація ланцюгів поставок; 3) релокація функціонуючих бізнесів з південно-східних та тимчасово окупованих українських територій на захід та центр України; 4) зимовий «блекаут» в енергетиці; морська блокада українських портів та повне зупинення пасажирського та транспортного авіасполучення; 5) тимчасове закриття іноземними компаніями своїх українських філіалів. Звичайно, що зазначене негативно впливає на інвестиційну кон'юнктуру в Україні, а зарубіжним інвесторам бояться вкладати свої гроші у країну, де проходять активні бойові дії [24].

Варто наголосити, що безпрецедентна кількість біженців з України протягом 2022–2023 років разом із мобілізацією чоловічого населення працездатного віку до лав ЗСУ, порушує питання наявності в нашій країні достатньої кількості трудового ресурсу для іноземних та місцевих компаній, які планують взяти участь у післявоєнному відновленні країни.

Маємо врахувати, що Республіка Корея є доволі інвестуючою країною з технологічно розвинутим корпоративним сектором, технології яких неабияк знадобляться Україні у післявоєнному відновленні. Згідно Світового інвестиційного звіту «UNCTAD», у 2022 році Республіка Корея інвестувала в економіки зарубіжних країн 66,4 млрд. дол. США, що є доволі непоганим показником [24].

Тому, ТНК є одними з основних суб'єктів на глобальному ринку інвестицій для приймаючої сторони. Залучення південнокорейського транснаціонального капіталу, відкриття нових філіалів та поновлення роботи існуючих їхніх представництв в Україні є вкрай важливим механізмом для

майбутнього післявоєнного відновлення країни. На початок повномасштабної війни більшість південнокорейських компаній, які вели свою бізнес-діяльність, тимчасово закрили свої представництва в Україні (Samsung, Doosan, Hankook, GS Engineering, KOTRA, Charis та ін). До того ж пілотні проєкти, що розроблялися в різних індустріях між українськими компаніями та південнокорейськими партнерами відклалися на невизначений термін.

Але в Україні залишилася південнокорейська компанія, яка не припиняла свою діяльність, – POSCO International, що за своїм організаційним профілем є чебоєм та входить до складу загальної POSCO Group. POSCO International є однією з найбільших торговельних компаній в Республіці Корея, основними напрямками якої є торгівля сільськогосподарською продукцією, продуктами хімічного та металургічного комплексів з доданою вартістю, добуток мінеральної сировини в різних країнах світу, реалізація інвестиційних проєктів у сфері енергетики [38].

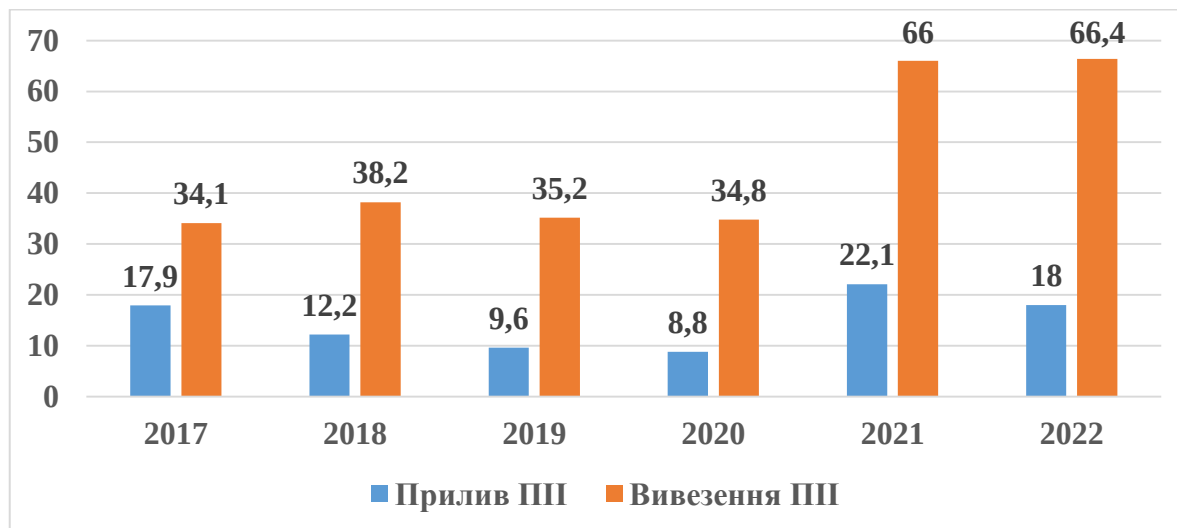

Рис. 3.3. Динаміка інвестування в Республіці Корея (млрд. дол. США).

Джерело: складено автором на основі [46].

Відкриття філіалу POSCO International в Україні з метою реалізації інвестиційних проєктів з експорту сільськогосподарської продукції до Республіки Корея на базі українських підприємств відбулося у 2017 р.

Платником податків в Україні POSCO International стала з 1.07.2017 року. Своєю чергою в лютому 2019 р. POSCO International стала співвласником разом з українською компанією Orehim Group перевантажувального зернового терміналу в Миколаївському порту на базі Миколаївського Комбінату Хлібопродуктів» (МКХП), при цьому викупивши його 75 % корпоративних прав, які того часу належали Orehim Group [15; 38].

24 вересня 2019 року відбулося урочисте відкриття модернізованого Зернового терміналу POSCO International в Миколаївському порту. Партнерство POSCO International та Orehim Group в цьому проєкті надало українській стороні доступ до нових технологій, інноваційних систем в управлінні, інвестицій та відкриття закордонних ринку збуту. Для Миколаївщини згаданий проєкт створив понад 200 робочих місць та забезпечив значні податкові надходження до бюджетів місцевих громад. Південнокорейська компанія планує збільшити експорт зерна з України до 3 мільйонів тон на рік, крім того потужність одночасного зберігання зерна в перевантажувальному терміналі становить 140 тисяч тон. У 2020 році експорт українського зерна лише до Республіки Корея через зерновий термінал МКХП становив 41 000 тон [41].

У зерновому бізнесі компанія POSCO International прагне до створення відповідної інфраструктури, яка забезпечить повний цикл для створення ланцюгів вартості. На 2023 рік, основна мета POSCO International є забезпечення перевалки 10 мільйонів тон зернових культур по усьому світу. Компанія перебуває в процесі придбання інвестиційних активів для посилення можливостей ведення свого бізнесу в глобальному масштабі. Така діяльність має на меті вивести в лідери компанію на глобальному ринку сільськогосподарської продукції та посісти чільне місце серед інших компаній конкурентів, які мають безпрецедентну вагу на ціноутворення продукції. POSCO International планує інвестувати в логістику внутрішніх підземних зерносковищ ті інші перспективні напрямки сільськогосподарського бізнесу в Україні. Компанія постійно підвищує свою конкурентоспроможність на

українському ринку сільськогосподарської продукції та безперервно покращує свої позиції в якості глобального аготрейдера [15].

Підтверджуючи тезу про серйозні інвестиційні наміри в глобальному бізнес-середовищі, 3 липня 2023 року в місті Сеул, групою компаній POSCO було оголошено про інвестиційний корпоративний план до 2030 року, який передбачає інвестувати 121 трильйон південнокорейських вон (еквівалентно 93 млрд. дол. США) у зростання основних бізнесів, таких як виробництво сталі, екологічної переробки сировини для подальшого виробництва акумуляторних літієвих батарей, удосконалення водневих технологій. Тож компанія розширює та диверсифікує напрямки свого бізнесу, акцентуючи увагу на розвідці запасів добутку сировини літію, який використовується у виробництві акумуляторних батарей для електромобілів [40; 41].

У сеульській заяві POSCO Group йдеться про намір інвестувати 72 трильйони південнокорейських вон (понад 60 % від загальної суми в інвестиційному плані) в економіку Республіки Корея, створивши при цьому 330 000 робочих місць, бо компанія прагне стати глобальним лідером у виробництві екологічно чистої продукції. Решта фінансових ресурсів планується інвестувати закордон, в ті країни де функціонують дочірні філіали групи компаній «POSCO» [44].

Отже, навіть під час війни, Україна залишається доволі привабливою країною для південнокорейського політичного та бізнес-співтовариства. Влітку 2023 року відбулася знакова подія – до України вперше за усю історію незалежності країни завітав Президент Республіки Корея. Після приїзду Президента Республіки Корея Юн Сок Йоль (Yoon Suk Yeol) до міста Київ, 15 липня 2023 року відбулася його офіційна зустріч з Президентом України Володимиром Олександровичем Зеленським та його командою. Президент України виразив свою вдячність південнокорейському колезі в його твердій підтримці українського народу під час російської військової агресії [27].

За словами Президента України «...для нас важлива відбудова інфраструктури в Україні: шкіл, лікарень, житла, підприємств, усього того, що

руйнують російські ракети та артилерія ворога. Запрошую Республіку Корея проявити лідерство у створенні реабілітаційних центрів в Україні. Звичайно, ми обговорили й економічну співпрацю – це й енергетика, залізниця і транспорт загалом, створення виробництв в Україні, локалізація, також макрофінансова сфера. У кожному з цих напрямів нам точно є що робити спільно. І я впевнений, що наша співпраця дасть більше сили нашим народам і глобальним позиціям України та Республіки Корея», – наголосив Глава Української держави [27].

Вже 15 листопада 2023 року відбулася в м. Київ перша робоча зустріч Прем'єр-міністра України Дениса Шмигала з генеральним директором компанії POSCO містером Чон Таком (Jeong Tak). За словами Д. Шмигала, українська сторона розглядає південнокорейську групу компаній «POSCO» як одного з провідних гравців у післявоєнному відновленні України. Під час зустрічі українська сторона піднімала питання залучення прямих іноземних інвестицій в економіку України та обговорювала потенційне співробітництво у таких перспективних напрямках: 1) металургія з використанням південнокорейських зелених технологій; 2) сільське господарство з акцентом на переробці; 3) побудова відновлювальних джерел енергії (сонячні, вітрові та гідроелектричні); 4) будівництво на території України з повним циклом виробництва будівельних матеріалів [3].

Отже, маючи багаторічний реальний досвід роботи в Україні, група компаній POSCO беззаперечно повинна брати участь у післявоєнному відновленні нашої країни, а Уряд України має стимулювати інші південнокорейські корпорації для залучення їх інвестицій у зруйновані та постраждалі від повномасштабної війни сектори економіки [24].

3.3.Участь корпорації «POSCO» у післявоєнному відновленні України. Пріоритетні галузі для потенційного інвестування.

Південнокорейські корпорації мають практичний досвід в реалізації інвестиційних проєктів, фінансові інвестиційні ресурси, передові технології Індустрії 4.0 на основі яких можна швидко відновити зруйновані сектори економіки України. Звичайно, що реалізація інвестиційних проєктів південнокорейських компаній з українськими підприємствами зможе забезпечити конкурентоспроможність українського бізнесу та покращити ситуацію з подоланням безробіття в Україні. Кожен реалізований інвестиційний проєкт – це робочі місця для українців.

Для того щоб іноземні компанії відновили свою інвестиційну діяльність в нашій країні, уряд має зробити з України «бренд» інвестиційно-привабливого хабу для потенційних інвесторів не тільки з Республіки Корея, а й для інших інвесторів з високорозвинутих країн. Звичайно, без побудови сприятливого бізнес-клімату та інвестиційного середовища, жоден іноземний інвестор не буде розглядати Україну, як цікаву економіку для своїх інвестицій. Без подолання корупції в Україні (яка і до повномасштабної війни була на дуже високому рівні) та відповідного покарання усіх корупційних елементів жодної мови про активізацію іноземного інвестування в Україну не буде.

Навіть до повномасштабної війни в Україні існувало велика кількість ніш, які потребували іноземних інвестицій та модернізації. У спадок від Радянського Союзу, Україні лишилась велика кількість неефективних підприємств, які потребують модернізації та залучення іноземного капіталу. Цікавими для України є реалізація інвестиційних проєктів у сфері інфраструктури, енергетики та екології – відбудова автомобільних доріг, мостів, морських портів, авіасполучень, лікарень, побудова альтернативних джерел енергії, сміттєпереробних заводів. Дуже гостро стоїть питання модернізації та відбудови українських енергомереж, які дуже сильно постраждали від російських бомбардувань протягом 2022-203 років.

Технологічні корпорації Республіки Корея можуть сильно допомогти Україні в реалізації інвестиційних проєктів у зазначених сферах.

Завдяки м'якої монетарної політики протягом останніх 15 років від провідних центробанків світу, в глобальній економіці сформувались великі «залежі неактивного інвестиційного капіталу», який чекає свого часу. ТНК, та глобальний інвестиційний капітал постійно шукають нові країни та ніші для того щоб реалізувати неактивні фінансові ресурси для отримання прибутку. Саме Україна, яка відноситься до економік країн, що розвивається (особливо після війни) є потенційно цікавою для іноземних інвесторів, бо саме її галузі господарства, які залишились у спадок після розпаду Радянського Союзу потребують повної модернізації на основі передових технологій Індустрії 4.0.

POSCO International, основна діяльність якої є зелена енергетика, металургія та агробізнес, потенційно можна залучити в реалізацію інвестиційних проєктів з модернізації існуючих енергосистем України. Питання післявоєнного відновлення України на основі цифрових технологій та модернізації існуючих енергосистем використовуючи *«розумні мережі»* піднімається на найвищому рівні керівництва нашої країни. Важливим етапом у побудові *«розумних мереж»* є двостороннє співробітництво між Україною та Республікою Корея, а також створення сприятливих бізнес-умов для реалізації спільних інвестиційних проєктів з південнокорейськими корпораціями («KEPCO», «POSCO ICT», «POSCO International», «SK Energy», «LG»), які стали учасниками реалізації проєкту *«розумних мереж»* на острові Чеджу-до.

Після російських бомбардувань української критичної інфраструктури (енергосистеми), що спричинило блекаут по всій Україні, зупинилася велика кількість виробництв, а також домогосподарства, освітні і медичні заклади та інші суб'єкти господарювання, що залишилися без постачання електроенергії. Уряд та бізнес постали перед пошуком альтернативних шляхів подолання блекауту за допомоги європейських та американських країн-партнерів. Тому, постає питання, яким чином можна вирішити проблему безперебійного постачання електроенергії під час війни, скоротити тривалість її відсутності,

зменшити витрати на експлуатаційне обслуговування та модернізацію існуючих електромереж. У такий спосіб, одним із шляхів вирішення зазначеної проблеми є впровадження «*Smart-Grid*» («розумні мережі») в Україні [48].

«*Smart-Grid*» («розумні мережі») – це високоінтелектуальні електромережі, які функціонують на основі інформаційно-комунікаційних мереж та технологій для збору, обробки та передачі інформації про виробництво, споживання та дефіцит електроенергії, що автоматично дозволяє підвищити ефективність, надійність мережі, стійкість виробництва та перерозподілити подачу електроенергії в режимі реального часу. Використання «розумних мереж» на основі інтелектуальних лічильників (*Smart Metering*) дозволяє автоматично управляти електромережою (*Dynamic Grid Management*), регулювати попит/пропозицію на електроенергію (*Demand Response*), підвищити ефективність та надійність електромережі, зменшити витрати на її обслуговування [48, с. 10].

Успішна реалізація запланованих проєктів у сфері «розумних мереж» після закінчення війни в Україні потребуватиме залучення практичного досвіду тих країн, які вже стикалися з такими викликами та мають успішно реалізовані кейси в своєму практичному арсеналі. Але, на нашу думку, без мотивації українських чиновників до інновацій у нашій країні і фінансової підтримки зі сторони уряду та іноземних країн-партнерів буде важко реалізувати такі амбітні проєкти.

Острів Чеджу-до є яскравим прикладом успішної реалізації проєкту «розумних мереж» у Республіці Корея який був обраний урядом, як тестовий майданчик для побудови першої в країні «*Smart-Grid*» системи у п'яти ключових сферах: розумна енергомережа, розумний споживач, розумний транспорт, розумні відновлювальні джерела енергії, розумний енергосервіс (рисунок 3.4) [48, с. 12]. Острів є спеціальною автономною провінцією, який розташований 180 км на південь від Корейського півострову та з'єднаний з материком лінією електропередачі Хенам-Чеджу-до (потужність 300 МВт). Лінія було запущено у 1996 році через недостатність власної потужності виробляємої електроенергії на острові, що повністю поповнювалася електроенергією з материка.

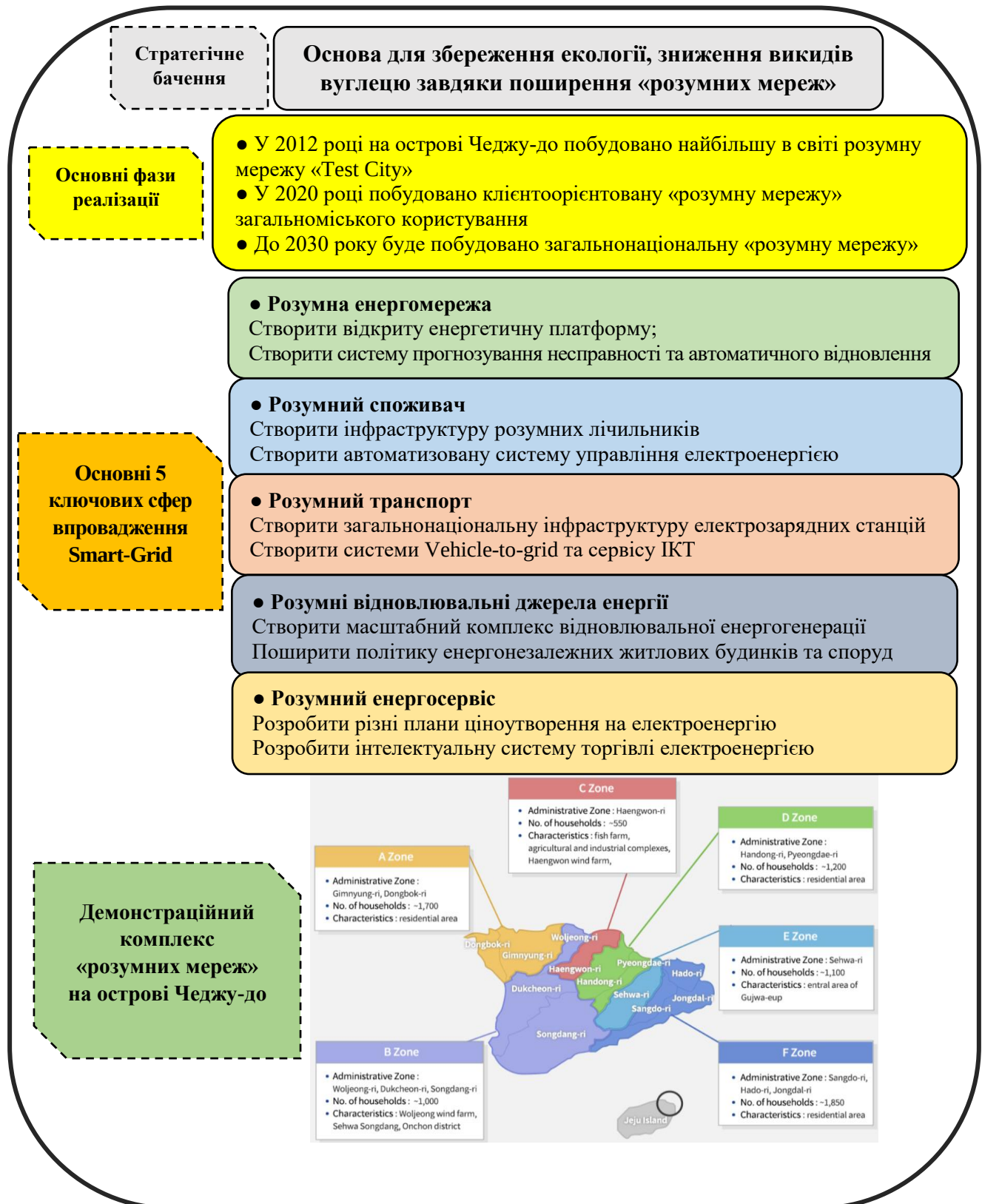

Рисунок 3.4. Дорожня карта впровадження розумних мереж в Республіці Корея

[48; с. 13]

В 2009 році при підтримці «Корейської Асоціації Smart Grid» була затверджена *«Дорожня карта розумних мереж»* (2010–2030), основна мета якої є реалізація проєктів *«розумних мереж»* до 2030 року по усій території країни та зниження викиду вуглецю в атмосферу завдяки використанню альтернативних джерел енергії в системі «Smart-Grid» [48, с. 12].

У 2013 році перший інвестиційний проєкт з реалізації *«розумних мереж»* на острові Чеджу-до завершився, під час якого було побудовано Загальний Операційний Центр, який є хабом для оцінки ефективності функціонування *«розумних мереж»* та отримання інформації при якому впроваджується новітнє обладнання для майбутнього тестування. Операційний Центр включає PR-центр та 4 виставкові зали, основна ціль якого полягає у проведенні форумів та надання детальної інформації, а також демонстрації роботи розумного обладнання для іноземних компаній, які цікавляться придбанням технологій *«розумних мереж»* та реалізації таких інвестиційних проєктів вже в своїх країнах [48, с.14].

ВИСНОВКИ

Підсумовуючи вищевикладений матеріал, можна дійти до наступних наукових висновків:

1) Пряме іноземне інвестування є процесом переміщення виробничих й інших активів за межі національних кордонів, який розвивається досить динамічно особливо у високорозвинутих країнах, які є основними фінансовими центрами в сучасному світовому господарстві. Пряме іноземне інвестування, як форма експорту капіталу характерне для розвинутих країн: США, Китай, Японію, країни ЄС, Республіку Корея, Швейцарію, Великобританію.

2) ПІІ – це детерміновані у часі транскордонні фінансові ресурси, масштаби яких насамперед залежать від процесів транснаціоналізації, оскільки виникнення і діяльність ТНК/ТНБ базуються на прямому іноземному інвестуванні з метою створення дочірніх компаній, спільних підприємств з іноземним капіталом. Саме це визначає масштаби і динаміку глобальних інвестиційних трендів і процесів активізації глобального виробництва.

3) За суб'єктами інвестування вирізняють наступні найпоширеніші групи прямих іноземних інвесторів, як: приватні інвестори-підприємці; транснаціональні корпорації (ТНК) та транснаціональні банки (ТНБ); інституціональні інвестори; глобальні інвестиційні компанії.

4) Будучи основними суб'єктами глобального бізнесу, ТНК є однією з найефективніших організаційних форм інтернаціоналізації світогосподарського життя, які знаходяться в центрі історичного процесу інтегрування глобальної економіки. Глобальна конкуренція між ТНК примушує їх розглядати світ як величезний цілісний ринок.

5) Масштаби та динаміка ПІІ залежать насамперед від процесів транснаціоналізації, оскільки виникнення і діяльність ТНК та ТНБ базується на прямому іноземному інвестуванні з метою створення дочірніх компаній, спільних підприємств з іноземним капіталом, представництв. Саме це і визначає масштаби і динаміку глобальних ПІІ, інвестиційних трендів та процесів активізації

глобального виробництва. У 2022 році загальний притік глобальних ПІІ становив приблизно 1.3 трлн. дол. США, а відтік – приблизно 1.5 трлн. дол. США.

6) Повномасштабна війна з РФ, яка почалась в лютому 2022 року дуже негативно вплинула на динаміку ПІІ в українську економіку. Але навіть до повномасштабної війни 2022 року пряме іноземне інвестування в українську економіку було на мізерному рівні порівняно з іншими країнами, що розвиваються. Притік ПІІ в Україну означає не тільки отримання додаткових фінансових ресурсів, а отримання унікального поєднання інвестиційного капіталу, технологій, управлінського досвіду, доступу на глобальні ринки сировини, збуту, капіталів, які вже має транснаціональна корпорація-інвестор.

7) В 2022 році загальний обсяг притоку ПІІ в економіку України становив 848 млн. дол. США, а відтік ПІІ 344 млн. дол. США. Основні країни-інвестори в українську економіку за 2022 рік були: Кіпр – 33,1%; Нідерланди – 19,5%; Швейцарія – 5,1%, Великобританія – 4,8%. Основні індустрії, в які йшли ПІІ були: важка промисловість – 17,1%; фінансова та страхова діяльність – 15,6% ; переробна промисловість – 11,9%; інші індустрії – 18,6% від загального обсягу надходжень ПІІ в економіку України. Основні міста та регіони України, в які надійшло найбільше ПІІ у 2022 році: м. Київ – 27,1%; Дніпропетровська область – 16,2%; Полтавська область – 10,4%; Львівська область – 7,9%; Вінницька область – 5,5% від обсягу загальних інвестицій.

8) Серед основних негативних факторів, які вплинули на динаміку надходження ПІІ економіку України починаючи з 2014 року можна виділити: Антитерористична операція на Сході України (починаючи з квітня 2014 – лютий 2022 року) та повномасштабне російське вторгнення в 2022 році; глобальна пандемія COVID-19; високі відсоткові ставки серед провідних центральних банків; висока корупція; зміна уряду кожні 5 років; трудова міграція в країни ЄС та біженці; низька купівельна спроможність українського населення; недостатня фінансова підтримка українського малого та середнього бізнесу; непрозора судова система; податковий тягар на бізнес;

галопоуюча інфляції української гривні; постійна девальвація української гривні до резервних валют; дорогий кредит для українських підприємств.

9) POSCO International є глобальною компанією, яка веде свою бізнес-діяльність в 45 країнах та має 77 відкритих функціонуючих офісів (представництв). Основний профіль діяльності POSCO International – це агробізнес, зелена енергетика, зелена металургія тоді як в материнської POSCO Group – металургія повного виробничого циклу. Місія POSCO International полягає у створенні, об'єднанні, реалізації бізнес-проектів, що забезпечить покращення та збагачення південнокорейської нації та світу в майбутньому. Стратегічний напрямок полягає в розвитку нових бізнесів на основі технологій Індустрії 4:0 (Smart agro, Smart Energy); розбудові інфраструктури компанії в глобальному масштабі; підвищення прибутковості компанії за рахунок впровадження зелених технологій в свій бізнес.

10) В 2017 році POSCO International зробила ставку на розвиток агробізнесу в Україні почавши пілотний проєкт по реконструкції зернового терміналу в Миколаївській області разом з українською компанією Orehim Group на базі Миколаївського комбінату хлібопродуктів. Повна реконструкція зернового терміналу в Миколаївській області була завершена у вересні 2019 року, а протягом 2017-2022 року (до початку повномасштабного вторгнення рф) компанія POSCO International вклала приблизно 40 мільйонів доларів в індустрію українського сільського господарства.

11) Для того щоб іноземні компанії відновили свою інвестиційну діяльність в нашій країні, уряд має зробити з України «бренд» інвестиційно-привабливого хабу для потенційних інвесторів не тільки з Республіки Корея, а й для інших інвесторів з високорозвинутих країн. Звичайно, без побудови сприятливого бізнес-клімату та інвестиційного середовища, жоден іноземний інвестор не буде розглядати Україну, як цікаву економіку для своїх інвестицій. Без подолання корупції в Україні (яка і до повномасштабної війни була на дуже високому рівні) та відповідного покарання усіх корупційних елементів жодної мови про активізацію іноземного інвестування в Україну не буде.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Васильчук І.П. Фінансове забезпечення сталого розвитку корпорацій : монографія / І.П. Васильчук. – К. : КНЕУ, 2015. – 516, [4] с.
2. Гальчинський А. Теорія грошей: Навч. посібник. – К.: Видавництво Соломії Павличко «Основи», 2001. – 411 с.
3. Денис Шмигаль: Провідна корейська компанія POSCO братиме участь у відновленні України. *Урядовий портал. Єдиний веб-портал органів виконавчої влади України*. Опубліковано 15 листопада 2023 року о 09:35. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/denys-shmyhal-providna-koreiska-kompaniia-posco-bratyme-uchast-u-vidnovlenni-ukrainy>
4. Державна інноваційна фінансово-кредитна установа. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://sfii.gov.ua>
5. Леонов Д.А., Львовчкін С.В., Хорунжий С.Г. Ринок фінансових послуг: парадигма євроінтеграції: Монографія / За наук. ред. В.М. Федосова – К.: УІРФР, 2008. - 848 с.
6. Луцишин З.О. Трансформація світової фінансової системи в умовах глобалізації. – К.: Видавничий центр «ДрУк», 2002. – 320 с.
7. Майорова Т.В. Інвестиційний процес і фінансово-кредитні важелі його активізації в Україні : монографія / Т.В. Майорова. – К. : КНЕУ, 2013. – 332, [4] с.
8. Міжнародні організації: Навч. посіб. / За ред. О.С. Кучика. – 2-ге вид., перероб. і доп. – К.: Знання, 2007. – 749 с.
9. Міжнародні фінанси: Підручник / О.І. Рогач, А.С. Філіпенко, Т.С. Шеремет та ін.; за ред. О.І. Рогача. – К. : Либідь, 2003. – 784 с.
10. Міжнародні фінанси : підручник / [О.М. Мозговий, Т.В. Мусієць, Л.В. Руденко-Сударєва та ін.]; за наук. ред. д.е.н., проф. О.М. Мозгового. – К.: КНЕУ, 2015. – 515, [5] с.
11. Міністерство економіки України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

<https://www.me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&id=b6d0940d-2443-41c4-82ec-86e6d2e56973&title=InvestitsiinaDiialnistVUkrainiZa2022-Rik>

12. Міністерство закордонних справ України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://mfa.gov.ua>

13. Міністерство фінансів України. [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://mof.gov.ua/uk/>

14. Мінфін. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://index.minfin.com.ua/ua/economy/fdi/2023/>

15. МКХП зерновий термінал. URL: <https://mkhp.com.ua/>

16. Навроцька Н.А. Глобалізація інвестиційного процесу : монографія / Н.А. Навроцька. – Дніпропетровськ : Ліра, 2014. – 352 с.

17. Національний Банк України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://bank.gov.ua>

18. Петько С. М. Вплив валютних коливань на торговельні відносини між Україною та Республікою Корея / Освітній процес в умовах воєнного стану в Україні: матеріали всеукраїнського науково-педагогічного підвищення кваліфікації, 3 травня – 13 червня 2022 р. Одеса: Видавничий дім «Гельветика», 2022. С. 347–351.

19. Петько С. М. Масштаби та організаційні виміри діяльності південнокорейських корпорацій в умовах їх цифрової трансформації. Інтелект XXI. 2021. № 5. С. 7–12. URI: <https://ir.kneu.edu.ua:443/handle/2010/39347>

20. Петько С. М. Механізми реалізації інвестиційних проектів в Південній Кореї та досвід для України. Держава та регіони. Серія: Економіка та підприємництво. 2020. No 2 (113). С. 32–38.

URI: <https://ir.kneu.edu.ua:443/handle/2010/39254>

21. Петько С. М. Основні проблемні питання торговельно-інвестиційних відносини між Україною та Республікою Корея. Development strategiest for modern education and science : Materials of the III International research and practical internet conference (Zdar nad Sazavou, February 28, 2022) : collection of abstracts //

for the general ed. assoc. Sergii Onyshchenko. – Czech Republic, Zdar nad Sazavou : "DEL a.s.", 2022. P. 14–16.

URI: <https://ir.kneu.edu.ua:443/handle/2010/39270>

22. Петько С М. Південнокорейський досвід імплементації «розумних мереж» у післявоєнному відновленні української енергосистеми. Маркетинг і цифрові технології. Засновник: Державний університет «Одеська політехніка». 2023. Том 7. № 8. С. 8–18.

URI: <https://ir.kneu.edu.ua:443/handle/2010/40380>

23. Петько С. М. Транснаціональний компонент розвитку економіки Південної Кореї в умовах цифрової революції. «Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Економіка і управління». 2020. Том 31(70). № 3. Частина 1. С. 34–43. URI: <https://ir.kneu.edu.ua:443/handle/2010/39268>

24. Петько С. М., Яремчук Д. І. Інвестиційна участь південнокорейської корпорації «POSCO» у післявоєнному відновленні України. *Економічна кібернетика: теорія, практика та напрямки розвитку*: міжнар. науково-практична конф. (м. Одеса, 29-30 листопада 2023 р.). Державний ун-т «Одеська політехніка». Одеса, 2023. С. 180–184.

URL: <https://ir.kneu.edu.ua/handle/2010/41853>

25. Політика Національного банку України щодо подолання фінансово-економічної кризи і формування монетарних передумов розвитку економіки : матеріали науково-практичної конференції, м. Київ, 5-6 листопада 2015 року / ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана; ДВНЗ «Університет банківської справи» ; Громадська рада при Національному банку України ; Асоціація українських банків ; відпр. ред. С.М. Аржевітін. – К. : ДВНЗ «Університет банківської справи», 2016. – 339 с.

26. Ресурси та моделі глобального економічного розвитку : монографія / [Д. Г. Лук'яненко, А.М. Поручник, А.М. Колот, Я.М. Столярчук, та ін.]; за заг. ред. Д. Г. Лук'яненка, А. М. Поручника. – К. : КНЕУ, 2011. – 703, [1] с.

27. Співпраця України та Республіки Корея дасть більше сили нашим народам і глобальним позиціям двох країн – Володимир Зеленський за

результатами зустрічі з Юн Сок Йолем у Києві. *Президент України. Офіційне інтернет-представництво*. 15

липня 2023. 16:20. URL: <https://www.president.gov.ua/news/spivpracya-ukrayini-ta-respubliki-koreya-dast-bilshe-sili-na-84349>

28. Управління міжнародною конкурентоспроможністю в умовах глобалізації економічного розвитку: Монографія: У 2 т. – Т. I / Д.Г. Лук'яненко, А.М. Поручник, Л.Л. Антонюк та ін.; За заг. ред. Д.Г. Лук'яненка, А.М. Поручника. – К.: КНЕУ, 2006. – 816 с.

29. Управління міжнародною конкурентоспроможністю в умовах глобалізації економічного розвитку: Монографія: У 2 т. – Т. II / Д.Г. Лук'яненко, А.М. Поручник, Л.Л. Антонюк та ін.; За заг. ред. Д.Г. Лук'яненка, А.М. Поручника – К.: КНЕУ, 2006. – 592 с.

30. Aghion Philippe, Guriev Sergei, Jo Kangchul (2019). Chaebols and firm dynamics in Korea / European Bank for Reconstruction and Development. Working Paper No. 227. Prepared in June 2019. 31 p.

31. Central Banks Rates / Investing.com URL : <https://ru.investing.com/central-banks/> (accessed mode: 09.01.2024)

32. Forbes. 2023 Global 2000. World's largest public companies. URL: <https://www.forbes.com/lists/global2000/?sh=2d6933b65ac0> (accessed 9 January 2024) [in English].

33. Intellectual Challenges to Economic Globalism. Under Ed. R. Djacons and D. Lukianenko. – Riga, 2020, 412 p. ISBN 978-9984-891-10-1

34. International Economy : handbook / D. Lukianenko, A. Poruchnyk, Y. Stoliarchuk. – К. : KNEU, 2021. – 671, [1] с.

35. International Monetary Fund. Official Site. Retrieved from : <https://www.imf.org/en/Home> (accessed 8 January 2024) [in English].

36. Introduction to Modern Economic Growth : handbook / D. Acemoglu. – Princeton University Press, 2009. – 1008 [p].

37. Investing.com. Official Site. URL Retrieved from : <https://www.investing.com> (accessed 3 January 2024) [in English].

38. Orexim Group. Новини. URL: <https://orexim.com.ua/ua/novosti>
39. Park Yongjin. Modern Korean Economy: 1948–2008 ; Translated to English by Seongbak (Jamie) Jin. Understanding Korea Series No. 8. October 2018. Published: The Academy of Korean Studies. 2008.152 p.
40. POSCO. Homepage. URL: <https://www.posco.co.kr/>
41. Posco International. *ELEVATORIST.COM* головний елеваторний сайт країни: URI: <https://elevatorist.com/kompanii/334-posko-deu-ukraina>
42. POSCO INTERNATIONAL. Official Site. Retrieved from : <https://www.poscointl.com/eng/> (accessed 10 January 2024) [in English]
43. Prospects for the East-West Civilizational Convergence: Confucian Tradition Democracy in the Republic of Korea / L. Kistersky, V. Marmazov, I. Piliaev. Prague: Coretex CZ SE, 2021, 246 p. ISBN 978-80-907576-0-8
44. South Korea's POSCO plans \$93 billion of investment by 2030. *Reuters*. July 3, 2023. 12:42 pm.
URL: <https://www.reuters.com/markets/commodities/south-koreas-posco-plans-93-bln-investment-by-2030-2023-07-03/>
45. UNCTAD. Transnational Corporations Report 2023. URL: <https://unctad.org/publication/transnational-corporations-volume-30-2023-number-3> (accessed 5 January 2024) [in English].
46. UNCTAD. World Investment Report 2023. URL: <https://unctad.org/publication/world-investment-report-2023>
47. Why Are South Korea's Chaebol Important? South Korea's Chaebol Challenge / Council on Foreign Relations; Backgrounder by Eleanor Albert. May 4, 2018 12:47 pm (EST).
48. World Bank. Official Site. Retrieved from : <https://www.worldbank.org/en/home> (accessed 29 December 2023) [in English].
49. World Economic Outlook 2023 (October): Navigating Global Divergences. – Washington: International Monetary Fund, 2023. – 182 p.

ДОДАТКИ

ДОДАТОК А

ОГЛЯД СПЕЦІАЛЬНОЇ ЗАРУБІЖНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Aghion Philippe, Guriev Sergei, Jo Kangchul (2019). Chaebols and firm dynamics in Korea / European Bank for Reconstruction and Development. Working Paper No. 227. Prepared in June 2019. 31p.

We study firm dynamics in Korea before and after the 1997-98 Asian crisis and pro-competitive reforms that reduced the dominance of chaebols. We find that in industries that were dominated by chaebols before the crisis, labor productivity and TFP of non-chaebol firms increased markedly after the reforms (relative to other industries). Furthermore, entry of non-chaebol firms increased significantly in all industries after the reform. Finally, after the crisis, non-chaebol firms also significantly increased their patenting activity (relative to non-chaebol firms). These results are in line with a neo-Schumpeterian view of transition from a growth model based on investment in existing technologies to an innovation-based model. Switching from the investment-based model to the innovation-based one may be delayed because of the political economy of institutional change. Investment-based model creates powerful interest groups that are keen to preserve status quo and may resist adopting the innovation-based model. In this case, the investment-based model may overstay its welcome – with adverse implications for the productivity growth and economic development. In this case, the economy may end up in a «middle income trap»

2. Intellectual Challenges to Economic Globalism. Under Ed. R. Djacons and D. Lukianenko. – Riga, 2020, 412 p. ISBN 978-9984-891-10-1

The monograph presents the results of many years of work of scientists from leading universities of Ukraine and Latvia. The research of the processes of intellectualization was carried out on the basis of fundamental provisions of

economic science in the context of the latest trends in scientific, technological, economic and social progress. The phenomenon of intellectual capital, current issues of globalization of intellectual activity and its peculiarities in Europe and East Asia are covered. Particular attention is given to shaping the digital landscape of the knowledge economy. The monograph is offered for scholars, teachers, graduate students and students, as well as for anyone interested in the problems of becoming an intellectual economy of the 21-st century.

3. International Economy: handbook / D. Lukianenko, A. Poruchnyk, Y. Stoliarchuk. – K. : KNEU, 2021. – 671, [1] c.

The basic textbook is characterized by an innovative approach not only to the presentation of educational material, but also to the structuring of problems, their disclosure and presentation. Based on years of experience in the teaching international economics at the Faculty of International Economy and Management at Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman, the authors team took into account not only the evolution of theoretical and methodological postulates on which the research of international economy is based, its latest achievements and generalization of the world business practices, but also those dynamic changes that take place in the minds, erudition and outlook of the contemporary students that are widely using Internet to obtain and analyse diverse economic information.

Proceeding from these conclusions the problems of international economy in the textbook are considered in the context of transformational processes taking place in the global economy at the global stage of its development, with the clarification of conditions and factors that fill the classical categories and concepts with new content, determine the modern trends of world economic processes and form a new paradigm for managing them. This approach enabled the authors to make their own predictive assessments of the scenarios of development of the international economy in the future after each chapter.

4. Introduction to Modern Economic Growth: handbook / D. Acemoglu. – Princeton University Press, 2009. – 1008 [p].

A book is about economic growth and long-run economic development. The process of economic growth and the sources of differences in economic performance across nations are some of the most interesting, important and challenging areas in modern social science. The primary purpose of this book is to introduce graduate students to these major questions and to the theoretical tools necessary for studying them. The book therefore strives to provide students with a strong background in dynamic economic analysis, since only such a background will enable a serious study of economic growth and economic development. In a somewhat different capacity, this book is also a graduate-level introduction to modern macroeconomics and dynamic economic analysis. It is sometimes commented that, unlike basic microeconomic theory, there is no core of current macroeconomic theory that is shared by all economists. This is not entirely true. While there is disagreement among macroeconomists about how to approach short-run macroeconomic phenomena and what the boundaries of macroeconomics should be, there is broad agreement about the workhorse models of dynamic macroeconomic analysis.

5. Park Yongjin. Modern Korean Economy: 1948–2008 ; Translated to English by Seongbak (Jamie) Jin. Understanding Korea Series No. 8. October 2018. Published: The Academy of Korean Studies. 2008.152 p.

The Center for International Affairs at the Academy of Korean Studies is charged with the task of promoting a better understanding of Korea. The center publishes the Understanding Korea Series, which are books customized for foreigners. They provide unique information about Korean culture and society for those who are deeply interested in diverse aspects of the country. The eighth book in the series is Modern Korean Economy: 1948–2008. It introduces a variety of views on the Korean economy at an introductory level to ensure that foreigners are able to approach the subject of Korea's economic growth, from the end of Japanese colonial rule to the most recent economic developments, in a more interesting way.

We hope that this book will be used by foreigners overseas as a resource for better understanding of Korea. South Korea (this book uses the terms «South Korea» and «Korea» interchangeably) is known for its rapid and continuous economic growth in the latter half of the 20th century. The country's economy was impoverished after liberation from Japanese colonial rule in 1945 and the Korean War, which ran from 1950 to 1953. Since the mid-1950s, however, Korea has seen continuous and rapid economic growth with per capita GDP shooting up from just 290 USD in 1960 to an amazing 28,384 USD in 2010. Remarkable by any standard, this achievement was only attainable through consistent annual growth of 9.5 percent for 50 years.

6. Prospects for the East-West Civilizational Convergence: Confucian Tradition Democracy in the Republic of Korea / L. Kistersky, V. Marmazov, I. Piliaev. Prague: Coretex CZ SE, 2021, 246 p. ISBN 978-80-907576-0-8

The monograph presents a comprehensive study of the phenomenon of traditional Confucian democracy – from the ontological foundations to the case study of its historical and cultural specifics, socio-economic and political dynamics in the Republic of Korea – in the context of realizing prospects for bridging the historically and axiologically conditioned dichotomy of East and West. This monograph also explains to what extent the values, customs and traditions of the Republic of Korea are Confucian and discusses how this is relevant to the democratic practice and amazing success of multifaceted modernization in the Republic of Korea. By analyzing an impressive array of scholarly works on the ease or difficulty of integrating Western democracy with a Confucian outlook, the authors examine the prospects for such integration going forward. The monograph outlines possibilities for transition countries, like Ukraine, to make use of the experience of the Republic of Korea and other «Confucian Tigers» for a catch-up economic and political modernization. The monograph is intended for the academic community and all others interested in the impact of Confucianism on contemporary globalization.

7. UNCTAD. Transnational Corporations Report 2023. URL:

<https://unctad.org/publication/transnational-corporations-volume-30-2023-number-3> (accessed 5 January 2024) [in English].

This paper explores traditional knowledge and its possible utilization by multinational enterprises (MNEs) in achieving the United Nation's Sustainable Development Goals, with a particular focus on Goal 13, Climate Action. We argue that traditional knowledge has been overlooked by business leaders and policymakers who have failed to explore its potential in tackling some of the “grand challenges” facing the global economy. We suggest that achievement of the Sustainable Development Goals could be accelerated with the active involvement of MNEs. The key issues are what sort of involvement should they seek and what challenges must be overcome. We also outline policies to support the wider dissemination of traditional knowledge through MNE involvement. The research published in Transnational Corporations feeds directly into UNCTAD programmes related to investment for development, including its flagship product, the annual World Investment Report, and its technical assistance work (investment policies reviews, investment promotion and facilitation and investment treaty negotiations) in more than 160 countries and regional organizations. The journal thus provides a unique venue for authors' academic work to contribute to, and have an impact on, national and international policymaking.

8. UNCTAD. World Investment Report 2023. URL:

<https://unctad.org/publication/world-investment-report-2023> (accessed 10 January 2024) [in English]

The recommendations of World Investment Report 2023 report will be the subject of discussions at UNCTAD's World Investment Forum in October this year in Abu Dhabi. Taking place ahead of COP28, in the same location, the WIF2023 offers a platform for policymakers at the highest levels, and for the broadest possible constituency of investment-for-development stakeholders, to translate them into concrete action. Armed with the data and insights this report offers, it is imperative that stakeholders approach investment with a strategic mindset. The complexities

and disparities highlighted demand astute decision-making, as the road ahead is fraught with challenges. Together we must navigate this landscape with resolve and intelligence, shaping a more sustainable and equitable world for generations to come. The World Investment Report 2023 was prepared by a team at UNCTAD led by James X. Zhan and coordinated by Richard Bolwijn. UNCTAD team members included Dafina Atanasova, Vincent Beyer, Bruno Casella, Joseph Clements, Mathilde Closset, Berna Dogan, Hamed El Kady, Anastasia Leskova, Massimo Meloni, Anthony Miller, Elisa Navarra, Abraham Negash, Yongfu Ouyang, Diana Rosert, Amelia U. Santos-Paulino, Changbum Son, Astrit Sulstarova, Claudia Trentini, Joerg Weber and Kee Hwee Wee.

9. World Economic Outlook 2023 (October): Navigating Global Divergences. – Washington: International Monetary Fund, 2023. – 182 p.

The analysis and projections contained in the World Economic Outlook are integral elements of the IMF's surveillance of economic developments and policies in its member countries, of developments in international financial markets, and of the global economic system. The survey of prospects and policies is the product of a comprehensive interdepartmental review of world economic developments, which draws primarily on information the IMF staff gathers through its consultations with member countries. These consultations are carried out in particular by the IMF's area departments—namely, the African Department, Asia and Pacific Department, European Department, Middle East and Central Asia Department, and Western Hemisphere Department – g together with the Strategy, Policy, and Review Department; the Monetary and Capital Markets Department; and the Fiscal Affairs Department. The data appearing in the WEO are compiled by the IMF staff at the time of the WEO exercises. The historical data and projections are based on the information gathered by the IMF country desk officers in the context of their missions to IMF member countries and through their ongoing analysis of the evolving situation in each country. Historical data are updated on a continual basis as more information becomes available, and structural breaks in data are often adjusted to produce smooth series with the use of splicing and other techniques.

ДОДАТОК Б

АНОТАЦІЯ кваліфікаційної магістерської роботи

«Effectiveness of the investment activity in Ukraine» (on the sample of «POSCO»)

The qualifying master's thesis investigates the theoretical and methodological approaches of the foreign investments activity effectiveness in Ukraine. The author represented main investment theories to the study and evaluated the global investment market development in the modern economy. The author paid attention on the importance of the foreign direct investments attraction to the Ukrainian economy during the wartime and postwar recovery.

The author investigated, that in the modern economy, the international movement of the capital is carried out mainly in the form of financial resources or foreign direct investments. Foreign direct investments should be understood as long-term investments of the global capital in any branch or sphere of national economies in order to get profit. It is the multi-purpose foreign direct investment activity of the subjects of the international economic system that is the nucleus and key driver of the globalization processes.

Foreign direct investment activity provides the effective transnationalization of the national economies, their connection to the production networks of non-financial transnational corporations, an international scientific and technological transfer, and a new quality of reproductive processes at the international level, which will provide a long-term economic growth to the recipient country.

The attraction of foreign direct investments is so important imperative in the future Ukrainian economy development. Business activity of such foreign transnational corporations, like POSCO are the drivers of the Ukrainian economy development. During the wartime is impossible to calculate the effectiveness of the foreign direct investments, because nobody knows, what will occur in future.

Keywords: *foreign direct investments, global investment market, mergers and acquisitions, transnational corporations, chaebols, global economy, the Republic of Korea, internationalization, manufacturing, transnationalization.*

Year 2023

Ім'я користувача:
Міжнародного менеджменту Олійник Вікторія

ID перевірки:
1016082380

Дата перевірки:
25.01.2024 13:26:27 EET

Тип перевірки:
Doc vs Internet + Library

Дата звіту:
25.01.2024 13:41:08 EET

ID користувача:
100005721

Назва документа: Яремчук Денис-Іван В.Ефективність інвестиційної діяльності міжнародних компаній в Укр...
Кількість сторінок: 86 Кількість слів: 19359 Кількість символів: 145346 Розмір файлу: 1.10 MB ID файлу: 1015793237

15.6%
Схожість

Найбільша схожість: 3.35% з Інтернет-джерелом (https://ir.kneu.edu.ua/bitstream/handle/2010/39428/Pet_Od_22.pdf?isA)

14.1% Джерела з Інтернету	455		Сторінка 88
4.42% Джерела з Бібліотеки	341		Сторінка 93

0% Цитат

- Вилучення цитат вимкнене
- Вилучення списку бібліографічних посилань вимкнене

0%
Вилучень

Немає вилучених джерел

Модифікації

Виявлено модифікації тексту. Детальна інформація доступна в онлайн-звіті.

Замінені символи	3
------------------	---

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ОДЕСЬКА ПОЛІТЕХНІКА»
КАФЕДРА ЕКОНОМІЧНОЇ КІБЕРНЕТИКИ ТА
ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ
ЕКОНОМІЧНИЙ НАУКОВИЙ ПОРТАЛ НАЦІОНАЛЬНОГО
УНІВЕРСИТЕТУ «ОДЕСЬКА ПОЛІТЕХНІКА»

При підтримці:

ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти»; Львівський національний університет імені Івана Франка; Національний університет «Києво-Могилянська академія»; Київський національний університет ім. Тараса Шевченка; Київський національний університет технологій та дизайну; Інститут промислових та бізнес технологій Українського державного університету науки і технологій; Хмельницький національний університету; Харківський національний економічний університет ім. С. Кузнеця; Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна; КНЕУ ім. В. Гетьмана; Криворізький державний педагогічний університет; University of Le Mans, France; University of Regina, Canada; Hochschule Augsburg University of applied sciences, Germany; University of Valencia, Spain

МІЖНАРОДНА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ
«ЕКОНОМІЧНА КІБЕРНЕТИКА: ТЕОРІЯ, ПРАКТИКА ТА
НАПРЯМКИ РОЗВИТКУ»

29–30 листопада 2023 року

Одеса – 2023

ІВЧЕНКО І.Ю., ЛЕВІНСЬКА К.В. Математичні методи управління банківськими ризиками	131
ІВЧЕНКО І.Ю., ПОСТОРОНКА А.В., КОРНЯ С. В Методи управління кредитним ризиком	135
ІВЧЕНКО І.Ю., КВАША К.С., СІБІКОВСЬКА А.О. Привабливість інвестиційного проекту в умовах війни	141
КЛЕПІКОВА О.А., ШУБКО М.О. Проблеми інформатизації суб'єктів господарювання (на прикладі агентства нерухомості)	145
КОВТУНЕНКО Ю.В., МАРТИНЕНКО А. М., СОРОЧАН І.О. Комплексне управління ризиками у сучасних умовах	149
КОВТУНЕНКО Ю.В., ЦОПА М.В. Ризик-менеджмент як інструмент забезпечення економічної безпеки підприємства	152
КОПИЛЬЧАК Б.В. Характерні ознаки молодіжних громадських організацій в контексті управлінського підходу до тлумачення громадянського суспільства	155
КУДРИК А.В., БАЛАБАН О.Т. Стратегії та інновації в розвитку імпортової діяльності: аналіз тенденцій та перспектив	158
КУШНІР О. К., ДЕКАБРСЬКА А. А. Інформатизація кадрової складової діяльності підприємств	160
ЛІНГУР Л.М., ЄСІНА О.Г. Цифрова метаморфоза: Україна на шляху до успішної інтеграції в європейське цифрове суспільство	163
ЛОЗАН А.Е. Цифрові технології як інструмент підвищення конкурентоспроможності підприємства	167
МОЗІЛЬ Р.А., ЛАГОЦЬКИЙ Т.Я. Документування архітектури програмного забезпечення	169
НІКОЛАЄВА О.Г., К.С. ЧЕРНОМОРЕЦЬ Прогнозне моделювання попиту на зоотовари на глобальному та європейському ринках	171
ОДРЕХІВСЬКИЙ М. В., КОЛОМАЦЬКИЙ В. В. Соціально-психологічне забезпечення управління інноваційним розвитком рекреаційних підприємств	174
ОСІПОВ В.І. Особливості моніторингу фінансового стану підприємства	177
ПЕТЬКО С.М., ЯРЕМЧУК Д.-І.В. Інвестиційна участь південнокорейської корпорації «POSCO» у післявоєнному відновленні України	180
ПРОДІУС О.І., ІНОЗЕМЦЕВА Р.В. Забезпечення конкурентоспроможності підприємства в умовах війни та післявоєнного відновлення	185

ІНВЕСТИЦІЙНА УЧАСТЬ ПІВДЕННОКОРЕЙСЬКОЇ КОРПОРАЦІЇ «POSCO» У ПІСЛЯВОЄННОМУ ВІДНОВЛЕННІ УКРАЇНИ

Станіслав Михайлович ПЕТЬКО
Кандидат економічних наук, доцент
petkostas1990@gmail.com
ORCID ID:0000-0002-5686-1067

Денис-Іван Васильович ЯРЕМЧУК
Факультет міжнародної економіки і менеджменту, магістрант

Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана

Повномасштабна російська агресія на територію України, починаючи з лютого 2022 року, серйозно вплинула на розвиток українського ринку інвестицій в реальні сектори економіки. Через російське військове вторгнення, що триває і в 2023 році, в українській економіці відбулися такі негативні явища: 1) значне падіння прямих іноземних інвестицій в реальний сектор економіки; 2) руйнація ланцюгів поставок; 3) релокація функціонуючих бізнесів з південно-східних та тимчасово окупованих українських територій на захід та центр України; 4) зимовий «блекаут» в енергетиці; морська блокада українських портів та повне зупинення пасажирського та транспортного авіасполучення; 5) тимчасове закриття іноземними компаніями своїх українських філіалів. Звичайно, що зазначене негативно впливає на інвестиційну кон'юнктуру в Україні, а зарубіжним інвесторам бояться вкладати свої гроші у країну, де проходять активні бойові дії.

Варто наголосити, що безпрецедентна кількість біженців з України протягом 2022–2023 років разом із мобілізацією чоловічого населення працездатного віку до лав ЗСУ, порушує питання наявності в нашій країні достатньої кількості трудового ресурсу для іноземних та місцевих компаній, які планують взяти участь у післявоєнному відновленні країни.

У контексті сказаного додамо, що пропозиції розвитку двосторонніх торговельно-інвестиційних відносин між українськими державними організаціями, підприємствами, приватними компаніями та південнокорейськими партнерами в призмі повномасштабної російської агресії на територію України при подальшому післявоєнному відновленні відображено в таких працях [3; 4; 5].

Маємо врахувати, що Республіка Корея є доволі інвестуючою країною з технологічно розвинутим корпоративним сектором, технології яких неабияк знадобляться Україні у післявоєнному відновленні. Згідно Світового інвестиційного звіту «UNCTAD», у 2022 році Республіка Корея інвестувала в

економіки зарубіжних країн 66,4 млрд. дол. США, що є доволі непоганим показником.

Тому, ТНК є одними з основних суб'єктів на глобальному ринку інвестицій для приймаючої сторони. Залучення південнокорейського транснаціонального капіталу, відкриття нових філіалів та поновлення роботи існуючих їхніх представництв в Україні є вкрай важливим механізмом для майбутнього післявоєнного відновлення країни. На початок повномасштабної війни більшість південнокорейських компаній, які вели свою бізнес-діяльність, тимчасово закрили свої представництва в Україні («Samsung», «Doosan», «Hankook», «GS Engineering», «KOTRA», «Charis» та ін). До того ж пілотні проєкти, що розроблялися в різних індустріях між українськими компаніями та південнокорейськими партнерами відклалися на невизначений термін.

Але в Україні залишилася південнокорейська компанія, яка не припиняла свою діяльність, – «POSCO International», що за своїм організаційним профілем є чебоєм та входить до складу загальної «POSCO Group». «POSCO International» є однією з найбільших торговельних компаній в Республіці Корея, основними напрямками якої є торгівля сільськогосподарською продукцією, продуктами хімічного та металургічного комплексів з доданою вартістю, добуток мінеральної сировини в різних країнах світу, реалізація інвестиційних проєктів у сфері енергетики [7].

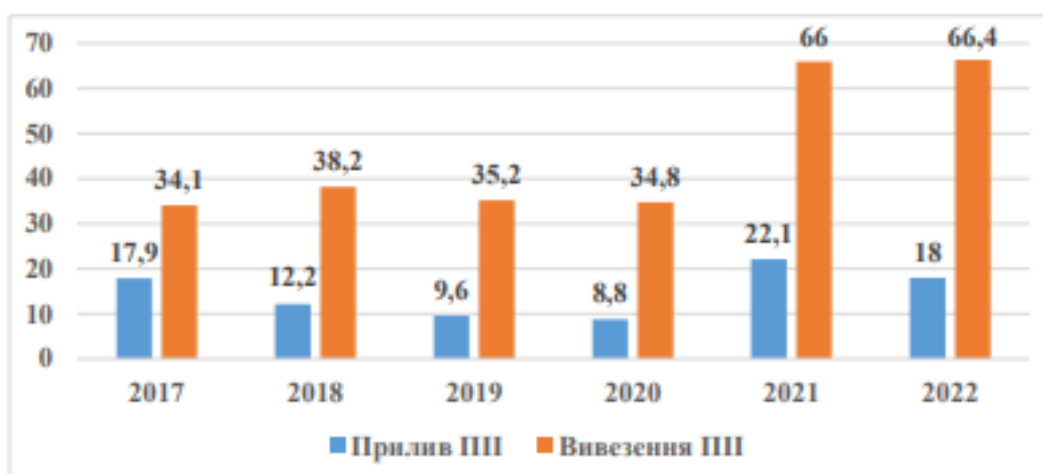

Рисунок 1 – Динаміка інвестування в Республіці Корея (млрд. дол. США).
Джерело [11, с. 196].

Відкриття філіалу «POSCO International» в Україні з метою реалізації інвестиційних проєктів з експорту сільськогосподарської продукції до Республіки Корея на базі українських підприємств відбулося у 2017 р. Своєю чергою в лютому 2019 р. «POSCO International» стала співвласником разом з українською компанією «Orexim Group» перевантажувального зернового терміналу в Миколаївському порту на базі «Миколаївського Комбінату

Хлібопродуктів» (МКХП), при цьому викупивши його 75 % корпоративних прав, які того часу належали «Orexim Group» [7; 2].

24 вересня 2019 року відбулося урочисте відкриття модернізованого Зернового терміналу «POSCO International» в Миколаївському порту. Партнерство «POSCO International» та «Orexim Group» в цьому проєкті надало українській стороні доступ до нових технологій, інноваційних систем в управлінні, інвестицій та відкриття закордонних ринку збуту. Для Миколаївщини згаданий проєкт створив понад 200 робочих місць та забезпечив значні податкові надходження до бюджетів місцевих громад. Південнокорейська компанія планує збільшити експорт зерна з України до 3 мільйонів тон на рік, крім того потужність одночасного зберігання зерна в перевантажувальному терміналі становить 140 тисяч тон. У 2020 році експорт українського зерна лише до Республіки Корея через зерновий термінал МКХП становив 41 000 тон [7].

Підтверджуючи тезу про серйозні інвестиційні наміри в глобальному бізнес-середовищі, 3 липня 2023 року в місті Сеул, групою компаній «POSCO» було оголошено про інвестиційний корпоративний план до 2030 року, який передбачає інвестувати 121 трильйон південнокорейських вон (еквівалентно 93 млрд. дол. США) у зростання основних бізнесів, таких як виробництво сталі, екологічної переробки сировини для подальшого виробництва акумуляторних літєвих батарей, удосконалення водневих технологій. Тож компанія розширює та диверсифікує напрямки свого бізнесу, акцентуючи увагу на розвідці запасів добутку сировини літію, який використовується у виробництві акумуляторних батарей для електромобілів [10; 8].

У сеульській заяві «POSCO Group» йдеться про намір інвестувати 72 трильйони південнокорейських вон (понад 60 % від загальної суми в інвестиційному плані) в економіку Республіки Корея, створивши при цьому 330 000 робочих місць, бо компанія прагне стати глобальним лідером у виробництві екологічно чистої продукції. Решта фінансових ресурсів планується інвестувати закордон, в ті країни де функціонують дочірні філіали групи компаній «POSCO» [10].

Отже, навіть під час війни, Україна залишається доволі привабливою країною для південнокорейського політичного та бізнес-співтовариства. Влітку 2023 року відбулася знакова подія – до України вперше за усю історію незалежності країни завітав Президент Республіки Корея. Після приїзду Президента Республіки Корея Юн Сок Йоль (Yoon Suk Yeol) до міста Київ, 15 липня 2023 року відбулася його офіційна зустріч з Президентом України Володимиром Олександровичем Зеленським та його командою. Президент України виразив свою вдячність південнокорейському колезі в його твердій підтримці українського народу під час російської військової агресії [6].

За словами Президента України «...для нас важлива відбудова інфраструктури в Україні: шкіл, лікарень, житла, підприємств, усього того, що руйнують російські ракети та артилерія ворога. Запрошую Республіку Корея проявити лідерство у створенні реабілітаційних центрів в Україні. Звичайно, ми

обговорили й економічну співпрацю – це й енергетика, залізниця і транспорт загалом, створення виробництв в Україні, локалізація, також макрофінансова сфера. У кожному з цих напрямів нам точно є що робити спільно. І я впевнений, що наша співпраця дасть більше сили нашим народам і глобальним позиціям України та Республіки Корея», – наголосив Глава Української держави [6].

Вже 15 листопада 2023 року відбулася в м. Київ перша робоча зустріч Прем'єр-міністра України Дениса Шмигаль з генеральним директором компанії «POSCO» містером Чон Таком (Jeong Tak). За словами Д. Шмигаль, українська сторона розглядає південнокорейську групу компаній «POSCO» як одного з провідних гравців у післявоєнному відновленні України. Під час зустрічі українська сторона піднімала питання залучення прямих іноземних інвестицій в економіку України та обговорювала потенційне співробітництво у таких перспективних напрямках: 1) металургія з використанням південнокорейських зелених технологій; 2) сільське господарство з акцентом на переробці; 3) побудова відновлювальних джерел енергії (сонячні, вітрові та гідроелектричні); 4) будівництво на території України з повним циклом виробництва будівельних матеріалів [1].

Отже, маючи багаторічний реальний досвід роботи в Україні, група компаній «POSCO» беззаперечно повинна брати участь у післявоєнному відновленні нашої країни, а Уряд України має стимулювати інші південнокорейські корпорації для залучення їх інвестицій у зруйновані та постраждалі від повномасштабної війни сектори економіки.

Література:

1. Денис Шмигаль: Провідна корейська компанія POSCO братиме участь у відновленні України. *Урядовий портал. Єдиний веб-портал органів виконавчої влади України*. Опубліковано 15 листопада 2023 року о 09:35. URL: <https://www.kmu.gov.ua/news/denys-shmyhal-providna-koreiska-kompaniia-posco-bratyme-uchast-u-vidnovlenni-ukrainy>
2. МКХП зерновий термінал. URL: <https://mkhp.com.ua/>
3. Петько С. М. Роль Південнокорейських урядових організацій у підтримці малого та середнього бізнесу. *Науковий вісник УжНУ. Серія «Міжнародні економічні відносини та світове господарство»*. Ужгород: ДВНЗ Ужгородський національний ун-т, 2020. Вип. 29. С. 124–128. DOI: <https://doi.org/10.32782/2413-9971/2020-29-24>
4. Петько С.М. Механізми реалізації інвестиційних проектів в Південній Кореї та досвід для України. *Держава та регіони. Серія: Економіка та підприємництво*. 2020. № 2 (113). С. 32–38. DOI: <https://doi.org/10.32840/1814-1161/2020-2-5>
5. Петько С.М. Транснаціональний компонент розвитку економіки Південної Кореї в умовах цифрової революції. *Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського. Серія: Економіка і управління*. 2020. Том 31(70). №3. Частина 1. С. 34–43. DOI: <https://doi.org/10.32838/2523-4803/70-3-7>

6. Співпраця України та Республіки Корея дасть більше сили нашим народам і глобальним позиціям двох країн – Володимир Зеленський за результатами зустрічі з Юн Сок Йолем у Києві. *Президент України. Офіційне інтернет-представництво*. 15 липня 2023. 16:20. URL: <https://www.president.gov.ua/news/spivpracya-ukrayini-ta-respubliki-koreya-dast-bilshe-sili-na-84349>
7. Orexim Group. Новини. URL: <https://orexim.com.ua/ua/novosti>
8. POSCO. Homepage. URL: <https://www.posco.co.kr/>
9. Posco International. *ELEVATORIST.COM* головний елеваторний сайт країни: URL: <https://elevatorist.com/kompanii/334-posko-deu-ukraina>
10. South Korea's POSCO plans \$93 billion of investment by 2030. *Reuters*. July 3, 2023. 12:42 pm. URL: <https://www.reuters.com/markets/commodities/south-koreas-posco-plans-93-bln-investment-by-2030-2023-07-03/>
11. UNCTAD. World Investment Report 2023. URL: <https://unctad.org/publication/world-investment-report-2023>